

అంధమౌనము

310423

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8.

జనవరి 1921 వ సం॥ డిశంబరు నెల 17 తేది శనివారము

No. 24

సంపుటము. ౮

దుర్ఘతి నామ సంవత్సర మాగ్గ శిరమాస బహుళ తృతీయ 3.

సంచిక. ౨౦౪

“ప్రశస్తమైన ఎన్ గల్ బర్లు”

రైస్ మెషినరీ ధరలు

ప్రస్తుతము ఇంకను తగ్గించబడియున్నవి

బ్లాక్ స్టోను నూనెయంత్రములు

ఒక స్థలము నుండి మరియొక స్థలమునకు సులభముగా తీసికొని పోవుటకు వీలగునట్టియు, ఒకే చోట స్థిరముగా కదలకుండ ఆమర్చునట్టి ఆవిరియంత్రము, బాయిలరులు అతి చౌకధరలకు దొరక గలవు.

ఫోను నెం 108

తంలివిలాసము, ఎంజిను మ్మదాసు

నెం 9, నెకండు

లైనుబీచ్,

మార్షల్ సన్నుఅండు కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

ఇంజినియరులు

కలకత్తా

మదరాసు

బెజవాడ

బొంబాయి

లాహారు

తంజావూరు

అమృతాంజనము

తలనొప్పిలకు క్రమిద్ధి కెక్కినది. ఇతర పవిత్రమైన నొప్పిలను కూడా మా అమృతాంజనమును వాడి సంత మాత్రమున నయముగను. సులభ మెల 0-10-0 అణాలు

మూపానితైలము

సీసా 1-8 0-12-0

తామర తైలము

శబ్ద 1-8 0-6-0

వండ్ల పొడి

శబ్ద 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,

బొంబాయి మదరాసు.

“కత్తికట్టలు”

వెదకత్తి గల్లి గజము పొడుగు గలవి. సాగనైవి. 1-8 రూ 4-8-0.

జజను కొనువారికి 1టి ఉచితము. పోస్టేజీయర్లు వేరే.

పలయువారు అర్ధరత్నం ఒకరూపాయి

అదాన్సు పంపవలెను. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండు కో,

కట్టయ్య అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc.

వెదకపురం, (గోదావరి జిల్లా)

ఇంగ్లీష్ అక్షరము: “ఇంద్రప్రస్థ” వెదకపురం.

ఒంటి నొప్పి తొలగించుటకు ముఖ్యమైన కంపెనీ వారిచే

కొనుపట్టి.

(8088)

క్యూ.నవి.

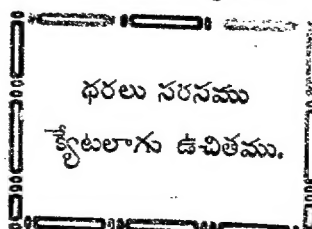
నానావిధములగు రివోల్వర్లు. అరులేక విడుదలౌటయే

[స్థాపితము ౧౮౬౩ సం.

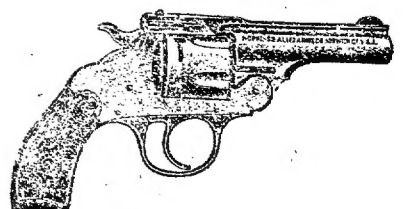

౧౨ సెంటరు.

నా-కెము-3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరుకును.

ధరలు సరసము
కేటలాగు ఉచితము.

చిన్నవి. కేబుల్ గా వెట్టుకోగలిగినవి కూడ దొరుకును.

యం. వి. రామానుజం శెట్టి అండు కో నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

Awarded First Class Certificates and Gold Medals by the South Indian Ayurvedic Conferences and Exhibitions 1919, 1920 and 1921.

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA"

(REGISTERED)

THE WONDERFUL DISCOVERY IN THE MEDICAL WORLD.

For all "Acute" and "Chronic" Diseases.

—PREPARED SCIENTIFICALLY BY AYURVEDA RATNA, PANDIT N. V. SRIRAMA CHARLU, PH. D. Sc.—

(Sole Proprietor and Senior Phisician of the Madras Ayurvedic Pharmacy.)

This unparalleled and Ancient medicine is prepared in exact accordance with Ayurvedic and Western Modern Principles carefully tested and standardised by expert analysts and found to be an unrivalled Elixir for the general prolongation of life, and particularly a guaranteed remedy for nervous Debility, Skin Eruptions, Eczema, Vertigo, Loss of Nerve Power, Vigour, Memory and Appetite, Depression of Spirits, constant Mental Misgivings, want of spirit and energy, Melancholia Rheumatism, Gout, Paralysis, Insanity, Hysteria, Dropsy, Diabetes, Piles, Asthma, Consumption Dyspepsia, all sorts of urethral discharges, Acute or Chronic, Irregular menses of all kinds and all men and women's ailments, etc. This is the only safe and reliable remedy for all diseases resulting from youthful indiscretions and loss of Vitality. It imparts New Life and Energy by increasing and purifying the blood. It contains such valuable ingredients as Siddha Makaradhwaja, Mukta, Suvarna, Loha and vegetable Drugs. This can be taken also as a Tonic by every one of either sex without any restrictions of Diet, Season or Climate. Complete Directions are sent with Phial. One Phial of 60 pills (for a complete cure), Price Rs. 10 (Ten) only. V. P. Extra.

Apply to:—Ayurvedic Ratna Pandit N. V. Srirama Charlu, Ph. D. Sc.

Telegraphic Address:—"KALPAM" MADRAS.

THE MADRAS AYURVEDIC PHARMACY,
Post Box No. 151, Madras.

ఏకమూలీకా ప్రయోగమునకు — సర్వరోగములకును

వైద్యుల సహాయము లేకనే ఆరోగ్య మొనగడి

"దేవామృత రసము"

(3212)

ఇయ్యది సిద్ధులచే నుపదేశించబడి వనమూలీకలచేత నూతనముగ తయారుచేసి వేసవేలుగా విక్రయమగుచున్నది. ఏవిధ మైన పథ్యములేక మనస్సులకు వచ్చెను సకలరోగములను బాగుజేసి ఆనేకయోగ్యతాప్రతికలను బడసియున్నది. ఉపయోగించెడి విధానమును బుడ్డి వెంట పంపబడెను. అర అవుకను బుడ్డి ౧ కి రు ౨. కాలు అవుకను బుడ్డి రూ ౧ మాత్రమే. వి. పి. చార్లీ ప్రత్యేకము. వలయు వారలు

దేవామృత రసము కంపెనీ,

(ప్రాప్తి)రు: ములుకుట్ల నరసింహాచార్యులు గారు, కరూరు, ఎస్. వి. ఆర్. తిరుచివాల్లి జిల్లా.

వర్తకులకు ఫ్యాక్టరీ దారులకు విజ్ఞప్తి
నంపత్యరాంతరమగుచున్నది. త్వరపడుదు.

అక్కంటుబుక్కులు.

తెలుగుపేకర్లు.

తెదర్లు.

కవర్లు.

చిత్రావర్ణాలు.

కార్డులు.

రబ్బరు స్టాంపులు.

కట్టి పుస్తకములు.

వగైరాలు సరసమైనధరలకు అతిశ్రీఘ్రముగ తయారుచేసి యివ్వబడును.

ఆర్డరు ఇవ్వండి

ఆర్డరు ఇవ్వండి

వాణీ ప్రెస్, ప్రింటర్స్, బైండిర్స్. Etc., బెజవాడ.

ట్రోమోహిని

2883

మీరు బయటపోయి వచ్చినతరువాత చాలా బడలికయుండు సమయములో నైనను వెండింట్లు విందులు యములలో నైనను ఈ ఆర్డరును యావయోగించిన మంచి రోజుపుష్పముల వాసనను యిచ్చి మనసుకు ఆ సుఖమునకు కారణి నిచ్చును.

రోబినియా తైలము

వేసవికాలములో ఉపయోగించుతూ వచ్చిన శీతములకు చలువయు సౌందర్యమును యిచ్చును. అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ రెండును ప్రతి కుటుంబములోను అవశ్యకము. ఎల్లచోట్లను విక్రయించబడును.

ట్రోమోహిని ధర బుడ్డి 1-కి రూ 2, 1, 0-12-0, 0-8.

రోబినియా తైలము ధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0

Shyam & Co, 6, Bander st, Madras. మీరూం కంపెనీ, 6 బందరువీధి, మదరాసు

మిక్కిలి పుస్తకమును యిండియా తేజమునందు పెదమనకు చుట్ట గలగుటకు మునుముందు వడలుటకును బాగుకల్గి హెచ్చుబురును తలవెండ్రుకలు ముక్కు కి చుక్క విగమింపబడుచుండుటకును ప్రతి స్త్రీయును బోధిపునకును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజెప్టర్)

తలవెండ్రుకలకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు తగిన కర్మ ప్రతి కుటుంబమునకు కలవు. చుంగును పోగొట్టును. తిరోజులును జెట్టు కంటి మెత్తనను నిచ్చును. పెదమనకు చాలచల్లదనమును కలిగించును. మన పెండ్రుకలకును కలగు చూలివ్యవహార పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును

కామినియా ఆయిలు తలనూనె అన్నిటిలోనూ ప్రేమనెనె స్త్రీలకును పురుషులకును, పెద్దవారికి మహాతకారము మొనరిం చినది.

నేను వీని నుపయోగించిచూచుదు.

తల ఒకబుడ్డి 1-0-0 వి. పి. చార్లీ 0-8-0 అవాయి.

చూచుబుడ్డు 2-10-0 వి. పి. చార్లీ ౧-12-0 అవాయి

సోల్ ఏజెంట్లు.

వి. పి. చుట్టూర్తల కమిషను రూ 0-2-0 ప్రత్యేకము.

ఆంగ్లేయిండియను డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ.

D 126 W 100.

155 హమ్మచేరీ, హంకాయ.

గమనీయమైన ఆరోగ్యములకు

త్రివృత్ లేహ్యము

త్రివృత్ లేహ్యము: చిన్న పిల్లలకు ముసలివారికి సుఖముగా విరేచనము చేయును.

త్రివృత్ లేహ్యము: మూలవ్యాధులకు బోగొట్టును.

త్రివృత్ లేహ్యము: ప్రతివేగలలోను బుచ్చుకొనిన సుఖవిరేచనము అగును.

త్రివృత్ లేహ్యము: విరేచనావధములలో కల్ల మంచి దని చిరకాలావధులవారు కల్పస్థానములో చెప్పియున్నాను. అశీర్వాదము, వేగ తిప్పిన భోజనమువల్ల బాగా జీర్ణముగాక పేగులలో ఉండి, కడుపుబాగు, అన్నము ఇష్టములేకపోవుట, ఆకలి మొదలగు గుణములుగలిగి ఉన్నపుడు త్రివృత్ లేహ్యము బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విరేచనము అగు నట్లుజేసి తేలిక గలిగించును.

10 తులముల వెల రూ 1-0-0

40 ,, వెల రూ 3-0-0

క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి

బి ప ఎం. వి. సి. ఎం.

మేనేజింగు డైరెక్టరు,

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

(శని) 19, హిల్స్ రోడ్డు,

మాంటుగోడ్ - మదరాసు.

ఆరోగ్యములకు

ఒక మార్గము

తక్షణమే మీరు

ఒకరూపాయి మాత్రము ఖర్చుచేసి

ఆతంకనిగ్రహమాత్రలను

జాబితలు ప్రాయవాణి ఉచితము.

త్యరకడుడు!

వైద్యకాశ్రీ మణిశంకర్ గోవిందజీ,

ఆతంకనిగ్రహయావధాలయము, 28 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

మలయ చందనము.

గనేరియా అను సుగంధద్రవ్యమును కలపవలెను.

వధ్యములేదు. పిడికాటిలో వున్నది.

ఎలుపు, తెలుపు, చచ్చు, అను మూడు విధముల సుగంధద్రవ్యము మూర్ఖులగుటలలో మాన్యును. స్త్రీలకును వ్యాధులకు మూడ ఐది రాశోధము.

ద్రవ్య 1-కి వెల 2-4-0

1 చుండినీ (మలయచందనమున కలపవలెను) బొమ్మ 8-0-0

శ్రీ పాప వారి పంచాంగము

దుందుభి సుందర్వర పంచాంగము అచ్చులో నున్నది.

మా పంచాంగముయొక్క ఘన అందము తెలిసినదే.

ప్రతి 1-కి 0-2-6; వాణిగుప్రతులకు రెక్కర పి.సి. చేయును.

ఒకటి కావలయువారు 0-4-0 పోస్టుచీట్లు పంపవలెను.

12 ప్రతులకు ఒకప్రతి ఉచితము. త్వరపడుచు దొరకవు.

గంధర్వఫార్మసీ, రాయవరం, (గోదావరి)

గొప్పతగుధరల ఆమకము

నేటిదినము కొనదలచినది రేపటివరకు ఆపకుడు.
ఏలననగా? సమయ మెరిగి పనిచేసిన నిత్యకృత్యములలో
తప్పక అదృష్టము గలుగును. ఎచ్చట?

కాశీ, కంచి, బెంగళూరు, కొర్నాడు, మరియుతరగాలలోనుండి వట్టు, నూలు
జవిళిరకములు అంగడి ఈ దిగువ దొక్కటియే యని తెలుసుకొనవలెను.

ది బొంబాయి స్వదేశి స్టోర్స్ కాశీ, బెంగళూరు, సేలం జవితీమందిరము,
40, 41, 42 రత్నబజారురోడ్డు, బార్లి బాను, మద్రాసు.

స్వ రాజ్య గ్రంథములు

నూతన ప్రచురణములు

- (1) చిత్తరంజనదాసు జీవితము 0-4-0
(ప్రస్తుతము కారాగృహమున నుండునది కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని జీవితము రమణీయముగ వ్రాయబడినది.)
- (2) లాలా లజపతిరాయి జీవితము 0-6-0
(అచ్చులో నున్నది.) మీ ఆర్డర్లను వెంటనే పంపుడు.
- (3) మహమ్మదాలీ జీవితము (అచ్చులో నున్నది) 0-6-0
- (4) భారతవిజ్ఞానరహస్యము 0-8-0
వాక్యనిగారి గ్రంథమునుండి అంగ్రీకరణము. భారతీయుల వైభవము, మహాత్మ్యము, ఆధ్యాత్మికశక్తి,
నిరుపమానవిజ్ఞానము వాక్యనికవిచే అద్భుతముగ వర్ణింపబడినది.
- (5) ఆరోగ్యసాధనము మహాత్మ్య గాంధీ విరచితము 0-8-0

ఇండియా ఏజన్సీ బీరో, ట్రిప్లికేను, మదరాసు.

ఆంధ్ర ప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము, రాజమహేంద్రవరము

నవలలు పుణ్యచరిత్రములు నవనాధారములు పురాణములు నవలలు
ముచ్చటైన బొమ్మలతో ముద్దలాలకు క్యాబిన్ ట్రైండులో 250 పుటలకు దక్కుచున్న గాకుండా 2 మాసముల కొక
సారి వెలువడును. పుస్తకము వెల పోస్టేజికాక చందాదారులకు రు 1-0-0 మాత్రమే. చందాదారులకు వారు ప్రవేశ
రసుము 0-8-0 లు ముందుగఁ బంపవలెను. ఇదివఱకు 80 గ్రంథములు ప్రకటింపబడినవి.

నిధిముగ నున్న డి.కె.పుస్తకాల నవలలు	
1 మాయావి రు 1-8-0	6 ప్రతిజ్ఞాపాలనము 1-8-0
2 నవోరతు 1-9-0	7 నీలంబరి 1-8-0
3 మాయావిని 0-12-0	8 లక్ష్మీదూపాలులు 0-12-0
4 మరకతచందామ 1-5-0	9 మాధవ సేనుడు 0-8-0
5 పరమరహస్యము 1-8-0	

చందాదారులకు వారలకు రు 10-12-0 గ్రంథములు పోస్టేజికాక రు 1-8-0 లకే వచ్చును.

శ్రీకృష్ణుడు.

జాతకరత్నము

జన్మనక్షత్రము, పుట్టినదేదీ కాలమునుగుని లేకయే
సంవత్సర ఫలితములను క్యాబిన్ ట్రైన్ రీడింగుతో సహా యెన్ని
సంవత్సరములైనను జ్యోతిషశాస్త్ర సహాయము ఆకర్షితలేకయే
తమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. ధనము, సంపాదనము మున్నగు
ద్యాదకభావములతో మీ మీ జాతకములను మీరే వ్రాసికొన
గలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషశాస్త్రము. దీనివెల రు 2 మాత్రమే.

గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషశాస్త్రము,

భిశంకొట, వికాఖపట్నంజిల్లా.

ఆమకమునకు సిద్ధము

అన్నివిధముల ఫోటోయిక్ పేనాలు చవుకైన ధరలోనున్నవి.
స్వప్నములకు ఈ ట్రైన్ మైన కుద్ద ఆయోక్యేషన్ ధనము
కోగల శిరోష్ఠము లెచ్చుతగ్గుల తెలివెడి అర్థ నిమిష
టెర్మామిటర్లు:—ఒకటికి రు 1-8; 8-కి రు 4;
6-కి ,, 7-8; 12-కి ,, 14.

లక్ష్మీనరసింహ చిత్తరంగుల పటములతోటి గల

1922 సం॥ క్యాబిన్ ట్రైన్ 20" X 10" కొలత గలది

అనాలు 10. ముందు వైకము పంపవలెను.

- 1. స్వరాజ్యగీతములు (తెనుగు) అనాలు
 - 2. స్వరాజ్యమే శరణ్యము (తెనుగు) ,, 8
 - 3. హైందవ స్వరాజ్యము (తెనుగు) ,, 10
- కె. కె.గిడినాన్ అండు కో,
తిరువల్లిక్కేడి, మదరాసు.

వనావధినరస్యరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క తక్కువతనము పోగొట్టు
కుండును చేర్చుక గాంచినది. ధర 1-10-0
ఇండియా సిల్కానందు ఎచ్చటికైనను శివాలాఖర్ను
పుత్తరముగా పంపవలెను. (2978)

వివాహము వీ. డి. సానంట్
నె 144 వనరవాడి బొంబాయి.

ఆంధ్ర

అసహాయోద్యులారా!

క్రిమినల్ ప్రొశీడర్ కోడ్ 108, 144
సెక్షనులక్రింద మీరైన నోటీసులు జారీ
చేయబడుచున్నవి కదా! మీ రాసెక్షను
లను చూచియున్నారా? లేకున్నను
మద్రాసు మేలాపూరు
విక్టోరియా డిపో వారికి వ్రాసి
తెనుగు క్రిమినల్ ప్రొశీడర్
కోడ్ ను తెప్పించుకొని చదువుడు.
వెల రూ. 6-0-0.

మన రాజకీయ వైదీలు

చెరసాలయందు వారి సిద్ధిగతులు

హిందూదేశములో సిద్ధిగతులు దినదినమును, మారుచున్నవి.
వి. అంకు రాజకీయవిషయములు ప్రాముఖ్యము వహించుచున్నవి
భారతీయులెల్లరను జేకాభిమానులని చెప్పకొనటకు జుకుట
లేదు. ప్రతివాడును తన శక్తికొలది జేకసేవ జేయుటకై ప్రయ
త్నించుచున్నాడు. కొందరు జేకాభిమానులు, జేకాధరణకు
గాను, కష్టములను లెక్కింపక, వారికి సరియని తోచిన దెల్లము
చేయుచున్నారు. అందుకేసి చాలమంది జైలుకు వెళ్లిరి. జైల
నగా భయమే తప్పినది. జైలును కట్టము 'శ్రీకృష్ణజన్మస్థాన'
మన నాగమును వహించినది.

నేను నుమాట నాలుగు సంవత్సరములకు వెబడి రాజ
కీను వైదిగా అందు చెరసాలులు చూచి అనుభవించినవాడను
కాబట్టియు, బాంకాక్, సింగపూరు చెరసాలల పరిచితి విశేష
ముగా నుండుటనుబట్టియు, ఈ వ్యాసమును వ్రాయదొడ్డు
లిసి, నిజస్థితులు ప్రజలకు తెలుగుగా తెలియుటకై, వీలైనంత
వరకు, కఠినశ్రమ పాలైన హైందవ రాజకీయ నేరస్తులయెడ
చూపు నట్టి యావరణమును, కఠినశ్రమ పాలైన సామాన్య
యూ గో పి యెక్ ఖయి దీ లయెడ చూపు నట్టి
యా ద ర ణ ము న కు ను వ్యత్యాసములను
తెలియజేసెదను. 'యూరోపియన్' అనగా 'ఆంగ్ల-హైంద
వులకు', 'యూరేషియన్'లే గాక హైందవులు గానివా లెల్ల
రును నని అర్థము చేసికొనవలసినది. సాధారణశ్రమ పొందిన
హైందవులు మాత్రము వారివారి యదుపులు ధరించుట కాజ్ఞ
పడ లేదు. వారికి పనిశుభిత ముండదు. తక్కిన ముఖ్య హైందవ
యములలో నెల్లవారిని, రాజకీయ నేరస్తులను ఒకేమాదిరిగా
చూతురు.

నిరంకుశ ప్రభుత్వము, రాజకీయ వైదీలయెడ నెట్టి
యనాదరణను చూపుచున్నదో, ప్రజాసామాన్యమునకు తెలి
యదు. రాజకీయ నేరస్తుడైన ప్రతివాడును, వానియొక్క కాలి
వై గాని, మెడయందు గాని, ఒక యినుపకడియము వేసికొన
వలసినదిగా నిర్ణయించుతురు. మరియు వైది సంబంధవేసి యున్న
ఒక రేకువీళ్లను తగిరించురు. ఆస్యదేశీయ నేరస్తులయెడ నీబల
వంతములేదు. హైందవులు మాత్ర మేల బలవంత నెట్టబడవలెను?
కడియమును, రేకువీళ్లయు తేలికయైన వస్తువులే. ఒక్కొక్కడట్టి
వానినెన్నిటిలో మోయుగలడు. అయినను, హైందవు లయినంత
మాత్రముననే, వారిని గౌరవభంగముచేయవలయునా? వైదీసంఖ్య
అతడు ధరించుకాదుపులవైన అచ్చువేయబడును. అట్లుండగా నిక
మెడలోన నీ రేకువీళ్లెందునకు? రాజకీయ ఖయిదీ లిట్టి తొందరలను
లెక్కజెట్టురు. వారికార్యసాధనకై దీనికంటె నెన్నియోరెట్టె
క్కువకష్టములకైన పాల్పడుదురు. కాని యీయాలవాటును, ఈ
పాతమును, అతినీచమును, ఖండిపదగినవియువైయున్నవి.

ఇక రాజకీయ నేరస్తులకిచ్చు నడుపుల విషయ ములో
చించిన, మనదేశీయులకు రెండు అరవొక్కాలు, చెడ్డీలు ఒక
టోపి, చేతిగుడ్డలనిత్తురు. వీటితోఒకవిధముగా జరుపుకొనవచ్చు
నుగాని, అయితే జేమాము నిండాకష్టములకు చాచిన తయారండవు.
యూరోపియనులయందుపులు జేరు. వారికి సాధారణముగా
వైటివారివలెనే వర్టులు, కోట్లు, లాగులు, టోపీలు, బూట్టులు,
తువాళ్లు ఇత్తురు. ఇదేరీతిని హైందవులకేల ఉడుపులనియ్యగో
తెలియదు. మనము సాధారణముగా వాడుకొను
ధోవతులు, వర్టులు, కోట్లు, తలగుడ్డ, తువా
ళ్లు, చెప్పలుమున్నగువి ఇచ్చుటవ్యాయము. హైందవులకిచ్చు
తువాళ్లు, చేతిగుడ్డలని చెప్పదగినవిగాని, తువాళ్లనివేయకొనవు.
హిందూదేశమువారుగాక, తక్కినవారినందరిని, యూరోపియ
నులుగా భావించురు. అలిపూరు చెరసాలయందు, వైవాదేశక
లయినకొందరు ఖంబవీలు, యూరోపియనులనుకల ధరించుట
కై నిర్బంధింపబడి వారుపడ్డ అప్తకష్టములను నేను చూచితిని.
వారికి ఉడుపులవాటులేదు. దానితోడు వారిపాదములను,
తలలకును, యూరోపియనులకిచ్చుబూట్టులు, టోపీలు, మిగుల
గొప్పవి అయినప్పటికీ వేసికొనకవిధిలేదు. సాధారణముగా చెప్ప
లను కలగుడ్డలను ధరించు హైందవులకివి యొసగబడుటలేదు.
ఇది వ్యాయమా!

ఇంతియగాక, యూరోపియను ఖయిదీలకు, వారిజేమా
ములను శుద్ధిచేసికొనుటకును, గుడ్డలను శుభ్రపరచుకొనుటకు
ను, సబ్బుబిల్లల నిత్తురు. చెరసాలలోనేను జూచిన యీయూరో
పియనులు చాలవట్టుకు అతినీచవారికి చేరినవారు. తినుటకు తి
డియు, కట్టుటకు గుడ్డలును, ఉండుట కిల్లును

లేక, బహులవెంట తిరుగువారు. సబ్బు బిళ్లయొక్క యువ యోగముగూడ తెలియని జ్ఞానసూక్ష్మతలు, హృదయపు, జ్ఞాన వంతులై యున్నను, ఈ సౌకర్యముల కన్నులు. శ్వేతముఖులైన ధైర్యిలు తనుకొచ్చిన సబ్బుబిళ్లను, బీడిలకు, సిగరెట్లకుగాను వాగ్దానముకొనుచుండగా నే నెన్ని యోమాదు మానితిని.

హిందూదేశములకు సాధారణముగా నుంచుమై బంతు కొని నిద్రించుట వాడుక. రాజకీయకై దీ వైన నాకు కలకత్తా, ఢిల్లీ, లాహోరు. చెరసాలలలో నేను ప్రయత్నింపక నే నాకు మంచము దొరకినదిగాని, కన్న నూరు జైలులో మంచము దొరకుట మహాకష్టమైనది. కోయంబుత్తూరు జైలులో కప్పము తో నూపరింపెండెంబుగారిమనస్సును త్రప్పి, మంచమును సంపాదించ గలిగితిని. అనగా, మదరాసురాజధానిలో చేరిన చెరసాలలోని కైదీల సౌకర్యములు ఆయాజైలుల నూపరింపెండెంబు రయభగ్యమునకు సంబంధించినవిగాని, చట్టానుసరణము గాదు. కన్న నూరు జైలునందు ఒక సంవత్సరములోపల ఆరుపాముల చంపితిని చెప్పిన ప్రజాసామాన్యము ఆశ్చర్యపడనక్కరలేదు. అప్పటికినాడ నేను మంచముపై బరుండనర్హుడనవిహారంపెండెంబు గారి మనస్సు కెక్కదాయెను. వైసదగ్గములను బట్టి జైలధికారుల హృదయము లడుగుంట మాత్రము లనియు, కారాగృహములయొక్క ప్రతివానినినీ తేటపడగలదు. రాజకీయ ఖయిదీలకు పండుకొనుటకై మంచముల నిచ్చునట్టిగవట్ట మేర్పడుట చాలముఖ్యము. ఈవిషయమందు యూరోపియనుల సంగతి ఆలోచింతము. వా రెంతవీచజాతివారైనను భిక్షుకుడై పీఠలలో పండుకొనుచుండిననా వైనప్పటికిని, వానికి మంచము, మెట్లు, పరుపుగుడ్డలు, కప్పకొనుటకు శున్ని బట్టలు ఈయబడును. హృదయపు, ఎంతో శుభవారై ను, భవంతులై యుండి యిట్టి శుభసౌకర్యములు సర్వరా యనుభవించుచుండిన వారై కప్పటికిని, నీచకార్యములు చేసినందుకై కాక, మాతృభూమి నేపా నిమిత్తమై చెరకొచ్చిన వారై యున్నను, వాటి సౌకర్యముల బడునోచుకొన రైరి. ఇదియేనా జాతిభేదము లేదనవాక్కుయొక్క యర్థము. సర్కారువారు హృదయపూరిత కీలాటిసౌకర్య మునుటకు ఇష్టములేనివో, వారివారి సొంత పరుపు, మంచములను తెప్పించుకొనుటకైన ఆవకాశమిచ్చు గూడదా?

జైలునంటిచ్చు భోజనవిషయముగూడ చాల అన్యాయము. చాలినంత అన్నము నిచ్చెదరు. చాల చెరసాలలలో కావలసినదానికంటె ఎక్కువగానే యివ్వబడును. అయితే విద్యయు మాత్రము చాల అన్యాయమైన రీతిములలో చేరినది. రాజకీయనేరస్థుల నెవ్వరినిగూడ కన్న నూరుజైలుకు పంపగూడదని నామొప్పు. నా కాచెరసాలయందు, రాళ్లును, వడ్లును కలిపిన అన్నము పెట్టుచుండిరి. ఇతః జైలీలవలెనే నేనును అన్నమును నీటిలో వేసి, అందిరిరాళ్లు అడుగునకు. చేరినతరువాత వైభాగమును తినుచుండెడివాడను. ఆజైలునందు రెండువిధములైన విద్యయు నుపయోగించుచుండెడివారు. శ్రేష్ఠ మైనవిద్యయు, వై అధికారుల త ని భీ ని మి త్త ము గా న, వారు త చి, నా ప్పడు మా త్ర మే యు పయో గిం ప బ డు ను. మాములు ప్రతిదినమును యింకాకలోహాదిన అన్న మే ప్రాప్తి. అలివూరుజైలులో మేము తొమ్మిదిమంది రాజకీయజైలులుంటిమి. అచ్చటనుకూ రొట్టెలిచ్చుచుండెడివారు. అందులో పురుగులుండినవి. మేమానంగతి జైలుకు తెలుపగా అందులకుగాను జైలులకు కోపడెడి 1800 బైదీలకువైగా ఎవరును ఎట్టి ఆక్షేపణచేయుటలేదుగాని మేముమాత్రమే ఆక్షేపించుచున్నామని చెప్పిరి. ఈ రాజకీయనేరస్థులలో అధిక సంఖ్యాకులు పంజాబువారు. ధైర్యసాహసములలో ప్రఖ్యాతులని పేరుగాంచినారు. అందువలన అధికారులకదగ్గండి ఏకప్రభువలెనంద. మాయాప్రభువచ్చిన భోజనమును తెప్పించుకొనగలిగితిమి. మాకు భోజనముతోసహా అరవజైలులో పంపించినానెను, కన్న నూరులో కొబ్బరినూనెను, వంగదేశములో ఆపాలనూనె, పంజాబులో నెయ్యి సింగరలో వెన్న సప్లయచేయుచుండువాడు. చిన్నప్పటినుండి అలవాటులేనవారు భోజనముతోనూనెను వాడుకొనుట, ఎంతకష్టమో చెప్పనక్కరలేదుగాదా. మలయాళీలకు కొబ్బరినూనె ఎంత యిష్టమో అరవవారికి మంచిమనెయ్య అంతయిష్టము. అందువలన అరవఖయిదీని మలయాళీజైలుకు పంపి కొబ్బరినూనె ఉపయోగించమని నిర్బంధపెట్టుట అన్యాయము. యూరోపియను ఖయిదీలకు వంగదేశపుజైలులలోనుండినానరే మలయాళీలలోనున్న నుకే, అరవదేశములో నుండిననరే, అతనికి వెన్న సప్లయచేయుదురు. ఆపద్ధతినే భారతీయు లకేలఅన్వయించగూడదు. ఆంధ్రదేశ జైలీలను ఆంధ్రదేశమందును ద్రావిడఖయిదీలను ద్రావిడదేశమందును నుంచుట మంచిదియైనను రాజ్యాంగ కారణ

మునలన ఈయాచారమును అనులలో పెట్టుటలేదు. అయినను ఏ దేశమువారికి అదేపు భోజనము నిచ్చుట న్యాయము. ఇంకొకటిచూడండి. యూరోపియను ఖయిదీ హంతకుడయిననుసరే దొంగయినను సరే అతనికి శ్రేష్ఠమయిన రొట్టె మంచము కూరగాయలు పప్పు కాఫీ లేయాకు, అవియవియననేల అతనికి కావలసినన్నియు సప్లయచేయుదురు. జాతిమతే ద్వేషముండకూడదని ప్రకటించుచున్న రీడింగుప్రభువుగారు జైలులఅధికారుల ఇట్టి పక్షపాతపుచర్యలకు ఏమి ప్రత్యుత్తర మీయగలరో చూడవలసివది.

ఇక కారాగృహములకు వెళ్లవలసినవారు నానిష్ఠులనివా సకాలమున నేను అనేక జైలుల్లో చాలమంది రాజకీయనేరస్థులను చూచియుంటిని. వారికి మాతృదేశముపట్ల గల అభిమానము ఇంతంతని చెప్పలేనవలెకాదు. మాతృదేశసేవకొరకు వారు ఎన్ని కష్టములయిన పడి యోర్పుటకు సంసిద్ధులయియున్నవారు. అట్టివారు కాఫీ త్రాగుట కారములనుట నన్యమువేసికొనుట చుట్టత్రాగుట మొదలయిన అలవాట్ల వలన జైలుల్లో అట్టి వి దొ ర క క, వా టి ని స వా స్థు రిం చుచు దిగులుపడుచుండెడివారు. జైలులకుపోవలచు కొనినవారు అదిదొరకకపోతే కష్టము, ఇది దొరకని యెడల బ్రతుక లేము అనుదురభ్యాసములను పూర్తిగావదలుకొని జైలుల అధికారులు పెట్టుకష్టము లన్నిటిని ఓర్చుకొనుటకు సంసిద్ధులయి యుండవలయును. జైలులలో ఖయిదీలపయోగించ గూడని స్వవస్తువులను రహస్యముగా తెప్పించుకొనవచ్చును. అధికార్లు ఇవి తెలిసి యుండినను, ఖయిదీలు తమమాటను జనదాటంతనరకు ఏవిధమునను వారిని బాధించరు. ఖయిదీలు జైలులఅధికారులకుకేర జాగ్రత్తలయియుండక శ్రమయిష్టప్రకారము ప్రవర్తించుచుండిన యావిషయములో రాజకీయ సేనస్థుల స్రాముఖ్యులు-అధికారులు రహస్యముగా సామానులను తెప్పించుకొనినవారు కావున, ఈ విషయములలో రాజకీయ సేనస్థులకు రెండుమార్గములు. మూల మే కలవు. మొదటిది, అధికారులయొద్దకు జనదాటకయిండుట, రెండవది చిరుతండినినా ఆశను పూర్తిగా వదలుకొనుట. వీనిలో రాజకీయ సేనస్థులకు దొంగమాగ్గులదాకా వస్తువులను తెప్పించుకొనుచు అధికారుల కరుణాకటాక్షమునకు దాసానుదాసులై యుండుటకన్న తమకుల చెడ్డయలవాట్లను పూర్తిగావదలుకొనిన ఎంతయోమేలు చేయుగలరు. కారాగృహపు నిబంధనలప్రకారము ఖయిదీ వామున కొకసారి షేరము చేసి కొనవచ్చును. ఇందులకుగాను మొదలకట్టు నిచ్చెదరు. వీనితో షేరముచేసికొనుట ఎంతయోకష్టము. తెల్లఖయిదీలకు మంచి వాడిగలకట్టుల నిత్తురు. యూరోపియను ఖయిదీ లన్ని చొట్టిలో రాజకీయనేరస్థులకు తెల్లకుంగలవాండ్రే తురము చేయుదురు. ఈవిషయమును గవర్న మెంటువారు పక్షపాతములేక రాజకీయనేరస్థులను యితిరులను మానవులవలె చూడుట శ్రేయోదాయకము. నేరస్థునికి షేరము కావలెనా వద్దా అను స్వాతంత్ర్యము నిచ్చిన ఆతను తనకువద్దని తక్షణమే చెప్పుగలడు.

కారాగృహగ్రంథాలయములు

రాజకీయ సేనస్థులందరు విద్యావంతు లయినందున వారు చదువుకొనుటకు గ్రంథములు నుఖ్యానశ్రేయకము. ప్రతిజైలులలో పేరునకుమాత్రము ఒకగ్రంథాలయ ముండును. దానిలో అనేక పుస్తకములు జైలులన్న రాష్ట్రమునకు సంబంధించిన భాషలలో నివి. అలివూరు జైలులలో మాత్రము మంచిగ్రంథములు చాల గలవు. అందువలన రాజకీయనేరస్థులు చదువుకొనుటకు గాను తమవెంట చాలపుస్తకములను తీసుకవెళ్లుట మంచిది. ఈవిషయములో సాధకబాధకములు నాకు బాగుగ తెలియును. చదువుకొనుటకు గ్రంథములేక నేను పడిన కష్టములు వర్ణింప తగదు. నాస్వంతభాగ్యతో ఎన్నుకొనవలసి వచ్చినది. చెన్నరాజధాని జైలుల్లో నుండినప్పుడు నామిత్రులు ఎన్నియో పుస్తకములను పంపుచుండిరి. జైలుల నూపరెంట్లు తమస్వంత పుస్తకముల నాకు ఎరువు యిచ్చుచుండిరిగాని అది నునము చదువుటకు తగినంతదికావు. కొన్ని కొన్ని జైలుల్లో శ్రేష్ఠమతాచార్యులు తమ పత్రపుస్తకములను ఖయిదీలకు యిచ్చుచుండిరి. ఈపద్ధతినే మనమతాచార్యులు సహితము అవలంబించిన బాగుండును. కోయంబుత్తూరుజైలుల నూపరెంట్లు, కోయంబుత్తూరులో గల గ్రంథాలయమునుండి పుస్తకములను తెప్పించుకొనుటకు ఉత్తరపు నిచ్చితి. కాని నాకాగ్రంథాలయమువారు ప్రత్యుత్తరము ప్రసాదించారు కాదు. ఈచుట్ట వేలూరు, తిరుచినాపల్లి జైలుల్లో యుండెడు నామిత్రులు ఉన్న వల్లీనారాయణ, గోపాలకృష్ణయ్య, నరసింహాచార్య మొదలగువారు ఏదైన పుస్తకములు పంపుటకు ఆజ్ఞయిస్తూ యని జైలుల అధికారులకు వాయగా వారు నామిత్రులకు కావలసిన పుస్తకములజాబితాను

చూచిన జైలులలో వనవారు చదువుకొనుటకు కావలసిన సామాన్యగ్రంథములు సహితము లేవని తేటతెల్లము కాగలదు ఈ విషయములనుబట్టి యీ క్రింది నూచనలను తెలుప సామానించితిని.

1. ప్రతిజైలులలో యింగ్లీషు, దేశభాషలలో నుఖ్యమయిన గ్రంథములు వందలకొలది యుండవలయును. లేని యెడల జైలుల్లోకన్నిటికిని ఒకకేంద్రగ్రంథాలయ ముండవలయును. పుస్తకములజాబితాను రాజకీయఖయిదీలందరికిని సప్లయ చేసి వారికి కావలసిన పుస్తకములను తెప్పించుటకు తగిన వసతుల నేర్పాటు చేయవలయును

2. రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారు రాజకీయ సులంకరికిని చదువుకొనుటకు గ్రంథముల సప్లయచేయుటకు నొకగ్రంథాలయమును స్థాపించవలయును. కారాగృహమున్న పట్టణములో గల కాంగ్రెసు కమిటీవారు నూపరెంట్లతో సంప్రతించి అచ్చటగల రాజకీయఖయిదీలందరికిని పుస్తకములను సప్లయ చేయుటకు తగిన ఏర్పాట్లు చేయవలయును.

మతప్రచారకసంఘములవారు ఖయిదీలందరికి మతగ్రంథములను యిచ్చుటకు సంసిద్ధులై యుండవలెను.

ఇంకను ప్రజాసేవ చేయువలెనని ఉత్సాహము గలవారు సహితము ఖయిదీలు చదువుకొనుటకు ఉపయోగపడు గ్రంథములను సేకరించి వారికి పంపుచుండినయెడల నెంతో మేలు చేసిన వారగుదురు.

ఖయిదీలను చూచువిధము

జైలుల్లో రాజకీయఖయిదీలను ఏవిధము చూడవలయునను విషయమును గురించి ఒకపద్ధతి లేదు. బెంగాలు ఖయిదీలలో ఈవిషయమున ప్రత్యేకనిబంధనలు కలవు. చెన్నరాజధానిలో రాజకీయ నేరస్థులు అత్యల్పముగా యుండినందున యీ విషయములో సర్వాధికారములు నూపరెంట్లకే వదలిపెట్టబడినవి. ఇందువలన మన రాజధానిలో రాజకీయనేరస్థులు నడు బాధలు అనేకములు. సాధారణపు ఖయిదీకంటె వీరిని అన్యాయముగా చూతురు. సాధారణపు ఖయిదీలు జైలులలో విచ్చలవిడిగా తిరుగవచ్చును. రాజకీయనేరస్థులు తమగుదులలోనే యుండవలెను. దానికి కారణము చెప్పనక్కరలేదు కదా! రాజకీయ నేరస్థులు ప్రభుత్వమువారి శ్రేతువులని అధికారులభావము. అందువలన రాజకీయ జైలీలను జైలుల్లో విచ్చలవిడిగా తిరుగనిచ్చిన సాధారణపు ఖయిదీలతో కలిసిమెలసి అల్లరులు చేయుదురని భయము. బెంగాలుదేశమువలెనే, మన రాజధానిలో సంతము రాజకీయనేరస్థుల సంఖ్య అధికమయిన యీపద్ధతి చాలవరకు మార్పు చెంగగలదని చెప్పవచ్చును. ఈ విషయమునకుగాను చాల కాలము వేచియుండనక్కరలేదు. ఇప్పటికే రాజకీయ నేరస్థులసంఖ్య అధికమగుచున్నది. కావున జైలుల అధికారులు ఇతర రాష్ట్రములవలెను, తమ పద్ధతులను మార్పుకొనిన చాల బాగుగనుండగలరు. పెద్ద పెద్ద యధికారులు జైలుల్లోను దృశ్యంబియెడల నెంతో లాభము గలదని మనవారికి ఒక వెల్లియూహ కలదు. ఇదెంతమాత్రము నిజముకాదు. చిన్నయధికారుల చేతులలోవారు కీలుబొమ్మలు. ఈ విషయములో రెండు మూడుజాహాజముల నిచ్చెదను. నడ్డును జనరలుగారు నేను కన్న నూరు జైలులలో నుండినపుడు నాగదిదగ్గరకు వచ్చి, నా కష్టనిష్ఠులముల కనుగొనుటకు బదులుగా, నీవు చాలచెడ్డ వాడుకానిది జయిలకు వచ్చియుండవు అని వేదాంతము చెప్పసాగెను. నానంటిచెడ్డవాండ్లు హిందూదేశములో చాలామంది యుండినయెడల నాదేశము గొప్పస్థితికి వచ్చియుండెడిదని నేనాయనను ప్రత్యుత్తరమిచ్చితిని. కొన్నియెండ్లక్రిందట వేలూరు జైలులకు చెన్నపట్నపు గవర్నరుగారు వచ్చి రాజకీయనేరస్థులొకరిని పిలువనంపించెనట. ఈయనగా రెవ్వరో అదరికిని తెలియును కదా! ఈయనగారిని గవర్నరు కష్టములేమయునా యన్న వాయని అడుగుటకు బదులుగా చీవాట్లుపెట్టి పంపెను. నేను కోయంబుత్తూరు జైలులలో నుండినప్పుడు వెల్లింగ్టను ప్రభువుగారు అక్కడికి వచ్చిరి ఆ సమయమున జైలుల నూపరెంట్లుగారు, నన్నును నావెంట నుండిన వంగదేశీయుని గొవర్నరుగా తో ఏమైన చెప్పకొందురా యని యడిగిరి మేమందులకు గవర్నరుతో మాట్లాడవలసిన అవసరము లేదనియు, చెప్పవలసిన విషయము లుండినయెడల వ్రాతములకముగా దెలుపుచుందు మనియు ప్రత్యుత్తర మిచ్చితిమి.

వంగదేశపు జైలుల్లో ఆనరే మేజస్ట్రేటులు వారము నకుగాని, పదికోజులకు ఒకతడవకాని రాజకీయనేరస్థులను కలిసి కొనుచు వారి కష్టనిష్ఠులములను తెలిసికొనుచుదురు. అట్టివను యములలో నూపరెంట్లు వగయిరా యధికారులు ఖయిదీలదగ్గర నుండరు. అందువలన ఖయిదీలు ఎవరికిని భయపడక తమ

దురలినాను సం|| రం మార్గశిర బ|| 3 శనివారము

ఉదయగానము
వేంకట పార్వతీశ్వరకవులు

ఏడుకుండలు పొంగి + యేకమైపోయె
ఏడుకొండలు క్రుంగి + యిట్టులాయె
ఏడేడులోకాల + కడములేదాయె
ఏదిరా నీబుద్ధి + యెందాడక బోయె

లేదురా నిద్రలో + లేదురా సుగతి!
చూడరా కన్నెత్తి + చూడరా జగతి!

అన్నదమ్ములు చేతు + లందుకొన్నారు
అలుబిడ్డలు తారు + లాడుచున్నారు
కన్నమాయాగ గంత + కట్టుకోసేల?
కన్నమా యిదియేమి + కదలకున్నావు?

లేదురా.

నిలుపుచున్నారూ + నీటిలో నిప్పు
మెలపుచున్నారూ + మెప్పులో ముప్పు
తెలుపుచున్నారూ + తెలివిలో దప్పు
తేరుకోవేమిరా + తెల్లవారినది?

లేదురా.

పొద్దుచెంగట సంజ + పొంచున్న వేళ
గద్దుచేయక లేయి + చనుచున్న వేళ
మిడ్డలోపలిదివ్వె + మిన్నెక్కువేళ
తమ్ముడా! యాబోగు + తగదురా నీకు

లేదురా.

కొండకొమ్మలఁ బెద్ద + గోల ముట్టినది
నిండుకెన్నెలఁ బెట్ట + నీడఁ బట్టినది
గండుతుమ్మెదలలోఁ + గాటు పుట్టినది
గుండె లెట్లుండెరా + గుట్టుపెట్టెదవు?

లేదురా.

మంచుపెండెలలవై + మంట రేగినది
కంచుమేడలలోన + గంటఁబ్రాగినది
పంచమధ్వని మింటఁ + బద్ధసాగినది
మించిపోయె నికై న + మేలుకొనేర?

లేదురా.

చిగురుగొమ్మలఁ జేరి + చిన్నికొయిలలు
వగరుకుత్తుకలు, నో + వ్యగఁ బిల్చుచుండె
నగరులోపలఁ జేరి + నా రెల్లవారు
పగలయ్యె నింకటి + పడకరా నీకు?

లేదురా.

భవబంధము లడంచు + బ్రహ్మజ్ఞమూర్తి
వారుణీశ్వరు నొంచు + వైకుంఠమూర్తి
కాలపాశము తెంచు + కైలాసమూర్తి
ఈత్రలొమ్మూర్తి నీ + యెదుట నున్నాడు

వేయిచేతులు సాచి + వెలుగుచున్నాడు
పేదపేదన లేపి + పిల్చుచున్నాడు

లేదురా నిద్రలో + లేదురా సుగతి!
చూడరా కన్నెత్తి + చూడరా జగతి.

జై లు పాట

కమాచరాగము - చతురశ్రజాతిపుట - (ఆదితాళము)

త్రిశ్రగతి - వేలికిమాడతరముల చొ||

"రానుచంద్ర నన్ను బ్రోవ" వలె

పల్లవి

సాస - గామ - పాప - పాధి సాని ధామ; పాప - గా||

జైలు - మామ - స్వర్గ - మూ|| జైలిం బంధు కర్గ - మూ||

అనుబంధం

"సాస - సారి - సాని - భవధి||

సాని ధామ - పరుగ - సా,

కుడిరి - కూరు - చుండు - మవ్యా-
కులము - కెంకి - యెండ - మూ||

జై||

(2) ని - రంకు - కాధి - కారమందు||
నిలువ - నీడ - తేమిఁజేసి,
భువిని - గాంధి - జేవు - దొసగు||
భూతల - వై - కుంతము||

జై||

(3) చేక - మాత - కొఱకు - స్వ||
చేకవస్త్రమూల నమ్మ
అంత - మాత్ర - పుణ్య - మునకె||
యబ్బ - నీ - కైలాస - మూ||

జై||

(4) పతివ్రతలు - గూడ నీ||
ప్రవాసమునకు - బోవు - చుండ,
చోటు - వొరక - జేమె - మనకు -
జోడియవ్వలంబుకొఱకు||

జై||

(5) చీరాల - రామ - దండతోడ||
నిండి - పోవు - చుండె - జైలు
చూచె - జేరి - పోద్యముగను||
చోఱగగలయు - సోదరా||

జై||

ఇట్లు
యం|| రాజు.

ఆన్వయమంత్ర

(టి. వి. నరసింహాచార్యులు గారు)

ఈ కవిపుంగవుడు ప్రహ్లాదసామునిక కవన గ్రంథము నొకదానిని రచించెను. ఈ గ్రంథమునందు పద్యములతో నే నిండియున్నది. ఈ కవియొక్క కాలమును నిర్ణయించుటకు ఆ గ్రంథమునందు దితరాధారము లేవియు గానరావు. కాని యం తలి గద్యమును బట్టియు, తైలిని బట్టియు, పద్యాత్మకముగానే గ్రంథమును ముగించుటం బట్టియు నీ కవి పూర్వదశి మూర్తము తోచుచున్నది. ఈ గ్రంథము పూర్తిగ వోకెనవో నేవియైన ఇతరాధారములు కన్పట్టుచేమో కాని యది యసంపూర్తిగ నుండుటచే నిదమితమని కవికాలమును నిర్ణయించుటకు వలను పడకున్నది. గ్రంథము మట్టుకు నులభ్యతైలిని ఎల్లరకు వ్యక్త మగునట్లేయున్నది. ఏది యెట్లున్నను ఆగ్రంథమందలి గద్య మును బట్టి కొంతవఱకు కవికాలమును విచారింతుము. ఈ గ్రంథ మందలి యాశ్వాసాంతగద్య మిక్కిలిదివిధముగనున్నది. "ఇది శ్రీ మాధవవరప్రసాదలబ్ధ కవితా వికారక శ్రీమదాంగీరస భార ద్యాజగిత్ర మారయామాత్యపుత్ర అన్నయ నామధేయ ప్రణీ తుడైన సామునికాశ్రమంబునందు పురుషులక్షణ మున్నది సం పూర్ణము." వీనివలన కవి భారద్వాజసగ్గత్రుఁ డనియు, అటు వేల నియోగి బ్రాహ్మణుఁ డనియు చెప్పవచ్చును. 'మారయా మాత్యపుత్ర' అని యుండుటచే మార్కండేయ పురాణమును రచించిన మారయపుత్రుఁ డేమో యని యూహింపవచ్చును. మార్కండేయ పురాణమందలి ఆశ్వాసాంతగద్యమున నీ క్రింది విధముగఁ గన్పట్టుచున్నది. "శ్రీమదభ్యుదయ మిత్ర తిక్కన సోమయాజి ప్రసాదలబ్ధ సరస్వతీ పాత్ర తిక్కనామాత్యపుత్ర మారయనామధేయ ప్రణీతంబైన" అని యుండుటచే వీరి తాత ల నాటినుండి ముఱుకులుగ నే యున్నట్లు కాన్పట్టుచున్నది. గనుకను, ప్రహ్లాదసామునికమందలి గద్యమున మారయామాత్య అని యుండుటవలనను ఈ గ్రంథకర్తరెండ్రు మార్కండేయ పురాణరచయిత యగుమారన యనియే తోచుచున్నది. ఈ ను మారయపుత్రుఁడేమైనవో, మారన గతాగి మొదలు ౧౩౭౧ వఱకు పరిపాలించిన ప్రతాపరుద్రుని సమకాలికుఁడై యుండెను. కనుక మారన ౧౪ వ శతాబ్దిలోనివా డని విశదమగుచున్నది. అతనికొడు కగు అన్నయయు గేం సంవత్సరముల వ్యత్యాస ముగ నుండును గనుక క్రీశౌ౧౪ వ శతాబ్దియంతమున మన అన్న యకవి యుండె నని చెప్పవచ్చును. వారితైలినిగూర్చి ఆ గ్రంథ ముమందలి పద్యముల నుదాహరింప నవసరములేదు గనుక ఆపని మానిరిని. ఈ కవిని గూర్చి వివరములు తెలియజేసంతవఱకు నింత కన్న విపులముగ వ్రాయుటకు వీలు లేక యంతటితో వదలు చున్నాడను.

నాధుని చిత్రలేఖన
(శ్రీ శేషాద్రి రమణకవులు)

మహాకవియగు శ్రీనాథుని కవితాచమత్కారము నె ట్లుంగనియాంధ్రకవు లుండరు. "నీటికొలఁది తామర సుమ్మీ" యనినటు లెంత శక్తి గలవాని కంతగ నమూల్యభావము లాతని కవితలోఁ గావచ్చుచున్నవి. కష్టవాంశములలో శ్రీనాథకవి తాను వర్ణింపఁబోవు వ్యక్తులయాకారము నొక చిత్రరపుపై లిఖించి పిన్నుట వర్ణించినటులు నిష్కంపదగినయాధారములు కొన్ని కలవు. ఆంధ్రకవులలోఁ గొందఱయందుమాత్రమే యిట్టి ప్రతీభావిశేషము గానవచ్చు ననుట యతిశయోక్తి కాదు. శ్రీ నాథుని వాచపిలాసము కాశీఖండము సవివర్ణముగఁ దెలికించి తమేని యిట్టి యూహ కాధారములు లభింపకపోవు.

కాశీదాసు కామంతలములో దువ్యంతునిచే శకుంతలను వర్ణింపఁజేసి "చిత్రే నివేశ్య పరికల్పిత సత్వయోగా, యాపోచ్చ యేన మనసా విధివా కృతాను" అని చెప్పించియున్నాడు. బ్రహ్మ చిత్రరపుఁడం దొకసుందరీమణిని లిఖించి దానిక ప్రాణ ముం బోవెనా? యనోగతమగు సౌందర్యము సంతయు మూర్తిభ వింపఁజేసి శ్రీనాథుని నొనరించెనా? మూలశ్లోకమునకు భావ ము. ఈ శ్లోకమువలనఁ గవులు నైతము తాము వర్ణింపఁబోవు వ్యక్తుల హృదయమునందొ క్యాచిత్రముగఁ జిత్రరపులందొ లిఖించికొని పిన్నుట వర్ణింతురని మనము గ్రహింపవచ్చును. శ్రీ నాథకవి యాంధ్రకవులలో స్వత్రుఁడగు "ఎవ్వ శేషునొన్న నాకేమి లెక్క" యని జయధేరి ప్రాగించిన విజయశీలుండు; అట్టికవి నూతనమార్గము త్రొక్కి తనవర్ణనము చిత్రకారత్వము నకు సంబంధింపఁజేసి గ్రంథరచనమున కారంభించె ననియే మే మాహించుము.

నీ. కవకమేఖలఁ గ్రుచ్చి కట్టె నెవ్వఁడు లీలఁ
జెలుంగువై పూసార్కు. మెఱుంగుబండ్లు

కాశీఖండము. తృతీయాశ్వాసము.
ఈ పద్యమునఁ జిత్రలేమైన వీరభద్రుని యాకారము కనులముందు నటించుచున్నది. వీరభద్రుఁడు దువ్యలవఁ గట్టిని బుధించి దానివై బంగారత్రాటికై గ్రుచ్చిన భానుని దంతము లను గట్టుకొనినటులు బోధించు శ్రీనాథునిపద్యము సర్వవిధ ముల నాతనిచిత్రకారత్వము వెల్లడించుచున్నది. కొన్ని పట ములలోను గొన్నియాలములలోను వీరభద్రుని యాకారము మన మిటులే దర్శించుచున్నారము. శ్రీనాథుని హృదయ మున నాయాకారము చిత్రకముగ నుండి తరువాత కవితలోనికి వచ్చియుండును. ఇతరకవులె యీ భాగమును వర్ణించినవో సామ్యాహర్ణమునఁ బోవుదురగాని యాకృతికి సమాజుగు వర్ణనము గావింప గ్రనట యతిశయోక్తి కాదు.

నీ. పరిపూర్ణ హేమకుంభములు మాస్త్రులు
ధరియించి యిరువంకఁ గరులు కొలుర
బుగమై వశంఖ పద్మ మహాపద్మ
మకరానిధులు సేనుమునఁ గొలువ
వింజామరలు చాల్చి వెనుకదిక్కున దేవ
గంధర్వ గుహ్యాకాంక్షనలు కొలువ
వెలవంకఁ బలువంక నింద్రాది దివిజులు
నేవాంజలులు మోళి జేర్చి నిలువ
తే. భవ్యపంకజకర్ణి కాభద్రదక్షిణ
కాగ్రమున నిండుకొలు వుండి యఖిలలోక
రక్షణముఁ జేయు ని న్నేను ద్రుతింతు
ననుసానస్య గుణధన్య యధికన్య||

కాశీఖండము.

శ్రీనాథు డీమాటు లక్ష్మీవ్యరూపమును జిత్రించియు న్నాడు. ఏనుఁగులు తొండములు సాచి హేమకుంభముల తో నున్నవి. విఠలు నుస్వరూపములతో ననుస్మరించుచున్న వి. గంధర్వాదిశ్రీలు వెనుకనిలిచి వింజామరల పీచుచున్నారు.

ఇంద్రుడు కడలక మెడలక హాసించుటల జేర్చిరి. లక్ష్మి యీ స్థితిలో 20Xరులమీగడై నె నిలిచి యున్నది. ఇదియే కవికి గల చిత్రలేఖనపుణ్యము. తాను వర్ణింపబోవు వ్యక్తుల యాకృతుల జిత్రలేఖనమును గురించి సృజించుట శ్రీనాథునకు సహజ మనుట కీంద్రము పైత మాధారము కాగలదు. ఇట్టి నియతి వాంఛకవులలో బాటించినవారు మిగుల నరుదుగ గానవచ్చుచున్నారు. అల్లసాని పెద్దన భారతీ స్తవము గావించెగాని యం దిట్టి ప్రదర్శనము కనబడదు.

సీ. "చేర్చుకొని నిడ్డ చిన్న బిల్లిచే
సిందూర తిలకంబు చెయ్యగిల్ల
అవతంతునునుంబునం దున్న యెలదేటి
రుతి కించిదంచిత్రకుతుల నీన"

పెద్దన సరస్వతివక్తృత్వ కల్గించె గాని స్వరూపము కల్గిం పడదలచికోసలే దని కొందఱు అందురు. నిజమెగాని, మనుచరిత్ర ములో బాలభాగ మిటులే చిత్రనిర్ణయమున కనువు గాని రీతిగ నున్నది. శ్రీనాథుని ననుకరించిన పద్యములు పైకము వ్యతిరేకముగ నుంట విచారణీయము. శ్రీనాథునివలె పెద్దన వ్యతిరేకముగ నుంట విచారణీయము. శ్రీనాథునివలె పెద్దన వ్యతిరేకముగ నుంట విచారణీయము.

ఏ కృత్తియేని విచారముగ నున్నపుడు కోపముతో నున్న పుడు కానవచ్చు ముఖవికృతుల సరాసరిగ వర్ణించుటయే చిత్రానుకరణ మనదగును. అట్టితటి నుత్పేక్షయో యుపమామో యాశ్రయించి ప్రకృతము మఱుమట శ్రీనాథుడెఱుంగడు.

కా॥ అంగోద్వర్తన వేళ నీవు దరహాసాంకూరములో లోచనా పాంగప్రాంతములం దిగుర్చు

ఇట్టి వెన్నయేని బావవచ్చును. ఇట్టి సుస్వరూపుపద ర్మకక్షివలననే శ్రీనాథుని కీర్తిచంద్రికలు దిగంతములఁ బ్రాకినవి. భక్తిసప్రపంచమున పోతనామాత్యుని కవితలోఁ గూడ నిట్టి చిత్రకారత తఱచుగాఁ గానవచ్చును. వర్ణనమునఁ బోతన చూపయము భగవంతునితో లీనమగుటయే దీనికి దారాణము. చూడుడు.

సీ. "ఒక చెలికానిపై నొక చెయి సాచి వే
అొకచేత నిల్పబ మూనువాని
కొప్పున కందని కొన్ని కుంతలములు
చెక్కుల వ్యవస్థలు సేయువాని"
సీ. "కుప్పించి యెగసిన కుండలంబులకాంతి
గండభాగంబున గడలకొనంగ
నమ్మితి తలవాపు నగుబాటు సేయక
మన్నింపు మనిక్రిడి మఱల దిగువ"

ఉ. "మూపున రత్న కుండలము మోచి నొకించుక లేతనవు"
ఇట్టివే మఱికోన్ని పోతనామాత్యుని కవితలోఁ గలవు.
కాని శ్రీనాథునియందు మాత్ర మీ సుగుణము విశేష ముగ నున్నది.

భావశతకము. (జనమంచి సీతారామస్వామిగారు)

మానవానికి నవరసములలో శృంగారరసమునం దున్నంత యాభిరుచి మతేరసమునందు లేదు. అది సహజము, జ్ఞాప్యము, మనోహరము. కాబట్టియే మనయాంధ్రభావలోను, సంస్కృత ములోను వెలసిన సుప్రసిద్ధగ్రంథములలో నూటికిఁ దొందె తొమ్మిది చొప్పున నన్నియు శృంగారరసాద్వీపకములు. హేయ పదములతో నిండి, యప్రత్యస్త భావముల వెలిపుచ్చు "నీరసపుఁ గావ్యశేషము" కొలదిగా నున్నమాట నిజమే కాని; అంత మాత్రముచేత వాఙ్మయ మంతయు బూతులబుంగ లనదగు పుస్తకములతోఁ గూడి గర్హమై యున్న దని తిట్టిపోయట న్యాయము గాదు. ఆంధ్రసారస్వతము నిచ్చరచ్చిన్నము మాషిం చు నాంగమానపుత్తు లక్కడక్కడ నవరసించి యుండుట చేత నామాట చెప్పకలసి వచ్చినది. కవిచాడప్రశతకములోని పద్యములేవో, రెండుమాఁడు చదివి, శతకము బన్నియు "నాన్నెన్ను" అని ప్రేమ సాహసించిన నవనాగరికులఁ గొందఱు నే నెఱుంగుదు. భక్తిపూరితము లగు సీతాపతిత్యాది శతక ముల మాట యటుంచఁగా, భుక్షరభావములను మధురశైలిలో, బెల్లు శృంగార రసభరిత శతకంబులు గూడ నున్న వను సం గతి వారికిఁ దెలియకపోవచ్చును. కావున నిట నొక ప్రశంస నియసగు శతకరాజముగూర్చి రెండు ముక్కలు వ్రాయఁ బూనితి. దానిమేర "భావశతకము". సంస్కృతాంధ్ర హాణ భాషానికారదులగు బ్రహ్మశ్రీ దంతుర్తి సుబ్బారాయశాస్త్రి గారా గ్రంథమును సంస్కృతమునుండి తెనిగించి, కొంత కాలము క్రిందుట వాకోక ప్రతి దయచేసిరి. అది నేను జదివి

నప్పుడే యనందానందము నొంది, దానిని గూర్చి కొంచెము వ్రాయవలయు ననుకొంటిని గాని, కారణాంతరములచే నప్పుడు వీలైనది కాదు. తద్వ్యాంధ్రభామికలో నిట్లున్నది:— "ఈశత కము శ్రంగార రసపురితమై యొక్కొక్క పద్యమున కొకటి లేక, రెండుభావములతో నొప్పుచుండును. ఇది సంస్కృతమున రచించిన కవి యెవ్వరో తెలియరాదు. ధారాపురము నేలిన నాగరాజునాస్థానమందలి యొకకవి రచించి నాగరాజు పేరు వెట్టినట్లు తోచెడివి. బొంబాయియం దున్న నిర్ణయ సాగర ముద్రాయంత్రమున శ్రీ కుకారాం బావాజీ గారిచే లోకోపకారముగఁ బ్రకటింపబడిన (కావ్యమాల, యను) పత్రికయందలి చతుర్థగుచ్చమున నీశతకమునకు మూలగ్రంథము గలదు."

కాశ్రిగారి యాంధ్రీకరణము సరసముగా నున్నది. పద్యములలోని భావములు కడుంగడు హృదయంగమములు. శైలి సులభముగా నున్నను, బాగుగా నాలోచించినఁగాని, భావ మంతయు బోధపడదు. బోధపడిన తరువాత మందహాసము చేయకపోము. అబ్బురపడకపోము. ఆనందింపకపోము. గ్రంథము యొక్క చివరకాల "భావములు" తామే తేటపఱచి, కాశ్రి గారు చదువరులకృతజ్ఞతకుఁ బాత్రు లైరి. ఈశతకమునకు "మకుటనియము" లేదు, ఈపద్యము జతగింపుడు:—

ఉ. "జానకి వైడిమేడపయి సంతస మారగఁ బూర్ణచంద్రునిన్
జానుగఁ జూచుచుండుతఱిఁ జయ్యననాకడ రాముడంతటం
దా నరుడెంచి లీలమెయి దత్తణ మాబిడలోచనంబులన్
మానగమూసెఁ బూర్వపునమానమహావిహారిఁగాంచుటన్."

పూర్వము సీతాదేవి లేడిని దెచ్చుని రామునిఁ గోరినట్లే, యిప్పుడుగూడఁ జంద్రునిలోని లేడిని దెచ్చుని యడుగు నేమో యనుభయముచే రావువుండు తటాలన నామెకన్నులను మూసి, చంద్రదీపింబముఁ జూడకుండఁ జేసె నని భావము.

క. పలువరుల దోము మింకను
దెలుపంతటరాక యెటుపు దిగువడె ననుమన్
తెలియలు ముకురముఁ జూపుచు
నలయించిరి ముగుడ నొకతె ననవసరముగాన్.

గీ. హరుని నేపివ నేగిన మురవిభుండు
చంద్రశేఖర భీమభుజంగవేష్టి
తళర మీక్షించి మునుమున్నుఁ ద్రాస మొంది
పిదప నేదియు పరికించి భీతివిడిచె.

క. దూరినో యటఁ జని కాంతుని
చేటికిఁ బాటకయంగముఁ జెచ్చెర నిడు మీ
వ్రాతలు వ్రాయఁగ నేటికి
నాతవరవర్తి నతని కదియే తెలుపున్.

ఈపద్యములభావము లూహింపుడు. ఇట్టివే యన్నియు నని చెప్పవచ్చు.

శంకరవిజయకర్త యెవ్వరు? (వేటూరి - ప్రభాకర శాస్త్రిగారు)

క్రిమాణ విద్యారణ్య పంచాంగ విక్కిరాల రామచంద్రా చార్యులుగారు మీఁదివిషయమును గూర్చి వ్రాసిన వ్యాసమును జూచితిని. నే నెఱిగిన కొంతవిషయము నిక్కడఁ దెలుపు చున్నాను. ఇప్పటి కయిదేడ్డకుఁ బూర్వము నేను తఱచుతరు సరస్వతిపుస్తకభాండాగార గ్రంథములను బరిశోధించు చుం డఁగా వ్యాసాచలప్రణీత మగు శంకరవిజయ మొక్కటి యక్కడ నావిశేషమునకు వచ్చినది. అది యిప్పుడు మనయాంధ్రదేశమున ముద్రితమై ప్రఖ్యాతమయిన విద్యారణ్యకృతమునఁ బరగు శంకరవిజయమువలెనే తొలత తోచినది. రెంటిని జాగ్రత్తగాఁ బరిశోధింపఁగాఁ కొంతభేద మగపడినది. వ్యాసాచలగ్రంథము ప్రాచీన మయినది. విద్యారణ్యుల కేరనన్నగ్రంథ మర్వాచీన మయినదియని తేలినది. నూటికి నెనుబదింతున వ్యాసాచలగ్రంథమందలి శ్లోకము లీవిద్యారణ్యగ్రంథమున నున్నవి. స్వరంధము, మాధవనామాంకనము, ప్రథమసర్గగ్రంథా రంభాది శ్లోకములు మొదలగునవి యందుఁ గ్రోత్తవి. కథలోఁ గూడఁ గొన్ని భేదము లున్నవి. పరకాంతప్రవేశాదికథలు భిన్నముగా నున్నవి. ఈగ్రంథము ననున్న శృంగారి పిత ప్రశంసాతరకాదిక మందులేదు. విద్యారణ్యులిట్లు గ్రంథచార్యము చేయుదురా యని సందేహించితిని. ఆసంశయముట్లు బాధించుచుండెను. అప్పుడు వ్యాప్తమయియున్న శంకరవిజయ ము విద్యారణ్యకృతము కాదనుటకు నాకుఁ దర్వాతఁ గొన్ని యాధారములు దొరకినవి. ఆంధ్రదేశమునఁగాని, ద్రవిడదేశము

నఁగాని కర్ణాటదేశమునఁగాని మఱియే యితరదేశమునఁగాని యీశంకరవిజయమునకు వ్రాతప్రతి దొరకినది కాదు. అనందగిరి కృతముగా నున్న యసదృశపుస్తకరవిజయమున సర్వదేశము లందున బ్రతులుదొరకుచుండఁగా శంకరు లంతవారు విద్యారణ్యులు రచించిన శంకరవిజయమునకు లోకమున వ్రాతప్రతులు దొరకకుండట వింతగాఁ దోచినది. బొంబాయిలో నానందా శ్రమగ్రంథమాలవారు గూడ నీవిద్యారణ్య శంకరవిజయమును ముద్రించిరి కాని విచారింపగా వారాంధ్రమున ముద్రితమయిన గ్రంథమునే యట్లు నాగరాక్షరములలో ముద్రించినట్లు తేలిినది. కొంతకాలముక్రిందట ప్రాచ్యలిఖితపుస్తకాల కొక్క షేప్రాణ తప్రతి విద్యారణ్యశంకరవిజయము నిర్వాఖ్యముగా దొరకినది. అది ప్రాచీనలేఖనముకాదు. శ్లో॥ వ్యాసాచలప్రవృత్తిపార్శ్వకపం డితజ్ఞాభ్యుత్సంభృతోచ్చతర కావ్యశోభాస్సురి తేవిద్వన్త్రక్షువ్రత సుఖోరురసాని నమ్య గాదాతుమర్థమనుమా న్యమామక్షమోషి" ఈ శ్లోక మావ్రాత ప్రతిలో "ప్రణమ్య పరమాత్మానం" అను శ్లోకమునకుఁ దర్వాతనున్నది. ఇప్పుడు ముద్రితమగు గ్రంథమున నీశ్లోకములేదు. వ్యాఖ్యయు లేదు. ఈ శ్లోకము స్పష్టముగా వ్యాసాచల గ్రంథమునండి యీ గ్రంథము సంగ్రహింపబడి నట్లు చెప్పుచున్నది. మఱియును:— "భగవో వ్యాసాచలకవివర స్త త్కృతిజ్ఞాశ్చధన్యా" అని ప్రథమసర్గమునఁ గల వేటికొక్కోక ము కడపటి పాదమునకు వ్యాఖ్యలో మాధవాచార్య పరము గా క్లిష్టముగా టీకవ్రాయబడినది. ఆ వ్యాఖ్యాత స్థితిగతు లేమియు నెఱుంగరాకున్నవి. కుంభకోణమునఁ గల కామకోటి పీఠాధిపతులు పుణ్యశ్లోకమంజరార్థుల లగు కొన్ని గ్రంథము లను గురుపరంపరను దెలుపువానిని ముద్రించినారు. వారా గ్రంథములందీ మాధవ శంకర విజయము విద్యారణ్యరచితము కాదనియుఁ జేరినవి స్పష్టియనియు స్పష్ట ముగా, జెప్పినారు. మీఁదికారణములచే నీ విద్యారణ్యకృతము కాకపోవచ్చునని నేను తలచుచుంటిని. కడచిన సంవత్సరము లిఖితగ్రంథాన్వేషణార్థము గుంటూరుజిల్లాలో నుండఁగా, బా పట్టలో, బ్రహ్మశ్రీ నేమూరి నరసింహశాస్త్రిగారిని గలసికొనుటకు తటస్థించినది. అప్పుడీ ప్రస్తావము వచ్చినది. ఈశంకరవిజయ ము మాధవాచార్యకృతి కాదేమోయనినాసంశయగారణము తెల్పి తిని. వారు దీనిరహస్యము నిట్లు వెల్లడించిరి. ఇప్పటికి, బదు నయి దేండ్లకుఁ బూర్వము వారు మదరాసులో నుండఁగా, నిప్పుడు కీర్తిశేఖరయిన భట్టి నారాయణ శాస్త్రిలుగారికిఁ బరిచితులుగా నుండిరట! ఒకప్పుడు వారు విద్యారణ్యులపేర ముద్రితమయి యున్న శంకరవిజయము తాము సృష్టించినదనిచెప్పిరట. కొక్కొండ వేంకటరత్నము పండితులు, బెంగుళూరు సిద్ధాంతి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలు మొదలగు వారు మఱియురు తమకీ స్పష్టిలో తోడ్పడినవారని కూడఁ జెప్పిరట. శంకరులవారధిష్ఠించిన ప్రధానపీఠము, కాంచీ కామ కోటి పీఠమని కుంభకోణమువారును, శృంగగిరి కారదాపీఠమని శృంగగిరివారును దగువులాడుకొనుచుండి రనియుఁ శృంగగిరి పీఠమునకుఁ బ్రాధాన్యము నెలకొల్పుట కయి యాపీఠము వాశ్రయించి యున్న మేమిట్లు స్పష్టింపవలసినదియనెఱుంగ జెప్పిరట! ఇప్పుడీ, శంకరవిజయమున శేషగిరిపీఠప్రాధాన్యము మిక్కిలిగాఁ గానవచ్చుచున్నది. వ్యాసాచల గ్రంథమున నిట్లు కానరాదు. వేంకటరత్నము పంతులు, సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలు నారాయణశాస్త్రిలు గార్లు శృంగగిరి పీఠాశ్రీతు లగుట సువిదితము. వేంకటరత్నముపంతులుగారు పయితగవును గూర్చి దెలుగున నొకవచనగ్రంథమును గూడ రచించియున్నారు. నాతో నీ విషయము చెప్పిన నరసింహ శాస్త్రిలుగారు ప్రామాణికులు. నేడు సుఖులై యున్నారు. అన్యతమాడఁదగినవారు కారు. అడివ లాభమును లేదు. భట్ట శ్రీనారాయణశాస్త్రిలుగారు చెప్పిన మీఁదివిషయము తక్కు నితరములగు సందేహ కారణములను వారంతకు ముం దెఱిగిన వారును గారు. తుట్ట తుడ కిట్టే నేను నిశ్చయించుకొన్నాను. శృంగగిరి పీఠముననున్న వ్యాసాచలగ్రంథమును గనుగొని భట్ట శ్రీనారాయణశాస్త్రిలుగారు పయివిధమున దీర్చియు మార్చియు సృష్టిచేసివారు. ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తకాలకు జేరిన వ్రాతపుస్తక మప్పటిదే కావచ్చును. వ్యాఖ్యాతలుకూడ వారే కావచ్చును. అసంకలముగా నుండునని కాఁబోలును దర్వాత నచ్చులో నారెండశ్లోకమును దీసివైచి వారు. ప్రథమమున వాగ్రంథము వారికాలముననే ముద్రితమయినది. వ్యాసాచలగ్రంథమున కిది సంగ్రహమయియున్న స్పష్టముగా దెలియకుండఁజేసిరి. భట్ట శ్రీనారాయణశాస్త్రిలుగారి టిట్టిపట్టి లో నాటిలేరినవారని విజ్ఞులనేకు తెఱిగియేయున్నారు.

వసంత లేఖలు

పియమిత్రమా !

ఏమి వ్రాయటమన దోచుటలేదు. ఎటుజూచినను గవ్వములు ఎక్కడను బోయినను గుసగుసలు ఏమివిన్నను భయంకరవార్తలు ఎవ్వరిని గనుగొన్నను వింతవిశేషములు. ఏపనియు లేకుండనే వ్రాతప్రస్తుతముల ప్రభుత్వం త్రవ్వ వారికి గూడ గవ్వవార్తలే వివరమున్నవి. కదనరంగమున కురుకు మనియే ధర్మదేవత నుకువుచున్నది. ఇదియంతయుఁ బరికివాడు వ్రాయుచున్న విషయము లనకుము. కర్మభీరువు వాక్యము లని కోపింపకుము. ప్రజలకు, ప్రతికలకు, ప్రభువులకు, సర్వజనులకు గవ్వకాల మేలేందనిది. ఎవ్వరికి గవ్వమైన నొక్కటియే. కాంతిప్రదము కాని కవ్వకావ్యము లెవ్వరికి వచ్చి గవ్వకాల మనియే చెప్పవలసివచ్చుచున్నది. (ఇటు లేని ప్రభుత్వము లేదు. ప్రభుత్వము లేని ప్రజలు లేరు. ఇం దెవ్వరికి గవ్వము వచ్చిన నది రెండవవారికి భావింపవలెను. ఇం దెవ్వరి కధర్మము కలిగినను రెండవవారి కది సంగమించును. ప్రజ శరీరము వంటిది, ప్రభు డాత్మవంటివాడు. ఇవి రెండును విచిత్రసంయోగ మునొందియున్నవి. వేటపటముట దుస్సాధ్యము నిన్న రాత్రి ఈ విధముగ నాలోచించుచు మదతమంచముపై కొరగితిని. నిద్ర రాదు. ఆలోచనపోదు. నలులు కట్టుచునే యున్న వికాబోలు! దోమలు గీత మొనరించుచునే యున్నవి కాబోలు. దీపము గంటవలె వెలుగుచునే యున్నది కాబోలు! కన్నులు చూచుచునే యున్నవి కాబోలు. వ్రాయుదలచి తెచ్చినకాగిత ములు బల్లపై చలికాలి కెగురుచునే యున్నవి కాబోలు. చేతి యందలి సీసపుబుల్ల చేతియందే యున్నది కాబోలు. నాకు నిద్రవచ్చిన దని తలంచెదను. త్రాగుబోతువానికివచ్చు మైక మిట్లే యుండు ననుకొందును. మాదుము నేమిచినవానిము త్రిట్లే యుండు ననుకొందును. మృత్యు వాసన్న మగునప్పుడు ప్రాణ ప్రయాణసమయమునం దిట్టిమార్చే యుండును కాబోలు. మన మెంతో మన శక్తియెంతో మన సామర్థ్యమెంతో మన జీవితమెంతో మన ప్రాణములులై నీ కిలు చక్రములొని గాలివలె బుచ్చుచునీ వీడుట యెంతో మన కగ్నిసంసార్గరసమయమున బుత్తుడు మహాపవిత్రాగ్నిహోత్రు నకర్పించి యాపాడుశరీరమును బవిత్రీకరించుట యెంతో మన మెదియో లోకోద్ధారణ మొనరింపగలమని వెట్టిప్రయత్నము లెంతో మన మిందో యందో యిదియో అదియో- తేనీ ల్యా గము చూడవలె ననుట యెంతో ఈసృష్టిలో- యీకాలచక్రపుగడవిదలలో- మనజీవితము అందలి మహాప్రయత్నములు నొక్కతొక్కములూ జరుగు బ్రహ్మాండప్రళయమునందు కోటిలో కొటానకొట్టలో నొక భాగమనగలధిరు డున్నాడా? ఎల్లకార్యములును దైవపేరితములై కర్మబద్ధములై యాసర్వమంగళవిగ్రహుని- ఆలీలామానవవిగ్రహుని- ఆపరమాత్ముని యాజ్ఞానుసారము లేతముతప్పకుండ జరిగిపోవుచున్న యీసృష్టితంత్రములొ నిదిచేయుదు? నదిచేయననుటకు నీ వెడడవు? ఆహా! ప్రపంచదశాసమగ్రభగవంతుని మహానాటకమునం దీయురుములు మెలుపులు నాతని కొక్కత్రుటికాలము కాంతినియగలవా? లేవు! కావుననే వినిగివిగిగి ప్రళయ మొనర్చి పాలసముద్రమున పాలుఁడయి పవ్వళించి మఖాద్రనొంది తిరిగి లేచి సకలమూత్రమున నీసృష్టి మఱల సాగించి వివోదిచు చున్నాడు.

ఆర్యపుత్రులమగు మనమీమనపూర్వలస్పష్టితత్వమును పట్టుపురుగులవలె నమ్ముచుందుము. భగవద్గీతను జనువుచుందుము. శ్రీకృష్ణారవీంద్రుల సంకయాత్ముల మగుచుందుము. చక్రభరుడు సదువుచుందును. ఎవ్వరిధర్మమును వారు యంత్రము నందలి చక్రములవలె జేయుచుందుముకదా? మైకము వచ్చిన నా కీతత్వవిచారణ మొకటి రెండునిమిషములు పట్టియుండును. ఇంతలో రివువ గాలి వీచినది. దీప మారి ప్రియమని. నామంచము తెక్కలు వచ్చినట్లంత రాశమున కిరిపోయినది. నా కాగితములు పాలనుగులవలె నీ ధృంధకార సముద్రముపై గరటములవలె వీడి యెగురుచున్నవి. నా సీసపుబుల్ల చిచ్చి పెద్దదై, పెద్దదై, ఇరంతై, ఇరంతయై యొక పెద్దపవ్వతమైంది. క్రిస్టికేసు బీచిపై తరంగధ్వనులు వివరమున్నవి. స్పష్టముగ గ్రంద కరటములు సెన నామంచముపడుచు నేమోయని భయము. నల్లనిచీకటిలో నల్లని కరటములపై- తెల్లని నా కాగితములు నరుగులై కన్నబడుచున్నవి. కొన్ని నిమిషములకు నావెన్నలు పర్వతమైనవి.

సముద్రమధ్యమునఁ దిరుగుచుండెను. ఒకప్రక్క ముప్పది మూడుకొట్ల దేవతలు నీటి కరటములపై తూర్పువైపున నిలిచి యుండిరి. ఇంకొకవైపున రాక్షసులు వికృతకారములతో బోడికలలతో, మొండిమీసములతో నురాపానమును జేపురించి నముఖములతో సాయుధుల మనుగగ్గములతో పట్టుడు రండు నిలువుడు చూచెదరేమి? అనుభయంకర భావములతో మేము కొలదిమందిమిమీ రెంతమంది యుండిన కేమి మామిత్రుని పట్టికొందరు రాగలరా? మాపిడిగ్రుద్దుల కాగగలరా? మామాయలకు నిల్వగలరా? మామేళుమర్చిపర్యాణముల సహింపగలరా? ఆగ్నేయగోళముల భరింపగలరా? అనుగర్వోత్పలతో వాసుకిని బట్టుకొనిరి. తొందరలో వత్తులొ వారికి దోక చిక్కినది. కాంతిమార్త లగుదేవతలకు తలవైపు చిక్కినది. మంధగారి యొన నావెన్నలు అద్భుతమున కాత్మర్య పడుచుంటిని ధర్మాధర్మములనుతల తోకలు గల యీ క్రొత్త పామును జూచి దేవతలను పాము కలయ నని భయపడుచుంటిని నేను దేవతలని కురకనా? రాక్షసులని కురకనా? ఇంతమహారంగమునజూచుచున్న నాకింక నీసల్లులనుంచమే గతియూ? గట్టిలమువలె నేపక్షమును జేరక యిట్లంతరాళమున వ్రేలాడుగతి యేల యానొనఁ గడగా మనయింటి మేనల్లి చిల్లి కవ్వము త్రొక్కిట్లు త్రుటికాలములూ మందగిరి కవ్వమేమియు లేకుండఁ దిరుగఁజొచ్చెను. కొందఱు రాక్షసులు దేవతలను వెనుకవ్రక్కనుండుప్రక్క మీడిప్రక్కలనుండి సైన్యములజూపి ముక్కలు మూసి, మాయలు పన్ని మోస మొనర్చుచుండిరి. కాని కాంతిమార్త లగుదేవతలు నేలకొలది వచ్చుచున్నార ఈమహాకార్యమునకు సాయపడుచున్నారు. కాలుజారిపడినవారు ధన్యులగుచున్నారు. గందరగోళములో నలిగినవారు ధన్యు లగుచున్నారు. నేను వైకుంఠియవృత్త మెట్లు పొందగల నేప్రక్కకు దిగుదమని యాచించుచుంటిని. చావకుండ బ్రతుకగల యమరత్వము నాకు వలయును. ఈ బ్రతుకంతయు నందులకే! ఏప్రక్కకు దిగన? నాకే తేలలేదు. ఇటు జగన్మోహిని మోసమున్నది అటు కవ్వమున్నది. “హా! లాహలము మొదట పుట్టునుకదా!” అని తలంచితిని. దానిమంటలు నీలకంఠుడు వచ్చునటమింటి కెగయునుకదా యని స్మృతి వచ్చినది. నే నీయంతరాళమున మంచముపై నున్న నామంటలకు బ్రతుకుదనా? ఇటు దిగెద ననుకొనుచుండఁ గ్రంద భయంకరమైన రాక్షసుల కేకలు, సింహవాదములును విసంబడెను. దేవతలు చిరునవ్వులతో వాలాహలమును చేతులు విప్పి యాహ్వానించుచున్నారు. రాక్షసులు “హమ్మ! హమ్మ! అటుపోమ్మ!”ని దేవతల జూపుచున్నారు. ఈ నడుమ నేనెక్కడఁ బడుదనో యని నామంచ మింకను బైకి పోవలె నని వై కెగయదలంచితిని. మంచము క్రిందకుఁ బడుచుండెను. వాలాహలములొగన్నులు మూసికొని యురుకడలంచితిని. ఉరికితిని. చల్లని నీళ్లలో బడుచు ననుకొంటిని. అప్పుత పానము దేవతల కని యపే పడ గోరిక కలుదు. మంచము మీదనే యెగిరి యురికిపడి లేచితిని. నీకు తరము వ్రాయుదలచి కాగితముల దీసి యాదిభముగ స్పష్టము గాంచి లేచితిని. ఏమియు వ్రాయలేనంత యుద్రేకముగ నుండెను. ముందు వార మెట్లుండునో తెలియదు. అన్నిటికిని మన పార్థసారథియే యున్నాడ ననుభైరవులతో ముకుందమాల నొక్కసారి పఠించుట కారంభించు నీ మిత్రుడు,

వసంతుడు.

“నాహంపంథే తవచరణయోర్ధ్వం ద్య మద్వంద్యపాతోః
కుంభిపాకమ్ గురుమమీ హరే నారకం నాపనేతుమ్
రమ్యా రామాచ్యుతకులాలానందనే నావీరంతుమ్
భావేభావే హృదయభవనే భావయేయం భవంతమ్”

గ్రంథ పరిచయము

తిరుప్పావై:—వైష్ణవులు ఆరాధించుచుండు 12 ఆభ్యాయలలో ఆండాళ్ ఒకరు. ఈమె ఈ తిరుప్పావై అనుగ్రంథము రచించిరి. ఇది ముప్పది పాశురముల గ్రంథము. పాశురము అనగా, శ్లోకమని అర్థము చెప్పవచ్చును. ఇది ఉపనిషత్సాము. మహాపవిత్రమైన గ్రంథము. దీనికి వైష్ణవమతసిద్ధాంత ప్రవర్తకులు అనేకులు న్యాభ్యాసము వ్రాసిరి. ఈ గ్రంథము విషయమునే ఆముక్తమాల్యద అనుగ్రంథమున విరించియున్నారు. ఈ పాశురములను, ఈ న్యాభ్యాసములలో నుండు రహస్యాత్మములను దెలిపి మతత్రయ గీతోపన్యాస విద్యాకా పండిట్ టి. లక్ష్మణాచార్యులవారు 1919 సం॥ డిసెంబరులో చెన్నపురిలో విశేషముగ ఉపన్యసించిరి. ఈ యుపన్యాసముల సారమే యీ గ్రంథము. ఈ పాశురములకు పతిపదారము, విశేషారము, స్వాపదేశారము యీ మూటిని వివరించు అవతారికలు అఖండోపన్యాసము దీనిమహాత్మ్యము, ఆండాళ్ జీవితము మంగళవార్తలు దీనిలో నులభమైనవైతిలో లేనుగులొ వ్రాయబడినవి. గ్రంథమున నలసినవో మదరాసులోని శశిభాషాపెన్సలో గట్టుపట్టి శేషాచార్యులు గారికి వ్రాసినవిధమును. వెల 1-8-0.

తెలుగు రాజులు
[క్రి. శ్రీరాజగారు]

దక్షిణదేశపరిపాలన

దక్షిణదేశమున పూర్వము తెలుగురాజులు పరిపాలించిన పట్టణములందు నేను జూచిన విషయములను వ్రాయుచుంటిని గాన చరిత్రకారు లిందలి నిజనిత్యులను ధరిశోధింప గోరెదను.

మధురాపట్టణమున ఆ 1628 సం॥ మొదలు 1659 వరకు ఆంధ్రరాజగు “తిరుమల నాయక్” పరిపాలించెను. వీరిపాలనలో దర్బారుచేయుచుండెడి మహాలు ఇప్పటికిని ఆగ్రాతాజ్ మహాలును బోలి తేజవిల్లుచున్నది. ఇప్పుడా మహాలునందు ఆంగ్లేయపరిపాలనకచేరితొ నింపినను ఆమందిగ ముఖద్వారమున గోడపై పాలరాతిఫలకముమీదను “తిరుమల నాయక్” మహాలు 1628-1659 అని ఆంగ్లేయాయుష్యములతో జెక్కబడి వున్నది. ఆపట్టణమునం దీతిరుమలనాయకరుచే కట్టించబడిన మీనాక్షమ, సోమసుందరీశ్వరుడు, సురరాజు మొదలగు కోటలలయొక్క మహోన్నతస్థితి ఆంధ్రలోకమునం దనేకులకు దెలిసియేయుండును. ఈకోటలకు చుట్టును కోటవలె నల్లరాతితో కట్టబడిన ఎత్తైన ప్రాకారమును బురుజులవలె నలువైపుల నాలుగు ఉన్నతములైన గోపురములును గలవు. ఈ ప్రాకారములమధ్య కట్టబడిన కోటెలు మంటపములందు కొన్ని నేనలు ఒరులకు తెలియకుండగ నివాసముండటకు వీలుగనుండునని చెప్పబడవలన ఆకోటెల లెంతనిపుణముగను ఎంతగుంధనము గను ఎంతబలీయముగను నిర్మింపబడి వుండునో, వాటిని గట్టించుటకు ఎన్నికోట్లధనము న్యయపరచివుండునో చగవరులే గ్రహించెదరుగాక. మీనాక్షమతో వెలమందు ఒకమందిరమున తిరుమల నాయక్ యొక్కయు, ఇరుపార్శ్వములందు వారిసతీమణులిద్దరియొక్కయు, శిలావిగ్రహములు చిత్రంపబడి వారిశరీరాలంకారచ్ఛాయలను దెలుపుటకు రంగులతో నలంకరింపబడి నమర్పబడియున్నవి. ఆ అలంకారములను ఇప్పటి ఆంధ్రులలో ననేకులవలె జాతివివక్షత తెలియనిభూషణాలంకారదుస్తుల నలంకరింపటకొనుట గాక పూర్వపు ఆంధ్రుల అలంకారకోభలను దెలుపుచున్నవి. ఆవిగ్రహములకు సమీపమున గర్భకోటెప్రాకారపు గోడపై తెలుగుఅక్షరములతో వీరినామధేయములు అనేకశ్లోకములును చెక్కబడివున్నవి. ఆ అక్షరలిపి పూర్వపు తెలుగులిపిని బోలివుండుటచే ఆశ్లోకములు నేను వ్రాసికొనుటకు సాధ్యపడినవి కావు. ద్రవిడదేశమునం దీ తెలుగులిపిని చిత్రించుటకు కారణమేమని ఆకోటెలలో నున్న ఆర్యులను, ఆపట్టణవాసులగు కొందరువెద్దలను నడుగు, తిరుమలనాయక్ తెలుగురాజుని యను, వారిపరిపాలనలో రాజ్యవ్యవహారములన్నియును వాఁమార్పభాష యగు తెలుగులోనే జరుగుచుండెడివనియును దెలిపిరి.

శ్రీరంగమునందు జంబుకేశ్వరాలయ గర్భకోటెలలో కట్టబడిన సోపానరాతిఫలకముపై “తిరుగప్ప నాయక్” అని తెలుగు అక్షరములతో చెక్కబడియున్నది. అందువిషయమై అచ్చటివారి నడుగ యీ తెరుగప్పనాయకరు శ్రీరంగమును పరిపాలించిన శ్రీ విజయరంగ చొక్క నాధనాయకరుకు సహోదరుడనియును, వీరు తెలుగురాజు అనియును దెలిపిరి.

తంజావూరుకోటలో మహాలనం దొకగోడపై శ్రీరామ పట్టాభిషేకమున ఆ పట్టాభిషేకమునకు ముందు నిలువబడి నమస్కరించుచున్నట్లు శ్రీ విజయరంగ చొక్కప్ప నాయకరు విగ్రహమును రంగులతో వ్రాయబడివున్నది. యిప్పు డి ఆంగ్లేయపాలకులు వాటిమీదను చూపఱు లెకరును చేతులతో తాకనీయక కాపాడుటకు పోలీసు రక్షకభటులను నియమించిరి. ఈ రామపట్టాభిషేక ప్రతిమల విషయమై యింతశ్రద్ధ బుచ్చుకొనుటకు కారణమేమని రక్షకభటుల నడుగగా ఈక్రిందివిషయములం దెలిపిరి. తంజావూరురాజ్యమును మహారాష్ట్రులకు ముందు మహారాజా కులసీనాయకరు విజయరంగ చొక్కప్ప నాయకరు పరిపాలించినయును, యీరామపట్టాభిషేకమును విజయరంగ చొక్కప్ప నాయకరుచే స్వయముగలిఖింపబడినదనియును అయన విష్ణుభక్తిపరుడగుటచే నిత్యము ఈరామ పట్టాభిషేకమునందనే పూజలు నలుపుచుండెడివాడనియును, రాజుచేన్యాయముగ వ్రాయబడినదగుటచే వారి యసంతరము పరిపాలించిన మహారాష్ట్రులకుడ ఈరామపట్టాభిషేకమును పూజించుచుండి రనియును, ఆ కారణముచేతనే యిప్పు డియంగ్లిషు గవర్న మెంటుకూడ గౌరవించుటకు కారణమైనదనియును పూర్వ మెప్పుడో వ్రాసిన ఆగ్రహములకు ఎరువురంగుకాంతి తగ్గుటవలన ఇండియాకు యిదివరలో రాజప్రతినిధిగానున్న హార్డింజిప్రభువు యిచ్చటికి వచ్చినప్పుడు యీరామపట్టాభిషేకమునుజూచి యిదివరకు దెలిపిన సంగతులనుతెలిసి కొని, తాను ప్రత్యేకముగ రెండుగంటలకాల పర్యవేక్షించి మచ్చి పని వారల రప్పించి కాంతి తగ్గినభాగములను రంగులతో పూర్తిచేయించెననియును, దెలిపి ఆయాభాగములు చూపించుటయేగాక యీ విజయరంగచొక్కప్పనాయకరు తెలుగురాజునియును, వీరికుమా

మొదటి పుట్టుని బెస

శ్రీ రామము

IV

సర్వశక్తివంతమైన సర్వము లేకపోవుటయు, సారస్వతము లేకపోవుటయు నుగాక దీనిని సమర్థింపబూనిన యనందర్థము లేనిదిగా బయలుపడెనున్నది. కావున శ్రీరామయ్య పంతులు గారు జెప్పినట్లు సర్వశక్తియు చతుశ్శక్తివర్ణము కాదనియే స్పష్టముగ జెప్పవలయును.

ఇంక సర్వశక్తియు చతుశ్శక్తివర్ణము కానిచో యా సర్వశక్తియు సిద్ధమా? అనువిషయ మెంతయో వివరింపవలయును. సర్వశక్తియు సిద్ధమనియే నా యభిప్రాయము. ఉపశమన, ప్రహరణ, జ్ఞానాధ్యక్షకముగ "సర్వ" భావంతయు కర్తృత్వ ఉపాధి "కర్త" ప్రత్యయమున చేర్చబడి సర్వశక్తి మేర్పడుచున్నది. కావున 'రాజసర్వ' యనుపదమునకు రాజులను యెక్కువగా గాంధీపక్షమువాడని గాని, వధజేయువాడనిగాని, సంతోషించునట్లుల జేయువాడనిగాని యర్థము జెప్పబడియుండునో గాని శ్రీరామయ్యపంతులు వా రభిప్రాయపడినట్లు 'చతుశ్శక్తిరాజ'ని యర్థము చెప్పట కేమాత్రము వలనపడదు.

ఈ శాసనములలోని మొదటి యాద్యపంతులను చక్కగ పరిశీలించిన 'రాజసర్వ' యనుపదము భూవల్లభుడను పదము నకు విశేషణపదముగ బ్రయోగింపబడినట్లు గన్పట్టక మానదు. 'మొదటిపద్యములలోని యితరపదములన్నియును భూవల్లభుడను పదమునకు విశేషణపదములుగ నున్నవి. అట్టిగణవిధ విశేషములు భూవల్లభుడు గానివానికిగూడ నుండలేనియొక్కది. గాన సీతానంద శ్రీ భూపాలుడుకాదను సందేహమున కవకాశముండునోమో నని యెంచియే శాసనకర్త భూపాలకుడని జెలికొనజేయు నుద్దేశముతో భూవల్లభుడనికూడ స్పష్టముగ చెప్పబడియున్నది.

శ్రీరామయ్యపంతులుగా శాసనములో ప్రథమభాగము గణకవిజయాదిత్యుని తమ్ముడగు యుద్ధవల్లభునిచేతను - రెండవ భాగము అతని మనుమడగు యుద్ధవల్లభునిచేతను అనగా తాతరాజుకుమారుడగు యుద్ధవల్లభునిచేతను బ్రహరణ చేయునడిచి లభిపాపాయపడుచుండిరి. చరిత్రాంశమున బట్టి చూచిన తాతరాజు తండ్రియను గణకవిజయాదిత్యుని తమ్ముడు నగు యుద్ధవల్లభుడు రాజ్యపాలన మొనరించినట్లు గాన్పించును. అట్టి స్థితిలో కాయుద్ధవల్లభునిచేతనే ప్రథమభాగము ప్రచురముచేయబడినట్లు దలచినను మొదటి పద్యమున నాతని భూవల్లభుడని చెప్పట సంభవింపదు. అందు చెప్పబడిన యుద్ధవల్లభుడు చాళుక్యవంశీకుడగు తాతరాజుతండ్రి యగు యుద్ధవల్లభుడు కాదనియే చెప్పదగియున్నది. తాత చాళుక్యవంశీకుడు కానప్పుడు మనుమడు చాళుక్యవంశీకుడని చెప్పటమన వీలు లేదు. శ్రీరామయ్యపంతులుగా రూపించినట్లు సీతానంద శ్రీయగు యుద్ధవల్లభుడు (మల్లడు) తొమ్మిదియవతరావధమునాటి చాళుక్యయుద్ధవల్లభుడు కాదనియే స్పష్టముగ జెప్పదగి యున్నది.

శ్రీ శాశ్వత బ్రహ్మయ్యశాస్త్రి గారు సర్వశక్తియు చతుశ్శక్తివర్ణము కాదనియే యభిప్రాయపడినట్లు వారి వ్యాసమునబట్టి గోచరించుచున్నది. సర్వశక్తియు చతుశ్శక్తివర్ణముయై యుద్ధవల్లభుని మనుమడునని చతుశ్శక్తిరాజమే యగుచో సీతానందమందున్న పురుషుల నామములబట్టి యాశాసనము 18 తలావధములలోని దగుచున్నదనియు (ప్రాయశః) భాండాగారములో చారిత్రిక సంపుటములలో ౧౧-౬-౨౨ అనుసంఖ్యగల సంపుటము 3౩, 3౪, ౪౦ పుటలలో చాళుక్యవంశీకుడగు ఆచార్యభూపాలునిమనుమడుడగు సత్యాశ్రయునికుమారుడగు విజయాదిత్యునికి మనుమని మనుమడును, విష్ణువర్ధనునికి మనుమనుమడును, మల్లపరాజుకు మనుమడును, విజయాదిత్యునికి కుమారుడును అగు మల్ల భూపాలు డొకడు శ్రీ. శ. 1202 సంవత్సరమున బరిపాలన చేయుటకు గాన్పించుచుండుట చేతను యాశాసనములో శాసనకర్త మల్లడనువాడు మల్లపరాజునుమడై చాళుక్యలలోనే గాన్పించుచున్నయన అవల్లపరాజును అతని మనుమడగు మల్లభూపాలుడును ఈ శాసనమున జెప్పబడిన వారయ్యుండుననియు కానిచో శాసనకర్త మల్లపరాజు

ప్రథమభూపరాజుమను పాఠించిన తరుమలనాయకుడు వివాహముజేసినయునుదెలిపిరి. ఇట్టితెలుగురాజులచిహ్నములు రామేశ్వరమున, తురుచునాపల్లి, కుంభకోణము, చిదంబరము మొదలగు దక్షిణదేశ దేశములందరేశములు గలవు. ఈ తెలుగురాజులు పల్లవులుగాని లేక చోళులుగాని కావలెను. దక్షిణదేశమున పల్లవులసంతతివారలకు వారి నామధేయగుల చిహ్నము "నాయకర్" అనుపదము లుండుచున్నది. వాటియట్టి యారాజులు పల్లవులని భావించెదను. పురాతన శాసనపరిశోధకులును చరిత్రకారులును యందలికర్తృత్వమును పరిశోధించి యారెలుగురాజుల చరిత్రలను వ్రాసి ఆంధ్రలోకమునకు మేలొనరించెదరుగాక.

మల్ల రాజు తొలియవత్సరమున జన్మించుననియు, ఆంధ్ర సాహిత్యపరిషత్తునకు 10 సంపుటము 1 సంచిక 42, 48 పేజీలు ఇదివరలో సీతానంద శ్రీ. శ. 1097 సంవత్సరమునకు పూర్వమే పుట్టబడియుండెనుల గాన్పించుచున్నదని చెప్పియుంటిని కావున సీతానందమున జన్మించిన మల్లడే శ్రీ. శ. 18 తలావధాని యున్న మల్లభూపాలుడనిచెప్పట పొసగదు. అతడు కాదనియే స్పష్టముగ జెప్పకొప్పుచున్నది.

సర్వశక్తియు చతుశ్శక్తివర్ణము కాదనియును, ఈ శాసనము చాళుక్యలశాసనము, కాదనియును శాసనమల్లపరాజుమల్లలనువారలు చాళుక్యవంశీయులు కాదనియును కనబడియుంటిని ఇక వీరేశ్వరయ్య యేరాజవంశమునందైనను మల్లపరాజును తాతయను మల్లడను మనుమడును గాన్పించెద రేమో కొంచె మాలోచింతును.

స్మందపురము (కందుకూరు)ను రాజధానిగ కర్నాటక దేశభాగమును బరిపాలనచేసిన దక్షిణ గంగవంశపు రాజులలో నొక మల్లడేవుడును గాన్పించుచున్నాడు. రాజభట్టారక దేవయను పదములను శ్రేష్ఠనాచకములుగ నామములకు జేర్చి పిలుచువాడుకక్కర్దు. అందుముఖ్యముగా ప్రభువుల నామములకు జేర్చి వాడు నాచార మెక్కుడుగ కలదు. ఈ శాసనములో నొకచోట శాసనకర్త పేరు మల్లడనియే చెప్పబడియున్నది. మల్లడను నామమునకు రాజశక్తియును జేర్చినపుడు మల్లపరాజుని యు, దేవత్యయును జేర్చినపుడు మల్లడేవు డనియు యగుచున్నది. కావున శాసనకర్త మల్ల డనువాని తాతపేరును మల్లడనియు, మల్లపరాజునియు, మల్లడేవుడనియు జేర్చిన తర్కియైన దనిన యసంభవ మేమియు లేదు. మఱియు యుద్ధవల్లభుడు గలవాడగుటచే యుద్ధవల్లభుడని బిరుదును నొందియుండెను. సామాన్యముగా ఆహారవల్లభుడనియు, యుద్ధవల్లభుడనియు, జగదేవమల్ల డనియు, త్రిపునవల్లభుడనియు, త్రైలోక్యమల్ల డనియు, భూలోకమల్లభుడనియు, బిరుదునామము లనేకమంది భూపాలకుండెనట్లు గాన్పించుచున్నది. వారల నామములచే గాక యా బిరుదునామములచేత మాత్రమే జేర్చినవకు చుండినట్లు లనేకచోట్లు గాన్పించుచున్నది. అట్టి సందర్భమున శాసనకర్త మల్లడను రాజు యుద్ధవల్లభుడను బిరుదునామము, చే జేర్చినబడియుండు నని యెంచినను అంతమాత్రమున చాళుక్యవంశములో యుద్ధవల్లభు లనువార లుండుటచే వారే వీరిని నిర్ధారణచేసి చెప్పట కెంతమాత్రము వలనపడదు. అట్టి ప్రయత్నములైన ననకాశము గాన్పించదు. వార లెవ్వరో కనుగొనటకై ప్రయత్నములు సల్పవలయును గాని స్పష్టముగ తెలియనివల్ల వారే వీరిని నిర్ధారణచేయ సాహసింపి చరిత్రాంశముల జీకాకుపకముల ధర్మము కాదు.

ఈ స్మందపురమున దక్షిణగంగవంశపు రాజవంశావధి గూర్చి కొంత తెలిసికొనుట యవశ్యకము. ఈ వంశములో జీవన హరివర్మయను రాజస్మందపురమున సింహాసనాసీనుడై కర్నాటకదేశమును బరిపాలించెను. శ్రీ. శ. 968 సంవత్సరము నాటి యతని సోదరుడగు మారినీపాని దాన శాసన మొకటి గాన్పించుచున్నది. ఈ హరివర్మకుమారుడు విష్ణుగోపవర్మకి. ఇతను కర్నాటకదేశములోని దాలవనపురము (తాలకాగుడు)న సింహాసనాసీనుడై తూర్పుదేశమును జయించి తన దేశములో జేర్చుకొని పరిపాలన సర్పించెను. ఇతనికి పుత్రులు తనం దున మాధవరాయుని దత్తు చేసికొనియుండెను. మాధవరాయుని దత్తు చేసికొనిన పిమ్మట కృష్ణవర్మయను కుమారుడును మరియొక కుమారుడైన కలిగిరి. విష్ణుగోపవర్మ యనంతరమాతని దత్తుకుమారు డగు మాధవరాయులు కొంతకాలము రాజ్యము చేసి విష్ణుగోపవర్మ కారసపుత్రు డగు కృష్ణవర్మకు సింహాసన మొప్పగించెను. ఈ కృష్ణవర్మయను దాలవనపురముననే సింహాసనాసీనుడై పరిపాలన సర్పించెను. అతని యనంతరము ఆ వంశములో జీవన మరయొక కుటుంబములోని హరిశ్చంద్రరాయ లా సింహాసనము నాక్రమించుకొని పరిపాలించసాగెను. ఈ హరిశ్చంద్రరాయలకు డండీకరరాయ లని మరియొక నామము కలదు. హరిశ్చంద్రరాయలు న్యాయవిరుద్ధముగ సింహాసన మాక్రమించుకొనుట కిష్టపడక కృష్ణవర్మయొక్క ప్రధాని యా హరిశ్చంద్రరాయలను సింహాసన భ్రష్టుని గావించి విష్ణుగోపవర్మ కుమారులకుమారుడగు కొంగాని మహాధిరాయుని సింహాసనాసీనునిగావించి రాజ్యము నాతనికొప్పగించెను. ఈ మహాధిరాయుని యనంతర మాతని కుమారు డగు భ్రువనీతిరాయలు సింహాసనమునకు వచ్చి కొంగుదేశమును కర్నాటకదేశమును బరిపాలన సర్పించెను. ఇతని దుష్పరిపాలనను బట్టి అది నీతు డనియు, దుర్నివసించుననియు, ధర్మవిరోధియనియు, పుణ్య విరోధియనియు, బిల్లుచుండెడివారు. అతని యనంతర మాతని కుమారుడగు ముమ్మరరాయలు పరిపాలనకు వచ్చెను. అంతకు పూర్వము బ్రాహ్మణుల కిచ్చిన దానము లన్నిటిని యిచ్చెడు పరిపాలనకు వచ్చినపిమ్మట తిరిగి లాగుకొనెను ఆ కారణమున నితడు బ్రాహ్మణాత్యారాయు లనియు జేర్చినబడియుండెను.

అనంతరమాగుడు త్రివిక్రముడు. అతనికి శ్రీ విక్రముడనియు పేరుకర్దు. ఈ త్రివిక్రముని కొడుకు భూవిక్రముడు. ఇతనికి గజపతియనియు పేరుకలదు. భూవిక్రమరాయల యనంతర మాతని కుమారుడు నవకాముడు రాజ్యమునకు వచ్చెను. నవకాముని యనంతర మాతని పెద్దకుమారు డగు నందివర్మ సింహాసనమునకు వచ్చెను. ఇతనికి గోవిందరాజునియు పేరు గలదు. ఈ గోవిందరాజు ముకుందవల్లభును రాజధానిగ జేసికొని పరిపాలన సర్పించెను. అతని పిమ్మట యాతని తమ్ముడగు శివరాయరాయలు రాజ్యమునకు వచ్చెను. ఇతను శైవమతావలంబుడు. ఇతనికి శివమహారాయుని నామము కలదు. ఈ దక్షిణ గంగవంశములో శివమహారాయ లను బిరుదునామము గల వారలలో నితడు మొదటివాడు. ఈ శివమహారాయల యనంతర మాతని మనుమడగు పృథ్వీకొంగారిరాయలు రాజ్యమునకు వచ్చెను. దీనినిబట్టి మడ శివమహారాయలకన్న ముందు గనే నాతని కుమారుడు కాలముచేసియుండెననియు నాకారణమున నాతని కుమారుడగు పృథ్వీకొంగారిరాయలు సింహాసన మెక్కినట్లును గాన్పించుచున్నది. పృథ్వీకొంగారికి శివమహారాయలనియు, భీమకొవి రాజకేశరియనియు పేరు గలవు. శివమహారాయలను పేరు గలవారలలో నీతడు రెండవవాడు. ఈతని యనంతర మితని తమ్ముడగు విజయాదిత్యుని కుమారుడగు మల్లడేవుడు రాజ్యమునకు వచ్చెను. ఇతనికి కూడా శివమహారాయలను పేరుకలదు. మల్లడేవుని యనంతర మాతని కుమారుడగు గండదేవుడు బరిపాలన సర్పించెను. ఈ గండదేవునికి సత్యవాక్యకాయలు గుజాలోత్తమరాయలు, మల్లడేవుడను ముగ్గురు కుమారులుండెరి. గండదేవుని యనంతరము సత్యవాక్యకాయలు బహుస్వల్పకాలము మాత్రమే పరిపాలన సర్పించుండెను. అతని యనంతరము గుజాలోత్తముడు రాజ్యమునకు రాగా వాని తమ్ముడగు మల్లడేవు డాతనిని సింహాసనభ్రష్టుని గావించి స్మందపురమున చెరిపాలయం దుంచి యాతనిసింహాసనమును తా నాక్రమించుకొని రాజ్యపాలన మొనరించియుండెను.

దక్షిణ గంగవంశీకుడగు హరివర్మ పరిపాలనసల్ప కాలమున శ్రీ. శ. 968 సంవత్సరము నాటి హరివర్మసోదరుని దాన శాసన మొకటి గాన్పించుచుండుటచే హరివర్మ శ్రీ. శ. 968 సంవత్సరమున బరిపాలన సల్పించుండినట్లు జెప్పదగియున్నది. మఱియు హరివర్మతన బరికించి చూచిన హోసలబళ్ళాళ రాజులు శ్రీ. శ. 1080 సంవత్సర మా ప్రాంతమున దక్షిణ గంగవంశీకులను జయించి వారి రాజ్యమును అనగా కొంగుదేశభాగమును కర్నాటక దేశభాగమును తమ రాజ్యములో చేర్చుకొని పరిపాలన సర్పించుట గాన్పించుచున్నది. అంతకు లోకడనే కొలతకాలము క్రిందట వీరి దేశములో కొంతభాగమును చోళులు జయించినట్లు గాన్పించుచున్నది. వీరి వంశములోని హరివర్మ మొదలు రెండవ మల్లడేవుని వరకు గల 17 గురు రాజులు సుమారు 112 సంవత్సరములు పరిపాలన సర్పించుండినట్లు గాన్పించుచున్నది. దీనిని బట్టి సామాన్యాయకము మీద అంతమంది రాజులు బహుస్వల్పకాలము మాత్రమే పరిపాలన సర్పించుండినట్లు గన్పట్టుటచే యావత్సరములసంఖ్య వాస్తవ మయ్యుండజేమో నను సందియము కలుగవచ్చును. కాని వారి కాలమున జరిగిన యుద్ధములను, ఒకరినొకరి నణచి సింహాసన మాక్రమించుటయు అట్టి సందర్భములలో వారలలో వారికి గలిగిన పోరాటములను గూర్చియు, మన మెంతయో యోచించినచో నింకను స్వల్పకాలముమాత్రమే బరిపాలన సర్పించుండి రని చెప్పబడియుండినను అసంభవ మని తలచుట కెంతమాత్రమును వీలులేదు. వీరిదివరలో సుమారు నొక తలావధమునకంటె కొంచె మించుమించుకాలము క్రిందటనే స్వార్థోత్త్రమును తెల్పించి నూతనసామ్రాజ్యస్థాపన మొనరించుకొని సామ్రాజ్య విస్తీర్ణమునకలు పెక్కుప్రయత్నముల గావించుచు నొకప్రక్క చాళుక్యలలోను మరియొకవంక చోళులలోడను యింకొక చక్క హోసలబళ్ళాళులు మొదలగు వారలలోడను యెడతెగని యుద్ధములు జేయుచువచ్చిరి. చాళుక్యలచరిత్రమును చోళుల చరిత్రమును మన మింతయో పరిశీలించినచో వారలకును దక్షిణ గంగవంశీకులను అప్పటప్పటికి యుద్ధములు జరిగియుండినట్లునే గన్పట్టును. శ్రీజయంతి రామయ్యపంతులు గా రీశాసనము చాళుక్యయుద్ధములని శాసనమని చెప్పటకు కుదారణముగ దీనిని విజయాదిత్యునికిని దక్షిణగంగులకును పోరాటము జరిగినట్లును అందు విజయాదిత్యుడు జయించినట్లును గాన్పించుచున్నది. ఆ శాసనమున జెప్పబడిన భీమసర్పిణుడు నాతడును దక్షిణగంగవంశీకు డయ్యుండునోమో ననియు జేదాయావంశపురాజులలో శివ్యతికయినను బిరుదునామయ్యుండునోమో ననియు యూహ పొడముచున్నది. ప్రకృతినామములచే గాక బిరుదు నామములచే గూడ కొందరు రాజులు చరిత్రాంశముల యందు జేర్చినబడుచుండుట గాన్పించుచున్నది.

విదేశ వార్తలు

ఐరిషు యొడంబడిక

పార్లమెంటు సమావేశము

సార్వభౌమని యువన్యాసము

డిసెంబరు 14:- ఐరిషు యొడంబడికను చర్చించి ఆమోదముట గాను 14-వ తేదీన ఆంగ్ల పార్లమెంటు సభ సమావేశమయెను. ప్రజల తృప్తికరముగా పార్లమెంటు భవనమున వేచియుండిరి. ప్రభుత్వ సభయందు సభ్యులందరూ హాజరై, రాజుగారు రాజిగారితోను, మేరీ యువరాణివారితోను సభకే తెంచిరి. వీరు తమగుర్రపుండి లో నే తెంచి నపుడు గౌరవార్థము ఫిరంగులు కాల్పబడెను. జాతీయ గీతములు పాడబడెను. పార్లమెంటు సభ యంతయు విద్యుద్దీప్తములతో ప్రకాశించుచుండెను. ఆ విద్యుద్దీప్తములవల్ల రత్న భిచితములగు రాజుగారి యొక్కయు రాజిగారియొక్కయు కిరీటుములును దుడ్డులును అత్యద్భుతదీప్తులతో ప్రకాశించుచుండెను. రాజుగారి యువన్యాసముకు ప్రముఖ భావగర్భితముగను నుండెను. కాల్పన ప్రభుత్వము సభకు రావండుట గమనింపవలసిన విషయము.

రాజుగారి యువన్యాసము

పార్లమెంటు సభను దొంచుచు రాజుగారి కింది యువన్యాసమును గావించిరి:-

ప్రభులారా, ప్రజాసభ సభ్యులారా:- నావంతులను విరివృత్తనిధులును సంతకములు గావించిన యొడంబడికపై మీయనుకూలతను ప్రకటించుటకును మిమ్ముల నిట్టి ఆమోదమును మన నాహ్వానించితిని. ప్రస్తుత సమావేశమునం దిక్కో విషయమేదయు మీయెదుటికి చర్చకు దీసికొని రాబడును. ఈ ఐరిషు యొడంబడిక విరివృత్త చేయు మునకే గాక ప్రపంచమునందు వివిధ దేశములందున్న బ్రిటిషు ఐరిషు జాతుల వారందరి యీ మునునకును ముఖ్యమగు విషయము చాల మానుషములనుండి జరుగుచున్న ఈ ఐరిషు సంద్యురారముల యందు తుదకు ఒడంబడిక తుదికినదిని వినుటకు నేనత్యాసం దము నందితిని. ప్రస్తుతము మీయెదుటనుంచిన యొడంబడికకు తులనన కొన్ని కారణములనుండి వచ్చుచున్న వినాద మంత మొందునని దలచుచున్నాను. విల్లండు దేశము వివిధ ప్రభుత్వ సంఘముగ బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున స్వతంత్ర భాగస్వామివలెనుండి తన జాతీయ దృఢముల సభలను గావించుకొనునని నమ్ముచున్నాను.

పార్లమెంటు సభాచర్చ

ప్రజల సభ సభ్యులము సమావేశ మైనపుడు ప్రేక్షకులు గుమిగూడియుండిరి. ప్రధానమంత్రిగారు ప్రవేశించినపుడు తాను భావనములు ప్రకటించెను. కలనల్, 50 సామ్యుయేలు హోరు గారు యూనిఫారమును ధరించి ఐరిషు యొడంబడికను ప్రజాసభ కార్యచర్యించి ఆమోదించుటకు సిద్ధముగ నుండిరి. యు బ్రిటిషు విల్లండు దేశముల పరస్పర సమ్మతి పై దీనిని చిరస్థాయిగ నుండజేయువలెననియు సామ్యుయేలు హోరు గారు న్నడిచిరి. ఈ యొడంబడిక తుదురుకు గాను రాజుగారు చాల సహాయము గావించినని నడిచి అందులకు గాను రాజుగారి నభినందించిరి.

జార్జి బారన్సు గారు దీనిని బలపరచిరి. డెయిలు ఈ రాను వారిందుల కొడబడునది లేనది దెలిసికొనుటకు గాను కొంతకాల మువరకు చర్చను నిలిపి యుంచవలెనని అలస్టరు సభ్యుడగు కోనాల్డు మెక్ నెయిలు గారు కోరిరి.

సభకు వెలుపల నెవరెట్టు తీర్మానించుకొనునది సభవారికి జోక్యము లేదనియు పార్లమెంటు వారు స్వతంత్రముగనే సర్వ సాగింపవలెనని అధ్యక్షుడు నడిచెను.

క్లిన్సు గారు తమ యువన్యాసమును సాగించి కార్మిక పక్షమువారి యభిప్రాయ ప్రకారము ఒడంబడిక గావించబడిన దని నడిచిరి. జనవరి 31 వ తేదీన తిరిగి పార్లమెంటు సభ సమావేశమగునని చాంబర్లెను గారు ప్రకటించిరి.

ప్రధానమంత్రి యువన్యాసము

ప్రధానమంత్రిగారు సంతోష భావనములవల్ల తేచి ఇట్లు నడిచిరి. ఈ యొడంబడికకు ప్రపంచ నాగర్మిక జాతు లన్నియు సంతోషించినవి. కొన్ని ప్రదేశములలో నీ యొడంబడిక బ్రిటిషు దేశమునకును సామ్రాజ్యమునకును అప

మానకరముని యనుచుండిరి. అధినివేశ రాజములవారు సామ్రాజ్యముకొర కంతమోసాధి త్యాగమును గవ్వరచెను. వారు సామ్రాజ్యమున కవమానమును జూచి సంతసించువారు గారు. అట్టి అధినివేశ రాజ్యముల వారెయిడంబడికకు చాల నానందించిరి.

అధినివేశ సముయొక్క లక్షణముల నిర్ణయించుట సాధ్యమున అసాధ్యకరమున ననుకూలము. సామ్రాజ్య సభ యందు అధినివేశ ప్రభుత్వ ప్రధానమంత్రిలు అట్టి లక్షణములు నిర్ణయించుచున్నారని చెప్పవచ్చును. ఈ విషయములందు సార్వభౌమని అధికారులకు ఏ చట్టము కలననుపరిమితిగా నవియుము కాని ఏర్పరుపబడలేదు. కనడా అట్టేలియా క్యూబలాంకు దక్షిణాఫ్రికాలకు అధినివేశ స్థానములనల నెట్టి హక్కులు గలవో అట్టి హక్కులే విల్లండు దేశ గూడ నీ యు బడిచెను. విల్లండు హక్కులకు నే విధము గ గాని భంగము గలిగి నయెడల మిగిలిన అధినివేశ రాజ్యములు గూడ తమ హక్కులకు గూడ భంగము గలిగినదని ఎంచును.

ఈ యొడంబడిక తుదురుకు యందు ఆంగ్ల ప్రతినిధుల నిధి సంపాదనను, సంద్యుర కల్పించిన ఐరిషు ప్రతినిధుల యభినందనమునకు నేనుగూడ పాల్గొనుచున్నాను. నాకంటెను రాయ బారములందు పనిజేసిన ప్రతినిధులు, సంద్యురములపై చేరాలు జేయుట యందెప్పుడు త్యాగము జూపిరి. ఈ ప్రతినిధు లొనర్చిన కార్యము గౌరవముతో జ్ఞాపకమునుకొనవలయును. రెండవవత్సరమునందలి రాయబారులుగూడ సంద్యురములపై సంతకము గావించుటలో చాల సహాయము గవ్వరచిరి. విల్లండునందు ప్రజలు చున్న వివాదమునం దీ సంగతి జేర్చబడుచున్నది. మైత్రితో నొక సామ్రాజ్యమునందు భాగస్వాములుగ భగవంతునిచే నుద్దేశించబడిన రెండు జాతులవారికి మైత్రి సమకూర్చుటకు వారు పోరాడుచున్నారు. వారి కార్యమును ముగించుదుము గావించువచనము లేమియు నీ సభవారు జెప్పవలసినదని నమ్ముచున్నాను.

కార్యాచరణయం దధినివేశ స్థానమునగా దేశములోని క్యవహారములపై సమర్థాన్నితంత్ర్యముని యర్థము. కాని విల్లండు దేశము బ్రిటిషు వీరుల కత్యంత సమీపముగ నుండుటచే విల్లండున కిచ్చిన అధినివేశ స్థానమునందు పైనికనా కావిషయములలో కొన్ని హక్కులు తగ్గింపవలసివచ్చెను. విదేశ వ్యవహారముల విషయముల అధికారము సామ్రాజ్యము వారియధీనమునందుండెను. సంయుక్తాధికార మనగా సంయుక్త బాధ్యతయని యర్థము. సామ్రాజ్య భారము ధిక్కుమగు నప్పు డిట్టి బలపేతులగు అధినివేశ రాజ్యముల సహాయముగూడ నుంచుకొనుట యవసరము.

విల్లండు వారు సామ్రాజ్య హక్కులందును బాధ్యతయందును పాల్గొనుచుందురు. ఇందులకు నాకేమాత్రమును సందియము లేదు. ఐరిషు వ్యవహారముల కొక యొడంబడికను ప్రభుత్వము వారు కనుగొనిరి. విల్లండు వారు సామ్రాజ్యమునందుండి రాజభక్తితో మెలగుట కొడంబడిరి. విల్లండు వైస్ర్యముయొక్క పరిమితి నిర్ణయించబడెను. అట్లుగానియెడ ఆయంధనియ మోద్యమమునందు సామ్రాజ్యము వారు తమ హక్కును నిలబెట్టుకొనుటకు వీలులేదు. విల్లండు వైస్ర్యములను జూచి అలస్టరు వారుగూడ వైస్ర్యముల ప్రోగుజేయుదురు. అందుచే వైల్లండునందు రెండు వర్ష ప్రతి కూల సేనా నివహములుండును. అందుచే పోరాటము సంభవింపవచ్చును. ఒడంబడికయందు విల్లండు వారికి నియమించబడిన వైస్ర్యములు శాంతి, న్యాయముల కక్షించుటకు సరిపోవును.

ఏవిధముగా నీ యొడంబడిక నరులుల పై దరని ప్రశ్నింపగా లాయడు బార్జి గారిటుల నడిచిరి:- ఈ యొడంబడికకు భంగకరముగ వైల్లండు వారు ప్రవర్తించినయెడల వారియెడల నెట్లు ప్రవర్తించవలెనో సామ్రాజ్యము వారికి తెలియును. విల్లండుకంటె బలవత్తరములగు ప్రభుత్వములు ఒడంబడికకు భిన్నముగ వర్తించినపు డట్టి వారిలో ప్రవర్తించవలసినవిధముననే సామ్రాజ్యము వారిదివరకు ప్రవర్తించిరి. ఇట్టి కార్యములయొక్క బాధ్యత బ్రిటిషు ప్రభుత్వము తొవై నుంచి కొనదు. సంపూర్ణముగ నికరులపై నేయుండును. సముద్రమునందలి గనులయొక్కయు నభివృద్ధియొక్కయు లభాయములనుండి బ్రిటిషు వారు కాపాడుకొను నుండవలెను. యుద్ధ కాలమునందు ఐరిషు నౌకాయములలో బ్రిటిషు వారి కెక్కువ స్వాతంత్ర్యమును అధికారమును అత్యంత సరములు. అందుచే అవసరములగు సమయములందు విశేష వాదోపవాదములు లేకుండుటకుగా నీ కార్యములకు నొడంబడికయందు నిబంధనలు గావించబడెను. అధినివేశ రాజ్యముల వారికి ఆంగ్లేయ వస్తువులు దిగుమతి ఎగుమతు లగునప్పుడు పన్ను విధించు సభికారము గలదు. కాని ఈ హక్కును ఐరిషు వారి కిచ్చుటకు నేను ప్రధమమున సన్నతించలేదు. విల్లండు దేశము వ్యాపారమునకు ఆంగ్ల దేశముపై నెక్కువ ఆధారపడియున్నదిగాని ఆంగ్ల దేశము

విల్లండుపై నాధారపడియుండలేదు. అందుచే తుట్టుకుదకు ఎగుమతి దిగుమతి పన్నులు విధించు హక్కును ఐరిషు వారి కిచ్చివేసితిని.

అలస్టరు వారికి ప్రభుత్వము వారి ద్వివ్రవాదానముల నెన్నడును ప్రభుత్వము వారు వీడలేదు. అలస్టరు వారు విల్లండు పార్లమెంటును జేరవలెనని పోత్సహించుట ఆ వాదానమునకు భంగకరము గాదు. అలస్టరు నాయకులే, విల్లండు పార్లమెంటు నందు జేరుట మా యాదర్శముని నుడిచిరి. అలస్టరులోని ఉత్తర జిల్లాలు రెండును దక్షిణ పార్లమెంటునందు తప్పక జేరుదురు. అలస్టరు నితరులు నిర్బంధింపగారు. అలస్టరు ఇతరులను గూడ నిర్బంధింపకుండ నుండవలెను. సరిహద్దులు తిరిగి నిర్ణయించబడనియెడల అలస్టరు ప్రభుత్వము వారు తమ విధులను నిర్వహించుట యందు చాల కష్టముల నెదుర్కొనవలసి యుండును. విల్లండు పార్లమెంటు వారు అల్ప సంఖ్యాకుల హక్కుల గాపాడుట కొరకు సకల ప్రయత్నములను గావించుదురు. అవసరమగు ఇందె మ్మిటి నట్లు తరువాత గావించబడును.

ఈ యొడంబడికవలన ప్రభుత్వ గౌరవము మితముగ హెచ్చెను. ప్రభుత్వమునకు కొత్తలము చేకూరెను. ఏ తిరుగ బాటుగాని శాంతిముచే నణంపబడలేదని కొందరు జెప్పెదరు. చారిత్రిక శాంతిముల జూచిన యెడల నిది యసత్యమని దోచును. ఈ యొడంబడిక కింతకాలము ఎందులకు జాగు జేసినని కొందరనవచ్చును. సంద్యుర సభను చివరకు సమయమునందు గాంచినయెడల నట్లు జెప్పెడి వారే. ఇంకను కొంతకాలముగిన బాగుగ నుండెదని నచింపకలరు. ఇకపై నెప్పుడైన బ్రిటిషు దేశమున కపాయము సంభవించినయెడల వైల్లండు నునకుమును నుండును. ఇంగ్లాండున కపాయకరమగు సమయము విల్లండునకు లాభకరమగు సమయమను వాక్యమునకు 1914-వ సంవత్సరమున అధినివేశ రాజ్యములవారు గల్పించిన కొత్తయర్థ మికమిద గల్పించబడెను. (సంతోష భావనములు)

అలస్టరు ప్రతినిధియగు చార్లెసు క్రెయిగు గారు ఒడంబడిక సంతీకరముగ ఖండించెను. రాజభక్తి ప్రతిజ్ఞ పద్ధతి చాలనల్పమైనది. ఆ ప్రతిజ్ఞను వ్రాసిన కాగితమునకున్న విలువైనను ఆ ప్రతిజ్ఞ తుండనేరదు. కొంతవరకిది రాజద్రోహమును చట్టము గావించుటవంటిది. ప్రభుత్వము వారు గతమూడు మాసములనుండి అలస్టరు వారిని పత్రికలయాపమున చాల నిర్బంధ పెట్టుచున్నారు. సరిహద్దు నిర్ణయ సంఘము అన్యాయమయినదని న్ని నిరదర్శనములను జూపుచు కెప్టెను క్రెయిగు గారు నడిచిరి.

సవరణ

డిసెంబరు 15:- కొంతమంది సభ్యులు రాజుగారు తమ యువన్యాసమున దెలిపిన యొడంబడికవలన విల్లండునందు రాజుగారి హక్కులన్నియు పోవుననియు ఐరిషు వారికి స్వతంత్ర భూనాకావైస్ర్యముల నేర్పాటు జేసికొను హక్కు నిచ్చుచున్నదనియు అలస్టరు వారి కిచ్చిన వాదానములకు భంగకరముగ నున్నదనియు దక్షిణ విల్లండునందున్న రాజభక్తుల సంతోషము భిన్నముగ నున్నదనియు నొక సవరణ సహపాడింప నెంచిరి. ఈ సవరణపై 40 సభ్యులు సంతకముల గావించిరి.

సార్వభౌమలాంకు ప్రభుత్వగూడ నిట్టి సవరణ నే యుపపాదించెద సని ప్రకటించెను.

సభా కార్యక్రమమును నిలుపుట.

చాలమంది ఇతర సభ్యులు అవస్థాపించిన తరువాత సభా చర్చ నిలుపబడెను. ప్రభుత్వ సభానమునకు అధినివేశ ప్రభుత్వములవారు తమ సమ్మతిని దెలిపిన బార్నిస్సు గారు దెలిపిరి. న్యూజిలండు ప్రభుత్వము వారుగూడ నిం దొకరు ప్రభుత్వ ప్రధాన మంత్రిగా రలస్తరు దేశియుడే.

యూనియనిస్టులును అలస్టరు వారును సవరణలకు ప్రకటనల నందిరి.

డెయిలు ఈ రానువారి చర్చ

డిసెంబరు 14:- ఈ దినమున డెయిలు ఈ రాను వారు సమావేశమైరి. డివెలరా గారు ప్రవేశించినప్పటికింకె క్లిమెంట్లు కొల్లిన్సు గారు ప్రవేశించినపుడు చాలమంది కరతాళములు గావించిరి.

ప్రధమమున గంభీరముగ ప్రారంభింపబడినను తరువారీ ప్రచర్చ ప్రారంభింపబడెను. యొడంబడికపై సంతకములు గావించినవారు డివెలరా గారికి ఎదురుగ గూర్చునియుండిరి. మంత్రిమండలి భేదాభిప్రాయములను సరకుగొనక యొడంబడికయొక్క అర్హతాత్మక చర్చింపవలెనని డివెలరా గారునిరి. ఈ రాయబారులు తమకిచ్చిన అధికార పరిమితిని మీరిని డివెలరా గారునిరి. చిత్తు యొడంబడిక మంత్రిమండలివారి సమ్మతికి ప్రధమమున పంపవలసియ్యుండెను.

వృత్తాంత లేఖలు

రాజమహేంద్రవరము వార్తలు

రాజమహేంద్రవరము, డిసెంబరు 14:— ఆంధ్రదేశ నాయకులు, రాజమహేంద్రవరమువారులు చేరి 14 వ తేదీని యన్ సుబ్బరావు పంతుడుగారి అధ్యక్షత క్రింద ఒక బహిరంగ సభను చేసిరి. 18 వయావధ్యగత ఆయుర్వేదయహాసభను, ప్రత్యక్షమును ఏప్రిలు 18 వ తేదీ నుండి 17 వ తేదీ వరకు జరుపుట కొక ఆహ్వానసంఘము నియమించబడెను.

డాక్టరు పి. గురుమూర్తి, కోలాచాలం అప్పలనరసింహం గారు, డాక్టరు జి. శ్రీనివాస రావుగారు, పి. కృష్ణమూర్తిగారు, వెంగల గుజ్జమ్మయ్యగారిశ్రీగారు కార్యదర్శులు గా నెన్నుకొనబడిరి.

2. పితాపురం రాజుగారు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులుగా నుండవలెనని తీర్మానించబడెను.

3. చండాలను వనూలుచేయుట, ప్రదర్శనము, ప్రచురణము, ఆహ్వానము, సేవకసంఘములు మున్నగువానికి ఉపసంఘములు నియమించబడెను.

4. ఆహ్వానసంఘ సభ్యులకు ప్రవేశ ఋణముక నీసమురు 10 లు.

తెనాలి

(ఒక విశేషింపండి)

రాజీనామా

డిసెంబరు 15:— మాగ్రామమునందు సైన్స్ డిప్యూటీ ఆఫీసులో పనిచేయుచున్న రావుగారు మామంత్ రావుగారు కాంగ్రెసు తీర్మానము అనుసరించి తమపదవికి రాజీనామా యిచ్చిరి.

కాంతివైస్యము.

శాంతిపాఠశాలలో సమావేశమయిన కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సభాతీర్మానము ననుసరించి కాంతివైస్యమునందును తాలూకాలో కొలకలూరు, నందివెలుగు, తుమ్మపూడి, పెదపాలెం, జంపని, వరహాపురం, అనంతపురం, అమృతలూరు, యలవర్రు వగైరా గ్రామములలో స్థాపించబడినవి. యీవిషయములో కరణు రామస్వామి చౌదరిగారున్న, యిటికాల నూర్య నారాయణగారున్న అమితోత్సాహముతో పనిచేయుచున్నారు. 20 తారీఖులోగా మా తాలూకాకు కావలసిన 600 మంది పూర్తి అగుదురని తలచెదము.

వడుకునూలు పోటీపరీక్ష

మాగంటి వెంకటేశ్వరరావుగారు 14 తేదీ వుత్తయం స్ట్రెంగ్త్ పరీక్షయిరి. వీరు టెన్నిస్ పోటీలలో అనేక బహుమానములు పొందిరి. అందు ఒక వెండిగిన్నెను, లిల్ బాతీయపాతకాలకు బహుమానముగా నొసంగిరి. ఈగిన్నె యీజిల్లా యందు ప్రత్యేకముగా నూలువడకువారికి బహుమానముగా యిచ్చుటకు నిశ్చయించబడినది.

బరంపురం

(ఒకవిశేషింపండి)

డిసెంబరు 12:—ఈ దినమున సాయంత్రము 5 గంటలకు మాపురమున యొక బహిరంగ సభ జరిగెను. ఆసభకు మ.రా. రా.శ్రీ. మల్లాది కృష్ణమూర్తి పంతులుగారు అధ్యక్షతవహించిరి. పంతులుగారు ప్రస్తుత దేశస్థితిని గూర్చి విపులముగా ముచ్చటించిరి. తరువాత మ.రా.రా.శ్రీ. వున్నము రామలింగంపంతులు గారులేచి భాంబాయి అల్లరులు, మాపిలారైలు విప్లవము, లాహూరు, కలకత్తా, సంయుక్తరాష్ట్రముల నాయకుల నిర్బంధములు మొదలగువి ముచ్చటించిరి. ఈ నాయకులను నిర్బంధించుటయే స్వరాజ్యప్రాప్తియని నుడిచిరి. ఇంకను చేసవలె శ్రీకృష్ణజన్మస్థానమును నిండవలసి యున్నదని కూడ చెప్పిరి. తదుపరి ప్రతిపాటున కాంతివైస్యములు స్థాపించినట్లే ఇచ్చట కూడ యొక సంఘమును స్థాపింపవలసినదని బోధించిరి. కాంతి వైస్యవర్తకము గురించి చెప్పి దానికి తగినవా రెట్లు యుండవలయునో యని కూడచెప్పిరి. అట్లు చేరదలచిన వారిపేర్లను వెనుకనుండి తీసికొనెదమని చెప్పిరి. వీరుచెప్పిన తరువాత శిరి కృష్ణద్రమహాప్రొత్తగారు యత్నశ్రద్ధావల్ల విపులముగా ప్రస్తుత కార్యక్రమమునుచెప్పి ప్రతిపాదన నిర్దేశవలయునని ప్రబోధించిరి. తరువాత మ.రా.రా.శ్రీ. స్వామి నారాయణ మూర్తిగారు (ఆంధ్రవాణి ప్రతికాధిపతులు) కాకినాడ, బులుగు సాంబమూర్తిగారు తదితరుల నిర్బంధమును గురించి చెప్పిరి. 'మహాత్మాగాంధీ' జే యను జయజయధ్వనులతో నాటిసభ ముగిసెను. ఈసభకు కొందరు శ్రీమంతుడ విచ్చేసిరి.

డిసెంబరు 15:—రాజమహేంద్రవరము వార్తలు
ఈ విషయము సభయందు బహిరంగముగ చర్చింపవలెననియు, దెలిపిరి. కొల్లిన్నగారు తీవ్రముగ నిట్లనిరి: "నేను దేశద్రోహి నని యనిరి. వీనిని విరూపాక్షులెన్నియింపవలెను. ఎవరైనను ద్రోహి యని ప్రకటించియెడల నిదివరలోవలె నే ఇప్పుడుగూడ వారి నెదుర్కొనెదను." సంతిని ఒప్పుకొనుటయందు ఒప్పుకొనకుండుటయు విరూపాక్షులధీనమున గలదు. యెడంబడిక నంగీకరింపకపోయిన యెడల విరూపాక్ష కళాకముగాదనియు కొల్లిన్నగారు దెలిపిరి.

ప్రభులసభ

ప్రభులసభయందు ఒడంబడికను కాగ్ననుప్రభువు తీవ్రముగ నెదిరెను. మార్లేగారు యెడంబడికను రాజుగారి చర్యను సమర్థించిరి. దేశద్రోహులసభకు బలపరచెను.

ఏ విరూపాక్షియైనను తనవలెనునకు భంగము గలిగినదని యెంచినయెడ ప్రతికాన్సిలువారికి అప్పీలు జేయవచ్చునని కర్ణును ప్రభువు గారు నిరసిరి. తరువాత కాగ్నను ప్రభువు గారిట్లు నడిపిరి:—యూనియన్ నిష్ఠ పక్షమువారిని ప్రభుత్వము వారు మోసము గావించిరి. యెడంబడికపై సంతకములుచేసి యన్నియు సంపూర్ణము గావించి దిరువాత ప్రతినిధులసభకు సమృద్ధికొర కంపుటవలన కొంతవిషయ ప్రభుత్వము ప్రజాస్వాతంత్ర్యముపై సంతకము చేయుట గావించినది. ఈ యెడంబడికను ఎంతయో పొగడిన ప్రజలు మోసపోవుదు రని ప్రభుత్వమువారు దలచుచున్నారు గాబోలు. సిస్ టేము వైస్యము లొంగువైస్యముల నొడిచినవిగానని యెడంబడిక గావించుకొన బడినది. ఒడంబడిక నాడినది చివరకు జూచినను ఇంతకంటె నేరు గాన్నించుటలేదు. అందుచే ప్రభుత్వపక్షమువారి వైర్గండు వారి చేరులలో విడిచి ప్రభుత్వమువారు మెల్లగ వైర్గండు నుండి వెనుకకు మలిరి. మంత్రులందరివారు అందులో ముఖ్యముగా యూనియన్ వైర్గండులు అలప్తురును మోసము గావించితి తరువాత సభ నిలుపబడెను.

అలప్తురు ప్రభుత్వ తరము

డిసెంబరు 15:—డిసెంబరు 14 వ తేదీని క్రెయిగుగారు విరూపాక్షుడంబడికను గురించి అలప్తురువారి ప్రభుత్వ తరమును లాయకులూర్తిగారికి చెప్పెను. తాము విర్గండునందు గలియుజాల మనియు నీకార్యము సామాజ్యమున కెంతయో లాభకారి యని యు, కొంతకాలము గడచినతరువాత ప్రభుత్వమువారే దీని నిజ మునుగ్రహించి అలప్తురున కధిపతీస్థానమిచ్చెద రనియు నందు గలదని దెలియుచున్నది.

బోనరులాగారు ఒడంబడికకు తమసమ్మతిని దెలిపిరి.

దెయిలు ఈరానువారు తిరిగి చూడ్యముగ సమావేశమైరి. రేపుగూడ నిట్లే వచ్చును. 17 వ తేదీవరకు ఏ నిశ్చయమును దెలియజాలదు.

భారతదేశస్థితి

రాండు తేలిలుసమావేశము

డిసెంబరు 15:—అడనుపైయు పత్రికయందు కోమా గాదిట్లు వ్రాయుచున్నార:— భారతదేశపరిస్థితులకును విర్గండు దేశపరిస్థితులకును చాలపోలికలు గలవు. కొన్ని సంవత్సరములకు పూర్వము మూర్తి హిరంకు దేశములకును కొంచెము భేదమైనను లేదు. మూఢత్వము, ప్రజాసంతృప్తి, అందోళనకారల బాహుళ్యము నిరాయధులగు ప్రజలు ఈ విషయములం దీరెండు దేశములకును భేదములేదు. అనన్ మైసయెడల సంస్కరణలకట్టము రద్దుజేయవచ్చును. రాజద్రోహమును నాశముగావింపవచ్చును. వాక్స్వాతంత్ర్యము నాపకవచ్చును, వార్తాపత్రికల సంపాదకమును, ఈవిధమున జేసియెడల భారతదేశమును సన్మార్గమున దెట్టవచ్చును. కాని వివేకవంతులగువా రెవ్వరూ ఇట్టివిధానమును ప్రోత్సహింపరు. భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్య మిచ్చెదమని వాదన మొనర్చితిమి. అవాగ్ధానమును భంగ మొనర్చుకొన జాలము. ఇట్టినిష్పంధవిధానమును అంగీకరింప సహించజాలరు. స్వల్పముగా నిష్పంధమునకు గడగిన యెడల నాందోళన మాపవచ్చునని చెప్పుదురు. కాని కొద్దికొద్దిగా నిష్పంధమునకు గడచుటయే విర్గండునందుగావించిన పోరాటము.

భారతదేశమున మరెయ్యో విర్గండును గావించుట ఈ మింపవలెనని యకాగ్యము. కాంతివైస్య చర్యదీనుకొనకుండ తుదవరకు జాగ్రత్తగిమ్మి. భారతదేశమునందాయుధ్యమము బాల్యవృద్ధమునందుగనే యెడంబడికకు మార్గములు వెరకుటకు ఒకసమాజేశము జరుపుట యుక్తము.

పార్లమెంటు సభయందు చర్చ

డిసెంబరు 15:—కామస్వసభయందు కలనల్ వెడ్జి వును గా కిటుల ప్రస్తావించిరి:—లా లభపతిరాయి, సి. ఆర్. దాసుగారును మరి 100 మంది రాజకీయనాయకులును భారత

ప్రభుత్వమువారిచే నరణ్ణజేయబడిరో వారికట్టికట్టు విధింపబడెను? వారు రాజకీయ కైదీలవలె జూడబడుచున్నారా లేక మామూలు ఖైదీలవలె జూడబడుచున్నారా? భారతదేశమునకు స్వతంత్రపరిపాలనా సిద్ధాంతములు క్రమక్రమముగా ప్రభుత్వమువారు వర్తింపజేయ నెంచిరా? స్వతంత్ర పరిపాలనా సమయమునందు ముఖ్యులగువారిని యెడలనవ మర్యాదకరముగ ప్రసర్తింపకుండ నుండుటకు మాంటాగూగా రెట్టిచర్యల దీనుకొనిరి?

మాంటాగూగారు:—ఈవిషయమై సమాచారము దెలియగ నే మీరు తెలిపెదను.

కలనల్ ఆర్చర్, కలనల్ సర్ చార్లెసు మేట్సుగార్లకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు కలకత్తాయందరెన్సుగాబడినవారందరు కోర్టులో విచారి. పబ్లిక్ యందురని మాంటాగూగారు నడిపిరి.

సర్ జానురీసుగారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ఏ. ఆర్. నేపుగారి నిజేత వెంటనే ప్రకటించబడునని తెలిపిరి.

క్రాంతిసంస్కరణలు

కాసనసభవా తీర్మానము

డిసెంబరు 12:— ఇటీవల భారత కాసన సభవారు క్రాంతిసంస్కరణలు గావలెనని కోరుచు గావించినతీర్మానమునకు మాంటాగూగారు ప్రత్యుత్తర మంపిరి. అందు కాసనసభవారు గావించిన కార్యములను పొగడిరి. పార్లమెంటువారు పూర్వపు సంస్కరణల చట్టము చాలదని యభిప్రాయపడు టవరము అంతవరకును ఆ చట్టమును గూర్చి పునర్వి మర్శగావించ వలెనని వారి ప్రత్యుత్తరమున గలదు.

ఇందులకు ఎన్నికదారుల విషయముగూడ విచారింపవలెను. ఇంతవరకును ఎన్నికకాల్లో నొక భాగమువారు మాత్రము తమహక్కుల నుపయోగించుకొనిరి.

అంతియగాక భారత కాసనసభవా రేవిషయమున తమకు హక్కులు చాలవో దెలుపలేదు.

వైవిధ్యములలో సమాచారము ధరిసినగాని ముఖ్యమగు మార్పులు చట్టమునందుగ్గావించ వలెనని ఏమైన స్వల్ప మార్పు లవసరమని ప్రభుత్వమువారు దెలిపియెడల వానిని సహజచట్టసూచమున గావించ వచ్చును.

కాసనసభవారీర్మానము పార్లమెంటుసభయందు దెలుపబడును.

మహమ్మదీయులకష్టములు

డిసెంబరు 12:— భూతవర్తమాన మహమ్మదీయుల పరిస్థితులగురించియు 'మహమ్మదీయులకష్టములను గురించియు భారత కార్యదర్శిగారిచే నొకజాబు భారతప్రభుత్వమువారి కంపబడెను. మహమ్మదీయులయెడల (విటిఫికేషన్) విధానమును గురించిన పోరబాటుఅభిప్రాయముల తొలగించుటకుగా నిది యుద్దేశింపబడినది.

ఆయుధనియమము

వాకానియమము

డిసెంబరు 14:— జపానువారు "మాట్సు" అను నొక నుంచు కొనుటకు ఆమెరికా వారును మృతించిరి. కెలరెడో, వాషింగ్టన్ అనుశ్రీతనాకల నమెరికావారునుకొనవచ్చును. మాజెలు, జపానుదీవులు, న్యూజిలండు (ఆస్ట్రేలియా) లకీయెడంబడిక వర్తింపదు.

పరాసువారు

డిసెంబరు 15:—పరాసువారికి 315000 టన్నుల కేపిటులునాకలు గావలెననియు చిన్ననాకల సంఖ్య ఇతరదేశసంఖ్యను బట్టి నిర్ణయింపవచ్చు ననియు పరాసువారిని వాషింగ్టన్ నందు దెలిపెను.

చైనావారు

డిసెంబరు 15:— 1915 సెల్ సిసిజపాను సంధియందు 21-వ విభాగము రద్దుజేయవలెనని కోరిరి.

పోర్చుగలు మంత్రివర్గమువారు రాజీనామా నొసగిరి.

తూర్పు ఆఫ్రికాయందు ప్రజలచే నెన్నుకొనబడిన కాసన సభ్యుల ప్రతిపాటునకు త్వరితముగ ఆదాయపుపన్నును ప్రభుత్వమువారు విధించిరి. ఆపన్ను నీయరాజని ప్రజలందరను నిశ్చయించుకొనిరి.

పరాసు పునర్విర్యాణ చరిత్రగారిలో గలసి రియండు గారును లోచాగారును లండనునకు డిసెంబరు 18-వ తేదీన ప్రయాణమగుదురు.

టాకెయోయందు భూకంపము గలుగుటచే త్రాగుటకును ఇతర కార్యములకును నీకక్కడను దొరకుటలేదు. యోకామా నుండి తెచ్చిన నీటివైసను, జాపులనీటివైసను ప్రజలందర ధారపడియుండిరి.

మనస్సులో నుండేది సంఘటన వన్నిటిని ప్రకటించుట వలె
బుచ్చుచుండును. తరువాత మేజిస్ట్రేటు ఖయిదీవాగూర్చుమును
దీనికిగాను ప్రత్యేకముగా నుంచబడిన రిజిస్టరులో వ్రాయు
చుండును. అందుకలన ఖయిదీలకు లాభకరముగా నున్నది.
చెన్నపట్టణ జైల్లోలో ఖయిదీల కష్టములు అభ్యుదయములు.
జైలులు యధికారులు సాధారణముగా విద్యాగ్రంథము లేని
వారయినందున రాజకీయ నేతృలను భయపెట్టుటకు ప్రయ
త్నించును. నూపరెంటు యాపిషయమున సర్వాధికారులు
చిన్నయధికారులకు వదిలివేయును. ఇందువలన, జైలులు అధి
కారులకును సేరకులకును ఎల్లప్పుడును పోటాటులు జరుగు
చుండును. ఈ పద్ధతిని నిర్మూలము చేసిన మంచిది.

ఈమధ్య సామాజ్య కానసనిర్మాణసభలో సభ్యుల
లను గురించి తీవ్రముగా చర్చ జరిగిన విషయము అంద
రికిని తెలిసిన విషయమేకదా. భారతీయసభ్యులు అనుదినపు
ఖర్చులు యూరపీయనులకు వెల అత్యధిక మనియు, కావున
బలైమువిషయమున ఉభయజాతులవారికిని భేద ముండకూడ
దనియు, ఎంతో సమర్థతతో వాదించిరి. అట్టి యాభారతీయ
సభ్యులు తమ కట్టివ్యాయము కావలెనని వాదించిరి అట్టి
వ్యాయమునే తమచేతియందు రాజకీయ సేరకులకును అన్య
యింపజేయుటకు వాదించినందుడల, తమస్వార్థముకొఱకు ఇట్లు
పోట్లాడుకొందునను అపవాదము పోగలదు.

మన రాజకీయ సేరకులను గురించి విదేశీయ పాలకు
లేమనుకొనినను, మనము మాత్రము వారి స్వార్థత్యాగమును
తైర్వసాహసములను కొనియాడక తీరదు. మనవలెనే వారికి బంధు
మిత్రాదులు గలరు. సుఖములమీదను యిష్టము కలదు. కాని
మాతృసేవార్థము వారు తమకుగల యన్నిటిని త్యాగపడితే
విదనాడుకత్తి కలదు. అట్టిసితులలో మనకొకరు వారు కష్టపడు
చుండుట మనము చూచి యూరకుండవచ్చునా? కష్టము లను
భరించిన గాని లాభదాయకము కాదని
కొందరు తమవెట్టివేదాంతముతో ఉపరకుండురు. కాని వారు
అనవసరముగ కష్టము లనుభవింతుట వ్యాయముకాదు. ఇప్పు
టిభైదీలే వాషింగుటను, క్రాంచెలు, లెనిన్, క్రొపాట్కిన్,
డికెటారా మహనీయులవలె జేశాభ్యుదయమునకు సేవజేయుగ
వారును, వారినలెను పూజింపబడెగలరు. ఇందులకు నిద్రగము,
అలీసాదరులు, గోపాలకృష్ణయ్య, యాకాబుహుసేనుగార్ల
పవిత్రనామములు పేర్కొనిన చాలును.

వీరభూజ మాతృజేశధర్మములలో అత్యుత్తమధర్మము.
ఏదేకమునందు ప్రజలు తమవారిలో ఎవరు ఏటలో ఎవరు
కాలోఅని గుర్తించి తదనుసారముగా గౌరవించెదరా? అట్టిదే
యలభాగ్యమే భాగ్యము.

దరికి చంచయ్య

జానలెను కావలెను.

చెన్న రాజధాని, పీల్హను, మైసూరు, దక్షిణ హిందూ
నేతము మున్నగుస్థలములలో కిరసనాయిలు, వెట్రోలు, మైనపు
వల్లులు, క్రూడ్ అందు లూబ్రికేటింగు ఆయిల్స్, యాన్తె బెడ్
రెఫినరీస్ (బర్మా) టిమిలెడ్ కంపెనీవా. ఇతర సామానులు
కూడ విక్రయించుటకు ఏజెట్లు కావలెను. ఈ క్రింద తెలుప
బడిన విలాసమునకు వ్రాసిన వివరములు తెలుపబడును.

Messrs iamond & Co. Sole Distributing
(Agents for United Refineries
Burma Ltd.) P O Pezawad.

ప్రకటన (3303)

కృష్ణాజిల్లా జిల్లామ్యుజేటు కాపురముడు పేరూరి క్రిష్ణ
బ్రహ్మం అనే నేను యెల్లరకు తెలియజేయునది యేమనగా-
లోగడ నావద్ద గుమాస్తాగానా, నపుకరిగానా ఉండి ప్రస్తు
తము నాయందు విశేషించియున్న (1) పారేట్ల లక్ష్మీచారా
యణ (2) చెలకూరి రామచంద్రం (3) మూర్తి పాంబయ్య
(4) నీలి పిచ్చయ్య (5) పేతు ఆదంపాపేలు (6) కొత్తూరి
అప్పయ్య (7) రాయ్ పూడి సత్యనారాయణ అనేవారలు.
జిల్లామ్యుజేటు కాపురములు (1) చారుగుండ్ల వెంకటరంగయ్య
(2) పేరూరి రాజగోపాలము (3) పేరూరి మూర్తిప్రకాశం
(4) అందలము హనుమంతం (5) అత్తూరి వెంకయ్య (6)
కొత్తూరి క్రిష్ణమ్మ (7) కొత్తూరి రామయ్య. వీరల కలహ
సహాయములతో లోగడ నపుకరిలో వున్నప్పుడు వైసవుకరుల
బద్ద నిర్బయింపబడి బోల్షి నాదగ్గరకు గల బాంకు కాగితముల
ఉపయోగమువల్లనే నాదగ్గరకు భార్యచేసియో నాకు నష్ట
కరములగు కొన్ని దస్తావేజులు స్వప్రీతివేయో దురుద్దేశ్యముతో
కుట్రచేయుచు న్నారు. కాబట్టి అట్టివారి దుష్కార్యమువల్ల
మోసపోవలదని ఎల్లరకు హెచ్చరించుచున్నాను.

పేరూరి క్రిష్ణబ్రహ్మం.

టిప్పికేను బీచినభ

నిన్నటి సాయంత్రము 5.30 గంటలకు టిప్పికేను బీచి
దగ్గర శ్రీమూర్తి ప్రకాశం రాజగోపాలాచారిగారి యధ్యక్షత
క్రింద స్వచ్ఛంద సేవకులను (వాలంటీర్స్) చేకూర్చుటకు గొప్ప
సభ జరిగెను.

రాజగోపాలాచారిగారు

తమ ప్రారంభోపన్యాసమున నిట్లు నుడిపిరి:— మనకు
కాంగ్రెసును సడపుటకు నాయకులును కార్యక్రమము జరుగు
టకు వాలంటీరులును గావలసియున్నది. ప్రభుత్వమువారు మన
నాయకులను, ప్రచారకులను విద్వంధించుచున్నారు. ఇట్లు నిర్బం
ధించి మనకాంగ్రెసును విచ్ఛిన్నముజేయ సమకట్టిరి. వాలంటీరు
సంఘములు రాజగోపాలాచారిగారిని క్రొత్తకానములను
ప్రవేశపెట్టుచున్నారు. స్వరాజ్య కిలాఫతు కాంగ్రెసుసంఘ
ములగుడ అక్రమ మనుచున్నారు. విచారణలేకనే ఈసంఘ
మునజేరిన సభ్యులను కఠించుచున్నారు. ఇట్లుచేయుట వ్యాయ
కా అ వ్యా య మో కొంచె మూ లో కొంచె మున, విద్రాంధు
వాలంటీరులవలె మన వాలంటీరులకు కల్గిటాదులు
లేవు. కేవలము కాంతిస్థాపనమునకు అపొసాధర్మబద్ధులై పని
చేయ సంసిద్ధులగున్నారు. ఊరక జేశనేనుజేయుటకై తయార
గు నున్నారు. ఈవాలంటీరులైస్యమును కఠించి కాంగ్రెసును
భగ్నముజేయుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించుచున్నారు.
ప్రభుత్వమువారిచర్యను అంగీకరించెదమేని కాంగ్రెసుప్రచారము
కాంగ్రెసుసభలు అనవసరమేమో మన మీ అవ్యాసపుట్టుతైవు
వును సహించి యూరకుండరాదు. కాన ఇప్పుడు మన కర్తవ్యం
దెట్టి? ఈసాలన మనకు విజయము చేకూరుట తథ్యము. కాన
మును అల్లరిలేకుండ ఉల్లంఘించుటెట్లు అనిమనము యోచించు
చుండ ప్రభుత్వమువారే మనకు కాననాతికమమునకు మార్గ
మునుజూపిరి. కాంగ్రెసువాలంటీరుగ నెవరైన జేరి రా
అతిచాలును. సంకేతము జేయుడు. వాలంటీరుగ జేరెదనని ప్రక
టింపుడు. మీకు ఆరుమాసములకీ తప్పదు. అపరాధము
గుడ (జరిమానా) విధింపబడవచ్చును. మనము దీనికి సంసిద్ధులై
యుండవలెను. సంతకములను జేయవలెను. ఇదివరకెప్పుడే 1000
మంది సంతకములను జేరిరి ఈ నగరమునగుడ వాలంటీరులుగ
జేరుటకు సంతకములను జేయవలెను. ఒకరికొకటి ఒకరు చిల
సాలకు బోవుటకు తయారగు నుండవలెను. ఈదేశంబులోవుగ
1000 మంది చెరసాల కేగదలెన మనకు జనవరిలో తప్పక
స్వరాజ్యము వచ్చి తీరును. సందియము లేదు. ఈపుణ్యకాల
మును జారవిడిచితిరేని మనకిక ముక్తిలేదు.
అ థో గ తి పాలు కావలసి యుండును. నావలెనే మీరుకూడ సిద్ధముగనుండుడు. ఆరుమాసములు వికా
మమునో, వ్యాయామమునో, స్వగ్రామమునో బోయి పరీక్షమ
యెనర్చుచున్నార మని యనుకొనుడు. విశ్వాధ్యలారా! ఇదివర
కు మీరుతప్పజేసినను ఇప్పుడైనను పశ్చాత్తాపము నొంది వాలం
టీరులుగజేరుడు. మీరు ఇప్పుడు వాలంటీరులుగజేరవలెనని తప్పక
జనవరిలో స్వరాజ్యము వచ్చితిరును. ప్రభుత్వమువారు మంచి
అపకాళమును మీ కొనిగిరి. చెరసాలకు మీరుచనినను మీకు
తగిన, పనినే ఇచ్చెదరు భయపడకుడు. ఈపుణ్యసమయమును
స్వధాపుచ్చుకు. రెండు ముక్తిగాంచి ధన్యులు
గండు. మీకళాకాల క్రమ కీ టి యు గూడ చెర సాల
క్రమకీకరినే యున్నది. వ్యాయవాదులు గూడ కొద్దిగా
అటులే యున్నారు. ఒదిగియుండిరి కాన మీరు భయపడనన
సరములేదు తయారగునండుడు. మీచారిత్రము ఆచంద్రాగ్ర
ము స్వరాజ్యసంపాదకులుగ లిఖించబడును. 18 నుండి 35 వ
యస్సుగలవారందరును సిద్ధులు, వ్యాయవాదులును వాలంటీ
రులుగ జేరవచ్చును. విద్యార్థులారా! తి మాసములు మృతినొందితి
మనుకొనుడు. ఇప్పుడు సభలకు, ఉపన్యాసములకు సమయము
గాదు. నేటినుండి నిర్భీతిగ మీధర్మమును నిర్వహించుడు. తొందర
పడి వాలంటీరుప్రములను సంతకముజేసి విస్మృతు కొనుదీయకుడు.
దుర మాలొచించి సంతకము జేసి నిశ్చలచిత్తముతో జేశనేవా
రకులై చెరసాలకుబోవ జంకుడు. మీధర్మమే మీకు ప్రధా
నము. దుష్టలతో పనిలేదు. వాలంటీరులని ఏదో ఒక చిహ్నము
మాత్ర ముండవలయును. కాంగ్రెసు సమాజేశ మగులోపల మద
రాను విద్యార్థులు 10 వేలు వాలంటీరులుగ జేరినను సంతోష
వార్తను తెలియజేయు భాగ్యమును కలగజేయును.

కా|| నాగేశ్వర రావు పంతులుగారు

మీకుట ప్రస్తావించుచు ఇట్లు నుడిపిరి:— క్రస్తుత
మందు జేశమున గల పరిస్థితులు మీకు తెలియును. అధ్యక్షులు

మనము చేయవలసిన దానిని చెప్పెను.
కాననాతికమమును ఎట్లుచేయవలయునని కష్టపడుచున్నారు.
పన్నులిచ్చుట మానుట ఒకమార్గమనియు అంకోకటి జేసిన ఇం
కోకమార్గమనియు మనప్రజలు అనుకొనుచున్నారు. కాని కాన
నాతికమమునకు ప్రభుత్వమువారే వనకు ప్రోత్సహుత్వమును
జూపిరి. కాంతిస్థైర్యము అక్రమము, అరాచకమైనదని క్రిమినల్
లా అమెండుమెంట్స్ అవును అవలులో తెట్టిరి. మోతీలాల్
నెహ్రూ దాన్ గార్ల నిందులకే చెరసాలకు ప్రభుత్వమువారుగొం
పోయిరి. స్వరాజ్యముసంపాదించుకొన దలచినవారు శక్తికొలిది
జపము, పురాణపఠనమును, వ్యాయామమును చెరసాల కేగి
చేయనగు. మద్రాసులో 500మంది వాలంటీరులుచేరిన బాలును.
ఒక ఆరుమాసములు విద్రాంతిని గైకొంటిమని తెలపవలయును.
ఇట్లు ఆరుమాసములు చెరసాలయందు జేశనేనకు దైవప్రార్థన
జేసి కొన్ని గమ్యస్థానమును జేరెదము. మనము కాంతిస్థైర్యముగ
జేరి దుర్భాగమును జేయుటకు బూనుకొనలేదు. ఇట్లు దౌర్భాగ్య
రహితులమై అపొసాధర్మబద్ధులమై ఆచరించితిమేని ప్రపంచ
మున కంతకును ఇదివర కెన్నడూను వినికిని ఎరుంగని క్రొత్తధర్మ
మును గుణపాతము చేర్చగల్గినవార మగుదుము. కాంతిస్థైర్యమున
మనము తప్పక చేరవలయును. జేశనేన జేయవలయును. చేయి
ఎక్కిత ధర్మబద్ధులమము కాంతియుతులమై జేశనేనజేయుటకు
సంసిద్ధులముగ నుండవలయును. తదనంతరము కంచికృష్ణస్వామి
శర్మగారు, డాక్టరు రాజ్, ఫజుల్లాసాహెబుగార్లును వాలం
టీరులుగ జేరవలయునని యుపన్యాసించిరి. వాలంటీరులుగ జేర
దలచుకొన్నవారు ప్రతిదినము 1 గంట మొదలుకొని సాయం
కాలము 5 గంటలవరకు నెం కి, బ్రాడ్వే కార్యాలయమునకు
బోవలయును. ఇక్కడ సంతకములు జేయదలచినవారు చేయ
వచ్చుననిరి.

అరణి సుబ్రహ్మణ్యకాశ్రీ, రాజగోపాలాచారి రాజ్
గార్లు వాలంటీరులుగ జేరితిమని తెలియజేసిరి.

సభ కార్యక్రమ మంతయు జేశభావలయందే జరిగెను
విజేశవస్తుదహనము గావింపబడెను.

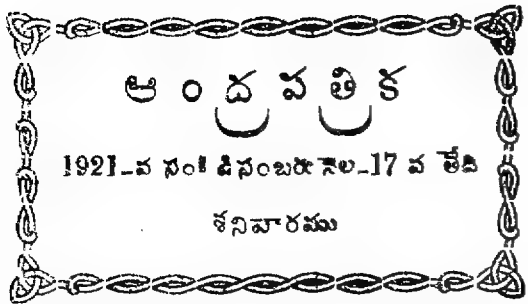
కుప్పరోగ నిర్మూలనకు నిజమెవ పూచి (3222)

ఆయుర్వేదములో గూడ ఆంక్షయైద్యము, రోగ
సాద్యకేకమయోగ చికిత్స, జంతు ఆవయవ ప్రయోగచికిత్స
మొదలగు అనేక వైద్యకాస్త్రములు చదవుటవలన ఆయు
ర్వేద విజ్ఞానము మాకు బాగుగ కలిగినది. అపురూపము లగు
ఓషధుల మహత్కృత్యము వర్తకహనులగు కొడులు వగైరాల
వద్ద మిగుల క్రమపడి కొన్ని అపాయములతోనై నేర్చుకొన
బడి తరిశోధింపబడినవి. అష్టాదశ కుష్ఠము అన్న అవస్థలలోను
పూచీనైవ కుదర్చబడును. మా దగ్గరవుండే ఔషధము సేవించు
కుష్ఠరోగులు వారికి గుణము కనుపించిన కొలది వాయుదాల
వైని సామ్య యిక్యవచ్చును. అలాగు గుణము కనుపించక
పూర్వముగాని, రోగము కుదురకచ్చునని రోగికి నన్యకము
ఫలక పూర్వముగాని, సామ్యేమియు నియ్య నవసరము లేదు.
ఉత్తప్రత్యుత్తామాలముగ సహితము కుష్ఠరోగులకు చికిత్స
చేయబడును. అట్టివారికి ఔషధములు వి.పి. గాంపభును.
అన్నివారుల కుష్ఠరోగులులకును అందరు రోగులకును ఒకటే
విధ్య అవునధము కాదు ప్రతిరోగిస్థితియును రోగి గును ఆలో
చించి అందులకు తగినమందు యిచ్చబడును.

దీర్ఘాయు నిర్మూల } వి. యమ్. రాజా,
నాలయము. }
దీర్ఘ వ్యాధులకు ఘనమైన
భీమ నికట్రగము (875) ఆయుర్వేద వైద్యులు.

బందరు డి|| ము|| కోర్టులో

కాశీ-కమ్మల బుచ్చయ్య.
ప్రతివాది-గడ్డం వెంకటస్వయ్య.
బందరు డిస్ట్రిక్టు మజనపు కోర్టులో ప్రతివాదియైన
S. C. 804/1921 గు దావా తీర్పు రాగా సదరు దావాలో
ప్రతివాది ఆక్షేపణలు తెలియజేయు కొగలందులకు గాను
22-12-21 లేదేకి వాయిదా అయియున్నందున యేమయినా
ఆక్షేపణలు వున్నయెడల 22-12-21 లేదేకిన పలు 1 గంట
లకు సదరు కోర్టుకు హాజరయి తెలియపర్చుకొనవలెను.
కోర్టు పర వెంకటరమణయ్య నాయుడు.
385 వాదికరపు స్త్రీకు.

రాండుటేబిలు సమావేశము

వస్తుత సమయమున అధికారవలంబించు చున్న నిర్బంధవిధానము అన్ని పక్షముల వారి కన్నుల దెఱచినందులకు, సంతసించవలెను. దేశములో ప్రస్తుత సమయమున కలిగిన అఖండ ప్రభాదమునకు అధికారవర్గము కావించిన యల జడి విశేషముగ తోడ్పడెను. స్వరాజ్యసిద్ధి త్వర లో కలుగునో కలుగదో యను యనుమానము గలవారి సందియము బాపుటకోసమ, ప్రస్తుత పరిస్థితులు బడయించినవి. అధికారవర్గము ప్రజల నన్ని పక్షములకు లోనుకేసెను. కాని ప్రజలు చలించ లేదు. తమ దృఢ నిశ్చయమును విడనాడలేదు. తుదిరంగమును వారు జయప్రదముగ దాటుచు న్నుటుల, లీడరు మొదలగు మితవాద పత్రికలు సయితము అంగీకరింపక తప్పదయ్యెను. ఆహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసుసభ స్వరాజ్యప్రకటనము గావించుటకు, నిండు విశ్వాసము గుదిరినది. గాంధీ మహాత్ముడు అన్ని ప్రాంతములవారిని అధిక సంఖ్య లతో ఆహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసుసభకు విచ్చే యుడని ఆహ్వానించుచున్నాడు. మహాత్ముని కోర్కె ననుసరించి, భారతీయు లధిక సంఖ్యలతో కాంగ్రెసుసభాత్రులు వెడలి స్వరాజ్యసందర్శనము గావించుట భావ్యము. దేశ ప్రముఖు లనేకులు కారాగృహములకు వెడలియుండిరి. యువకు లనేకులు తమ పాలబడిన కట్టములను సంతసముతో భరించుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముడు సూచించిన నటుల కారాగృహములకు వెలుపల నున్నవారు సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికి పాలుబడి, నిర్బంధితుల కందరకును త్వరలో స్వేచ్ఛ నిప్పించుట ధర్మము. ఆహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసుసభయందు, దేశ పరిస్థితులగుర్చి దీర్ఘలోచన జరుగును. మహాత్ముడు భావికర్తవ్యము గూర్చి హిత మొనగును. ఇంతవరకును దేశ మెట్టి పురోభివృద్ధి గాంచినదో దేశ మికముందేమార్గముల నవలంబింపవలయునో, స్వరాజ్యనుభవమునకు దేశమునం దెట్టి నిర్మాణము జరుగుట యవసరమో, మొదలగు విష యము లన్నియు యోచింపబడును.

మితవాద నాయకులకు సయితము ఆహ్వా నము లంపటడెను, మహారాష్ట్రజాతీయవాదు లధిక సంఖ్యలతో కాంగ్రెసుసభకు విచ్చేయవలయునని గాంధీమహాత్ముడు కోరుచున్నటుల తెలియ చున్నది. హిందూమహమ్మదీయ సమ్మేళనము సాధ్య మయినపుడు, రాజకీయపక్షములకలయిక సాధ్యము గాకబోదు. దేశమున కంతకును, ఉత్తర వము సంభవించినపుడు, అన్ని విభేదములును వెనుకబడుట నిశ్చయము. స్వరాజ్యసిద్ధికి, దేశము శంకాంతరంగిక ఐకమత్య మవసరము. మహాత్ముని శక్తి, అన్ని పక్షములవారియందును ఈ సమయ మున ఐకమత్యమును చేకూర్చునను చిహ్నములు గనుపించుచున్నవి. మితవాదులు కొంతవడి మే లొచ్చుచున్నారు. నిర్బంధవిధానము బనికి రా

దనుచున్నారు. రాబోవు సామ్రాజ్యకాననసభలో రాండుటేబిలు సమావేశమును కూర్చవలయునను తీర్మానమును, రా. బ. టి. రంగాచార్యులుగారు ప్రతిపాదించెదరు. సర్ క్రఫుల్ల చండ్రే, సర్ అనుతోష్ ఛాదరీవంటి మితవాదుల సంతకము గల, యొక ప్రకటనము కలకత్తాలో వెలువడినది. ఈ ప్రకటనమునందు, ఉభయపక్షములవారును పోరాటమును విరమింప ప్రభుత్వమువారు గోర వలెననియు, ప్రస్తుతస్థితిగూర్చి విచారించి తగిన సమాధానము గుదుర్చుకొనుటకు రాజప్రతినిధిగా రొక సమావేశము నేర్పాటు చేసి అందుకు ప్రజల నాహ్వానింపవలయుననియు, ఇటీవల నిర్బంధముల మూలమున స్వేచ్ఛను గోల్పోయినవారి నందరిని వెంటనే విడిచిపెట్టవలయుననియు, కోరబడెను. ప్రస్తుత నిర్బంధవిధానమును రద్దుచేసి అశాంతిని తొలగింపకబోయినచో, భారతీయులలో నన్ని పక్ష ములవారును తమతమ విభేదములను కట్టిపెట్టి పోరాటమున దిగెద రనియు, సకాలమున జూపెడి రాజనీతిపక్షత, ప్రస్తుతవిషయస్థితి నిపు డయినను తొలగింపగలదనియు, ఈ ప్రకటనము ద్వేషించున్నది.

మితవాదు లెల్లరు సర్ పి. సి. రే ప్రభు తులు గనుబడిన దృఢనిశ్చయము నీ తరుణమున జూపుట ప్రధానధర్మము. సహాయనిరాకరణోద్య మము వట్ల విముఖత్వము కనుబడిన జిన్నా సయితము, ప్రభుత్వ దృక్పథము న్యాయవిరుద్ధ మనియు, కలాఫాత్, పంజాబు, స్వరాజ్యసమస్యలను ప్రభుత్వము వెంటనే పరిష్కరించుట దప్ప వారికి వేరుమార్గము లేదనియు, రీండిగు ప్రభువు ప్రజేచ్ఛను నెఱవేర్చుచో, నిర్బంధముల కవకాశము తొలగి పోవుననియు పత్రికాప్రతినిధు లొకరితో జెప్పిరి. చిసెంటుగారు సయితము తన దృక్పథమును మాన్పుకొనవలసివచ్చెను. లీడరుపత్రికా ప్రతినిధి తో ముచ్చటించుచు, ప్రస్తుత పరిస్థితుల గూర్చి భీతి గనుపరచుచున్నది. రాండుటేబిలు సమావేశమును రాజప్రతినిధిగారు వెంటనే నేర్పాటు చేయవలయునని సూచించుచున్నది. వండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు, గత పక్షము దినములనుండియు నడచుచున్న నిర్బంధ ముల జూచి, తనకు గలిగిన బాధ ఇంతింతని జెప్ప విూలేదని నుడివిరి. మాతృదేశమువట్ల తమ విధ్యుక్తధర్మమును నెఱవేర్చ బ్రయత్నించుచుంటి మనియు, ఫలితము భగవదధీనమైయున్నదనియు, వీరు పలికిరి. మాలవ్యాగారు కలకత్తాకు వెడలి పోయిరి. వీరు రాజప్రతినిధిగారిచో సప్రతిఘట నుటకే బోయియుందురు. హిందూదేశమునందు మాత్రమే గాక, ఆంగ్ల దేశమునందును నిర్బంధ ములు తోతగలిగించుచున్నటుల విదేశవార్తల బట్టి గ్రహించవచ్చును. లజపతిరాయి, దాసు నాయకుల నిర్బంధముల గూర్చి కలనల్ వెడ్డిపుడ్డు గారు పార్లమెంటుసభలో ప్రశ్నించిరి. రాజకీయ నాయకులను సామాన్యనేరస్థులవలె జూచుచున్నారా లేక రాజకీయ నిర్బంధితులవలె జూచుచున్నారాయని, కలనల్ వెడ్డిపుడ్డుగారు రడుగగ, స్వకరి పాలనమునకు ఎవరి సహాయము కావలసి వచ్చునో అట్టి వారిని కారాగృహములందు నీచముగ జూడ కుండుటకు తాము చర్యదీసికొనినటుల మాం టాగూగారు పలికిరి.

లండను ట్రైముపత్రికలో కోమాయనెడి వారు ప్రస్తుత హిందూదేశస్థితి గూర్చి వ్యాస మును వ్రాయుచు, ఆంగ్లప్రజలు సంపూర్ణ నిర్బం ధపద్ధతిని అంగీకరింపరనియు, న్యాయక్రమ పోషణ నిమిత్తము ఆనవసరనిర్బంధములకు ఐదైండు దేశ మున గడంగి పొరబడితిమనియు, హిందూదేశ

మును ఇంగ్లీషు ఐదైండుదేశముగ | మార్పుచో ఓమింప వీలులేదనియు, సమాధానము గుదుర్చు కొనుటకు రాండుటేబిలు సమావేశము నేర్పాటు చేయవలయుననియు, సూచించియుండిరి. రాండు టేబిలు సమావేశమును సమకూర్చవలయునని, అన్ని భాగములనుండియు సూచనలు వెలువడు చున్నవి. గాంధీమహాత్ముడును సహాయ నిరాకరణవలంబులును, అంత్య సమాధానమును తిరస్కరింపరు. కాని దేశ గౌరవమున కన్ని భంగకరముగ నుండగూడదు. ప్రజేచ్ఛకు దాని యందు సంపూర్ణావకాశ ముండవలెను. అధికార వర్గ మింతవర కవలంబించిన జన్మస్వాతంత్ర్య నిరోధ మునకు పశ్చాత్తప్త హృదయము కనుబటుపవలెను. అందుకు తార్కాణముగ నిర్బంధ విధానమును వెంటనే పూర్తిగ విడనాడి, రాజ కీయనిర్బంధితుల నెల్లరను విడుదలజేయుట ముఖ్యము. వారిహృదయము మారినగాని, రాండుటేబిలు సమావేశమున కవకాశముండదు. ప్రజలు సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధి కోరుచున్నారు. ఆ విషయమై ప్రజలు తమయభీష్టమును మానుకొ నుట దుర్లభము. ముఖ్యసూత్రము విషయమై రాజకవకాశ ముండనేరదు. స్వల్పసంస్కరణము లతో దేశము సంతృప్తి జెందనేరదు. మాంటా గూగారు సూచించినరీతిని, స్వల్పపుమార్పులను చేసి వానిని సవరణచట్టము లో చేర్చినచో, దేశము ఏకగ్రీవముగ వానిని నిరాకరించును. ప్రజలు గోరునది స్వయంనిర్ణయాధికారము. ప్రజే చ్ఛకు కనుగొని దానిని నెఱవేర్చుకొండ వయా ధర్మముగ మరికొన్ని సంస్కరణముల నిచ్చినంత మాత్రమున దేశమితరుణమున, సంతృప్తిజెందు ననుట కేవలము భ్రమ. ప్రజల ప్రధానసూత్ర మును రాండుటేబిలు సమావేశమునందు ప్రభు త్వమునా రంగీకరించునడల, వివరములగూర్చి సమాధానము గుదురవచ్చును. ప్రస్తుత చిహ్న ములబట్టి రాండుటేబిలు సమావేశమున కవకాశ ముండునని తోచుచున్నది. కాని, జాతీయనాయ కులు ప్రజేచ్ఛ తంతమాత్రము ఆటంకము గలుగ కుండ చూడవలయును. ప్రజల స్వయంనిర్ణయాధి కారమును ప్రభుత్వమువారు గుర్తించవలయును. సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి తప్ప వేరు సమాధానముండ దని తేటపరుపవలెను. ఇందులకు ప్రభుత్వమునా రంగీకరింపనియడల, సర్ పి. సి. రే ప్రభుతులు తెలిపిన రీతిని, హిందూదేశమునం దన్ని పక్షముల వారును తదేక దృష్టి తో కలసి బని చేసి దేశమును త్వరలో గమ్యస్థానము జేర్చెదరనుటకు సందియములేదు. ఐదైండుసమస్యను పరిష్కరింప బూనుకొనిన ఆంగ్ల దేశము హిందూదేశసమస్యను వెంటనే పరిష్కరించుచో, బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము నకు మకుటమగు ఖారతవర్ష మును సామ్రాజ్యము నందు నిలుపుకొనగలుగును. ఇందుకు తగిన దూర దృష్టిని, విచక్షణజ్ఞానమును, లాయడుజార్జి గారి తరుణమున గనుపటచెదరా?

కాంగ్రెసుసభ : దాసు సతీమణి విజ్ఞాపన

దాసు సతీమణి, ఈ తరుణమున కనుబటు చున్న త్యాగ ధైర్యసాహసములు భారతవర్ష మున కచ్చెరువు గలిగించుచున్నవి. కలకత్తా ప్రెసిడెంసీ కళాశాల ఆవరణములోనికి ఈ మె పోయి, దేశసేవ జేయుటకు విద్యార్థులను కొందరను వెలు పలికి తీసికొని రాగలిగెను. శ్రద్ధయు కుమారు డును స్వేచ్ఛను గోల్పోయినను, ఈమె విచార మున మునుంగుటకు మారుగ దేశసేవనే ప్రధాన

స్థానిక వార్తలు

అడవుల అద్వైత కమిటీ: ఈ కమిటీలో రావు బహదూర్ టి. సంజయ్‌మార్ చెట్టిగారిని యం. యల్. సి. సభ్యులుగా ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి.

సుగంధవిలాససభ: ఈ సభవారు డిసెంబరు 18 వ తేదీ సాయంత్రం 5-30 గంటలకు విక్టోరియా పబ్లిక్ హాలులో ఉత్తర రామచరిత్రమును సంస్కృతమున ప్రదర్శించెదరు.

ఒక సవరణ: ఆంధ్రపత్రిక 15 వ తేదీ గురువారం పత్రికలో 8 వ పేజీ ప్రకటనలో నియమించినవార్త అఖిలజాతి తాలా ప్రచురింపబడిన పోలింగు స్టేషనులు అనుకూలముగా వివర ఒంటిమిట్ట అను దానికి వశమెంట అని చదువుకొనవలయును.

కృష్ణాజిల్లా నిమ్మజాతులు: కృష్ణాజిల్లా నిమ్మ జాతులవారిభూములకు యీ ఫస్టినుండి మూడు వత్సరముల వరకును శిస్తు నీటితిరువ మొదలైనవి లేకుండుటకు ప్రభుత్వము వారంగీకరించిరి.

ఏలూరు జాతీయపాఠశాల: ఏలూరు శ్రీ గాంధీ ఆంధ్రజాతీయ మహావిద్యాలయము డిసెంబరు 21 వ తేదీ సాయంత్రము 5-45 గంటలకు మల్ల కూర గోకయ్య శ్రేష్ఠిగారి మేడ మీద ప్రారంభింపబడుననియు, లక్ష్మీ శనూ లాయెననియు, తంతి వార్తలన దెలియుచున్నది.

వెంకటేశ్వర శాఖ: గంగాం, విశాఖపట్నము, గాకావరీ, కృష్ణా, గుంటూరు, నెల్లూరు, కడప, కర్నూలు, బళ్ళారి, అనంతపురం, చిత్తూరు జిల్లాలన్నియు కలిపి నిజిలు వెటరినరీ కాఫిలో నొక శ్రోతడివిజయం నెర్పాటుచేయబడినది. ఈడివి జనుకువాల్చే చాడ కార్వర్కుగ నుండును. మ్యూన్ రెవిన్యూగాలు గారు యీ డివిజనుకు జనవరి 3 వ తేదీనుండి శూదరిం పెండ్లెంటుగా నుండుటకు నియమింపబడినారు. (ప్రచురణ సంఘము.)

యవరాజుగ మనము: యవ రాజు గారు మద్రాసుకు వచ్చినప్పుడు ఉత్సవము జూచుటకై వచ్చువారలు స్థలస్థలములు చేసికొనుటకై దరఖాస్తులు పంపుమని కోరగా పంపియ్యండి. స్థానములు 3880 మాత్ర మున్నవి. దరఖాస్తులు 7687 స్థానములకు వచ్చినవి. గవర్న మెంటు చూచుకు వెళ్ళుచా ప్రక్కను గ్యాలరీలు వేయుచుటకు యోచన జరుగుచున్నది. వీలైనంతవరకు దరఖాస్తు ముందు వెనుకలబట్టి స్థితి యాయుబడునని ప్రచురణసంఘమువారు తెలుపుచున్నారు.

30 వ దేశీయమహాసభ: ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు వల్లభభాయి శే. పటేలుగారు మాకిట్లు వ్రాయుచున్నారు: "కాంగ్రెసుకు వచ్చుటకు శ్రద్ధించిన విలేవాది రాజకీయ వేర్లకును, యితరులు స్వాతంత్ర్యోద్యమములకును ఆహ్వానముల బంపుటకు తీర్మానింపబడినది. ఇదివరకు కొన్ని పంపబడినవి; గాని కాంగ్రెసును జూచుటకు వచ్చు రాజకీయ వేర్ల ప్రముఖులెవరును లేరు కోర్కెను తెలుపలేదు. కాన మీ ప్రతికర్షకా వచ్చువారలు లేరు శ్రేష్ఠులు తెలియజేసినచే ఆహ్వానముల బంపెదము."

గ్రామపంచాయతీ చట్టము 1920 వ సం॥ ప్రకారము గ్రామపంచాయతీ చట్టములో కొన్ని చిత్తునూత్రముల తయారుజేయుటకు యీ కిందివారల నొక కమిటీగా ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. (1) రావుబహదూర్. సి. వి. యస్. నరసింహారాజుగారు (2) టి. శివశంకరం పిల్లే ఆవర్గ్. (3) రావుబహదూర్ టి. యల్. శివజానపల్లెగారు (తిరువల్లీజిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులు) (4) టి. యల్. రాధలింగచెట్టి యార్ (5) రావుబహదూర్ సి. యస్. కృష్ణశాస్త్రిపంతులు గారు (6) కివాన్ బహదూర్ వి. శే. రామానుజాచార్యార్ ఆవర్గ్ (రెంజిపురజిల్లా బోర్డు అధ్యక్షులు) (7) శే. గ్రేగారు వి. సి. యల్. (సహకారసంఘముల రిజిస్ట్రారు) (8) యల్. గోపాలస్వామి అయ్యంగార్ (లోకల్ బోర్డుయొక్కయునునిసి పలు కొన్నియుల యింపెక్కడ) ఈ కమిటీ స్థానిక స్వపరిపాలనకాని ప్రభుత్వకార్యదర్శి యగు టి. శే. అరుణాచలయ్యగారు కార్యదర్శిగ నుండును. కమిటీలోని నిరుత్సాహసభ్యులు ట్రాజెలింగు డెయిరీ అల్ల శెన్నులు ఫస్టుక్లాసు అక్కడలు పొందినంత పొందుదురు. కమిటీవారు మద్రాసుభోర్డుపెంటు కారీలో కూడెదరు. కార్యదర్శి యీసమావేశములకు తేదీల నిర్ణయించెదరు. కమిటీవారు జనవరి 15 వ తేదీలోపుగ రిపోర్టును పంపవలెను.

చమున ఆత్మశక్తి కుట్రయోగమున్నచో, మనకు విజయము లేవును. ఇదివరకే అధికారులు భీతి గనుబుడిచి, ముకుతున్నటుల, మీరు కనుగొనలేదా? "

తుదిచర

శ్రీమంతుల సవరణచట్టము గూర్చి విచారించుట కవకాశమియ్యక, రాటుముల తీర్మానమును నిరాకరించిన మదరాసు శాసనసభ స్థానికస్వయం పాలన సంఘసభ్యులు రాజభక్తి ప్రమాణము జేయవలయు నను చట్టమును అంగీకరించి, తన యస్ మర్థతను ప్రపంచమునకు వెల్లడించెను. గా. రామారాయణంగారు ప్రవేశపెట్టిన చట్టపు యుద్దేశ మేమి? సహాయనిరాకరణావలంబులను స్థానిక సంఘములలోనికి జేరనీయకుండుటయేయని, స్పష్టమయ్యెను. ఈచట్టమునకు తొందర లేదనియు జనవరి 19 తేదీ వరకు దీని విచారణ నావీయించవచ్చుననియు కృష్ణారావుపంతులు గోరినను, అధిక సంఖ్యాకులు వీలుగాదనిరి. ఇకమీద స్థానిక సంఘములు పూర్తిగ సభికారసంఘము లగును. నిరాకరణావలంబులకు గలిగెడి నష్ట మేమియులేదు శాసనసభలలో బ్రవేశించుట కంగీకరింపనిజాతీయ వాదులు స్థానిక సంఘములలో జేరకున్న విచారించెదరా? శాసనసభలలో మరల జేరవలయునని కోరెడిమహారాష్ట్ర ప్రముఖులు తమ కిట్టిభంగ పాటు చేకూరు నని ముందుగ గ్రహింపవలెను. శాసనసభాంతమున మద్రాసు గవర్నరుగా రిచ్చిన యువన్యాసమున, మద్రాసు రాష్ట్రమునకు క్రిమినల్ లా సవరణచట్టమును వర్తింపజేసినందులకు కారణముజూప యత్నించిరిగాని, లాభము లేకబోయెను. వీరు సకారణమును గనుపరుచజాలక బోయిరి. మిగిలిన రాష్ట్రములకు గలిగిన గౌరవమును మద్రాసు రాష్ట్రమునకు గలుగజేయదలచిరి గాబోలు. ఫలితమేమగును? మద్రాసు రాష్ట్రమునందు ఇందుమూలమున నూతన సంఘసము గలిగి, స్వరాజ్యమును చేరువునకు దెచ్చునటకు నంది యము లేదు.

ఎన్. శ్రీనివాసయ్యంగారి ఆత్మగౌరవము ప్రభుత్వమువారిపు డవలంబించుచున్నదండన విధానమునకు తమ అసమ్మతి తెలుపుటకు గాను, మద్రాసు శాసనసభయందలి తమ సభ్యత్వమును, సి. ఐ. ఇ. చిరుదమును త్యజించినటుల, ఎన్. శ్రీనివాసయ్యంగారు ప్రకటించుచున్నారు. శాసనసభలో జేరి, ప్రజాస్వాతంత్ర్యమును సంతోషించుట దుర్లభమని సువ్యక్తమగుచుండగ, అందలిఫలమును అనుభవపూర్వకముగ గ్రహించిన శాసనసభ్యులైనను, శ్రీనివాసయ్యంగారి మార్గము నవలంబించి తమ ఆత్మగౌరవమును నిలుపుకొనగూడదా? శ్రీనివాసయ్యంగారు గాంధీమహాత్ముని కార్యక్రమమును పూర్తిగ నంగీకరించువారుగాను. అయినను, అన్ని పక్షములవారును సంపూర్ణ స్వదేశ ప్రేమము నవలంబింపవలయుననియు, మద్యపాన నిషేధమును కొనసాగింప వలయుననియు, జాతీయవిద్యను వ్యాపింపజేయవలయుననియు, దేశీయుల ఆంతరంగిక ఐకమత్యమునకు కృషిసలుపవలయుననియు, ఆయ్యంగారు మోచ్చరించుచున్నారు. ఈ మోచ్చరికను ఆచరణలో బెట్టుట కింతకన్న ననుకూలతరుణ ముండబోదు.

ముగ నెంచి, కాంగ్రెసు కార్యమును కొనసాగించుచున్నది. రాజపు కాంగ్రెసుసభకు అధ్యక్షులెవ్వరయ్యెదరని విలేర్పించువారు, దాను సతీమణి గావించిన విజ్ఞాపనను పరిశీంచుట భావ్యము. దానుగారి సీలోపల వదలిపెట్టినను, లేకున్నను, అధ్యక్ష స్థానమును ఖాళీగనుంచి సభ్యులెల్లరును వారినే అధ్యక్షులుగ మడినెంచి సభను జరిగించుట ఆత్మవ సరము. కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షుని నిర్ణయించిన విషయము గూర్చి ప్రపంచమునకు వెల్లడియగుట ముఖ్యము. హరి శరీరమును నిర్బంధించినను, అధికారులు ఆత్మను నిర్బంధింప నేరరు. వారు కారాగృహమున నున్నను, కాంగ్రెసు సభ వేరొక అధ్యక్షుని గుర్తింపజాలదు. ఈ సందర్భమున దాను సతీమణి కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షుల గూర్చి యు, కాంగ్రెసుసభకు కలుపురు వెడలవలసిన యావశ్యకతగూర్చిగా గావించిన మోచ్చరిక నిట నుదహరించెదము. "దేశీయమహాసభ 26 వ డిసెంబరు తేదినసమావేశమగును. కాంగ్రెసునాయకులలోను ప్రచారకులలోను వెద్దవారు పిన్నవారు పలువురు కాంగ్రెసుసమావేశమునకు వెడలజాల రనుసంగతి మీకు తెలిసిన విషయమే. ఉన్నతాశయులును, స్వార్థరహితులునగు వీరు సభకు రాకున్నను, వారి ప్రాణము లక్కడనేయుండును. వారిని సంబోధించి భావప్రబోధితులగుటకును, సంతోషహృదయులగుటకును మిరక్కడకు రారా? అధ్యక్షుని అసవము ఖాళీగనుండును. వారు కాంగ్రెసున కీయదలచిన సందేశమును నా కిచ్చిరి. అరెస్టు కాబోవుచుండగ, ఈసందేశమును మీకొసగవలసిన కవిత్రధర్మమును అధాంగినగు నాకు వారొసగియుండిరి. నే నీ ధర్మమును నెఱవేర్చుటకు అనర్హురాలనయినను, అందుకు ప్రయత్నించెదను. ఇది నాభర్త కోర్కె. గాంధీమహాత్ముని కోర్కెయు ఇదియే. ప్రస్తుత పరితాపమయమున మీరువచ్చి నాకు తోడ్పడరా? నలువదిసంవత్సరముల వైకాలము నుండియు, కాంగ్రెసుసభ యొక్కటియే జాతీయ ప్రతిష్ఠావనగనుండెను. కాంగ్రెసు పండిరి కర్మ భూమిగనుండెను. అధికారవర్గములో పోరాడుటకు మన వెద్దలు నిశ్చయించిన దీ ప్రదేశమునందే. వెనుకటి తరము వారు స్వరాజ్యవత్సకమును నెలకొల్పి దాని నెగురునటుల జేసిన దిక్కడనే. ప్రస్తుత సందర్భసమయమున ఆ పతాకమును విడనాడదమా? దానిని మన శత్రువులు పట్టుకొని కాలిక్రింద బెట్టుట కంగీకరించెదమా? శాశ్వతమగు అవమానమున కిది కారణము గాదా? అందులకు మీ రంగీకరింపరని నాకు తెలియును. మీ విభేదములను మరచి పొండు. వేనకువేలు సభకు విచ్చేయుడు. కాంగ్రెసుసభలో బ్రవేశించి, స్వరాజ్యపతాకము నెగురనియును. అవసరమగుచో కాంగ్రెసుసభయొక్క పవిత్రపు బురుజులపై మీరు త్యాగ మొనర్చుడు. కడపటిపీలుపు వినబడుచున్నది. వంగదేశపు స్త్రీ పురుషులారా, మేల్కొనుడు. ఒకవారము దినములలో మీరు జేయగలిగినవనికి నాకెంతయు గర్వము కలిగినది. ఉద్యమముకొరకు మీరుచేసిన త్యాగములను నే నెంతయు కీర్తించెదను. అరెస్టులు, కారాగృహ శిక్షల తక్కును చదివిన వారెవ్వరికి సంతోషమును ఆశయు గలుగదు? స్వరాజ్యాక్రమమునకు సంతసముతో బోయెడి యాత్రికుల గమనము జూచి, ఎవ్వరికి అనందభాష్యములు రాలకుండును? పోరాట మిప్పుడే ప్రారంభమయినది. ఇది చాల దీర్ఘముగను, కష్టసహితముగను నుండును. ప్రపంచ

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

అహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసు

దాసు సతీగారి విజ్ఞప్తి

ఎస్ శ్రీనివాసఅయ్యంగారు. బిరుదుమును విసర్జించుట

అహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసు

దాసు సతీమణిగారి విజ్ఞప్తి

రాగల కాంగ్రెసు సమావేశమునకు ప్రజలధిక సంఖ్యా కులుగ వెడలవలెనని విజ్ఞప్తిచేయుచు చిత్తరంజనదాసుగారి సరీ తిలకము ఇట్లు వ్రాసితి.

“జాతీయచరిత్ర డిసెంబరు 26 వ తేదీనాడు సమావేశమగును. మీకు తెలిసినకారణములవలన, కాంగ్రెసు నాయకులు, ప్రచారకులు అనేకులు పెద్దవారు, పిన్నవారు సభలో నుండరు. ఆ మహనీయుల, జేతభక్తుల భౌతికాత్మక లవ్యటనండ్లకున్న వారియార్థమూర్త్యులను ప్రత్యక్షముగ నుండను. ఆయాత్మమూర్తులగని నూతనోజ్జ్వలము, నికాసులుబాంధులకు మీరు కాంగ్రెసును దుండరా? అధ్యక్షతపీఠము భాగిగా నుండును. కర్తవ్యమేమి? నిర్బంధమునకు కొంచెము పూర్వమే అధ్యక్షులగు తమ సందేశమును వారి భార్యలకు నాకొసగి మీ కర్పింపవలసి వచ్చినదియో? అందులకు నే నన్నరాలవైనను ఆ పవిత్రమగు ధర్మమును నిర్వహించుటకు నాకేక్కిలది ప్రయత్నించెదను. ఇది నా యజమాని యభిప్రాయము. గాంధీజీచేత్రనియభిప్రాయము ఈ నా పరిష్కారమునకు మీ కేతెంచి ధైర్యముగ నిలువరా? ఆతలంపది సంవత్సరములనుండి కాంగ్రెసు మనప్రధాన జాతీయ సంస్థానముగను, మన రణభూమిగను నొప్పుచున్నదని మీరు భావించుకొనుచు. మన పూర్వులు అధికారులతోడి యధ్యక్షులను జేసి దివ్యజీవించియే. మనకన్న ముందుగ నొంతుకొనిన మహనీయులు స్వరాజ్యపతాకమును ప్రతిష్ఠించి విజృంభింపజేసినది కాంగ్రెసునందే యని మఱువకుడు. ఈ యజమాన మనపతాకమును విడనాడిన, మనయెదిరివారు ఆపతాకమును, నేలగుర్రారా? మనకు కాశ్యపమగు నవకీర్తి వాటిల్లదా? మీరట్టికార్యమున కొడవడరని నావిశ్వాసము. భేదాభిప్రాయముల కిది సమయముగాదు. నేలకొలది రండు. కాంగ్రెసు కందరును ఏతెంచి స్వరాజ్యపతాక మెగురుచుండునట్లు చేయుడు. అవసరమైతే. కాంగ్రెసు వద్దనే మీరు ఆత్మర్పణము గావించుకొనుడు

బెంగాలు శ్రీమంతులు

కంగ జేత్రు వారీమలులా! మేల్కొనుడు. కడవిన వారములొత్తుకొని మీరొకరినొకరికార్యములకు నే నుపాసించు న్నాను. నేకాభ్యుదయముకై మీరు జంతు కళంకులేక జూపిన త్యాగమునకు నేను నిర్భరానందవికయైతిని. ఇన్ని నిష్పంతులను కారాగారశిక్షలను సంతోషముతోనూ, ఆత్మవిశ్వాసముతోనూ చదువనివారుదురా? స్వరాజ్యక్రమమునకు యాత్రికులట్లు సంతోషముతో వెడలుచుండుట జూచిన, అనంతాశ్రులు రాలనివారుదురా? యధ్యక్షులచే ప్రాంభమాయెను. దీర్ఘముగను తీరముగను సాగవచ్చును. ఆత్మకేంద్ర యత్నప్రయత్నముగో విజయము తప్పకచేసారును. అధికారు లిప్పటికే కంపముకొందుచుండుట మీరు కనుగొనలేదా? ”

శ్రీయుత పి. సి. రే. గారు

దాసు సతీగారికి వ్రాసిన యుత్తరము
“మిత్రాభివ్రా! నేను భావోదేవప్రభుకుడ నైయుండుట నే నానిని నివేదించుటకు గూడ శక్తుడనుగ నుంటిని.
శ్రీయుత ఆరవిందఘోషగారి పత్రమున వాదించినది మొదలు మీభర్తను జమలందరును ఎక్కువ గౌరవించు చుండిరి. వారి ధర్మబుద్ధియు, అమితజేత్రుత్వము, ఆదర్శ పాత్రతయు, దుష్టల సంక్షయము జూడ వారియందు గౌరవభావము కల్గి విరహజేసెను.
ఆయనతో కొన్ని విషయములలో నేకీభవంపక పోయినను, ఆయనయందు నాకొకవిధమగు భక్తిగలదు. అట్టివారి కంగ జేత్రులకును నాచేయన నేల భారతయువకు లందరును గూడ

తమ భావములలో ఆయనను సత్కరించుట యాత్మధర్మము. ఆ యనచేసిన అహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసును రాజకీయ విషయములలో నేకీభవించనివారు సయితము ఘనముగ కొనియాడెదరు. ఈపరిష్కారమునకు మహానసములు చిత్తరంజననినై పరుగెడుచున్నవి. నిపుణుల కుండులోపములు నాకు తెలియును. నేనుప్రత్యేకముగ నేకాంతముగ (రహస్యకాత్మ పరిశోధనలు) పనిచేయుచుండువాడ నగుటచే ఆయనజీవితసందేశమును పూర్తిగ గుర్తించలేకపోతిని. “కాత్మవేత్త కీర్తిపతివలకు ప్రాకులాను.” ప్రకృతియందు నీర్వద్యుష్టిగల మానవుడు అంతగ వైకిరా నేరదని ఒకానొకవి వ్రాసియుండలేదా?
నేను జీవితమంతయు ఈపరిశోధనలో గడపుచుండుటచే నాభావము సంకుచితమైనది. సోదరీ, ఈ పరిశోధనచేయుట వలన, దేశమునకు నేనచేయుచుంటి ననియే నేను భావించితిని నున యాశయము లన్నియు నొక్కటియే. నాజీవితములో నింతియ యుద్దేశములేదని భగవంతునికి తెలియును. నీవు ధీరముగను సంతోషము గను ఈ దురవస్థతోని ఆశునికబంగారమునకును, శ్రీప్రపంచమున కంకెకును, రాజపుత్రుల కీర్తిప్రదంబు నాటినుండి మరల యెప్పుడును కనుగొనని ఓరిమిని చూపుచున్నావు. దునమాతృ భూమిని కప్పియుండు చీకటు లన్నియు శీఘ్రములో నెల్లావెదరయి పోయి నీభర్త మరల మరలచేయకయని నేను కోరుచున్నాను.

(స్వరాజ్యపత్రక)

వలంటీయరుల యుత్సాహము

కాంగ్రెసు కిలాఫతు వలంటీయరులు నేడు ఎప్పుటికన్న నుత్సాహముతో నుండిరి. నాలుగువందలమంది వలంటీయరులు బయట తిరుగుచుండిరి. వారిలో 120 మంది నిర్బంధింపబడిరి. నాకారాద్ద 25 మంది ఆరెస్టుచేయబడిరి. ఇతరపట్టణములలోని స్థితియందు మార్పులేదు. నిప్పటివఱకు చిట్టగాంగులో 800 మంది నాకాయజంగులలో 72 మంది వాదనిపూరులో 200 మంది ఆరెస్టుచేయబడిరి. కలకత్తాలో నరెస్టుచేయబడిన వలంటీయరులు ఈ దింసు కోర్టులో విచారణ చేయబడిరి. విచారణకు తేటదిన 87 మందిలో 11 మంది విడుదల జేయబడిరి. 76 మందికి శిక్షలు ఒక నెల మొదలు 6 నెలలవఱకు విధింపబడినను. 6 గురికి కఠినశిక్ష విధింపబడినను. కలకత్తా కళాశాల విద్యార్థుల స్థితియందు ఆలాగే యున్నది. మూయుడవక కళాశాలలో విద్యార్థులు చాల కొద్దియందే మాత్రమే యుండిరి. మిమికోసింగు, గుచాలి కళాశాలలలో గూడ విద్యార్థులు చాలవరకు మానివేసిరి.

లక్నో నాయకుల కేసు

15 వ తేదీని మోహనలాలు కాక్సనా, డాక్టరు లక్ష్మీపాపి, హాకీ అబ్దులువాహి, డాక్టరు మోరాజసింగు, పండిత బాలముకుందవాజీమేయగార్లు వలంటీయరుగానుండి యువరాజు రాకను బహిష్కరింపవలెనని కరప్రములను ప్రకటించిన వారిపైని నేరస్థాపనచేయబడినవారు ప్రకృతులకు లెక్కము లియ్యలేదు. సాక్షులను పిలవలేదు. 9వ తేదీని పట్టుకొనబడినవారి కేసు 18 వ తేదీని విచారణ జరిగినది వారందరును కాంగ్రెసు భిలాఫతు సంఘములకు చేరిన ప్రముఖులు. భిర్యాదీలసాక్ష్యము పూర్తయైనది. హండపత్రికా సంపాదకుడు సాత్యమిచ్చెను. గాని సాత్యమిచ్చుటకు తన్ను పిలుచుట అక్రమమని తెలిపెను. నేను పత్రికా సంపాదకుడను నాకు తెలిసినవి మ య ము ల ను వె లి పు చ్చు రా దు. పోలీసువారు పత్రికాకార్యాలయమును సోదాచూచి కాగితములను తీసికొనిపోయెద మని చెప్పుటచే నేనాతొండ్రలట తొలగించుకొనుట కా కాగితములను తీసికొనివచ్చితిని యీ సాక్షి చెప్పెను.
పత్రికాసంపాదకుడు జలీలుగా రెట్లు చెప్పట అక్రమమని ముదాయి చాటిగు జవానుగా రాజేషించిరి.
15 వ తేదీని 1921 వ సం॥ వలంటీయరుల పట్టుకొని.

సోదాలు ఆరెస్టులు

అలహాబాద్ పోలీసులు కాంగ్రెసు కార్యాలయమును సోదాచూచిరి. చుట్టుపట్ల గ్రామములలో చాలామందిని పట్టుకొనిరి. ఇటీవల అలహాబాదులో ప్రమాణ ప్రతికయందు సంతకములు చేసిన 100 మంది పేరులు యిండి వెండెంటు పత్రికలో ప్రకటించబడినను.

ఇంకొక వెండెంటు పత్రికాసహాయసంపాదకునికి శిక్ష

అలహాబాదులో డబ్ల్యు. పి. కబాసీగారు వలంటీయరుగా నున్నందులకు 6 నెలలు కఠినశిక్ష విధించిరి. మరలగురికి చెరి యొకవత్సరము కఠినశిక్షవిధించిరి. నేరాతూలో పట్టుకొనబడిన వారికి ఆరుగురికి చెరి 6 నెలలు కఠినశిక్ష వేసిరి. 11 వ తేదీని పట్టుకొనబడిన చిరుకలగు 7 గురిని వదలివేసిరి.

రౌండుటేబు సమావేశము.

టి. రంగాచారిగారిభిత్తానము.

నెల్లెబరు మాస్కప్రారంభమున టి. రంగాచారిగారు సామ్రాజ్యకావనకల్ప యామాదమునకై యాక్రిందిభిత్తానమును పంపియుండిరి. ఆభిత్తానము త్వరలో చర్చకు రాగలదు.

సామ్రాజ్యకావనకల్పలో నుండి 4 గురును, స్టేటుకాన్సిలునుండి 3 గురును కాంగ్రెసు, ముస్లిములగుల ప్రతినిధులతో కలసి ప్రస్తుతవిషయముల నాలోచించి సమాకారమును వెంపొందించ విషయములను నూచించుచు ప్రభుత్వమువారికి శిఫార్సు చేయవలెను.

బాబు భగవాన్ దాసు

పోలీసు ఉద్యోగస్థులతో నేనునుకు వెళ్ళక పూర్వము బాబు భగవాన్ దాసుగారు తమ జేకీయుల కీక్రింది సంతకమును బంపిరి.

ఒకపరమార్థమును గ్రహించుటకు కష్టపడుటచే ఆత్మకు శ్రేయస్కరము అట్టికష్టమున కవకాశము భగవంతుడునాకొసంగినందులకు నేను కృతజ్ఞుడను. నిజమగు స్వరాజ్యము, స్వపరిపాలనము, ఉత్కృష్టమగు పరమార్థము. దాని స్వభావమును నే నవ్వడపడ్చుచు వ్రాసితిని. వానినెల్ల కాంగ్రెసునాయకులు ప్రకటించిన, ప్రజలు సరియగు మార్గముల తమ యుత్సాహమును మరలింతురని నాగమ్యిక. కాశీయందలివారు, ఇతర ప్రాంతములవారును, నా ప్రియమైన హితుడు శివప్రసాదగు ప్రగారి సహాయముతో నిర్మించిన కాశీవిద్యాపీఠమును నిలుపుదు రని తలంచుచున్నాను. వివిధసంఘముల నాయకులు తమ యను: ఊలకు ఆందరికిని అన్వయించు నూత్రములను బాగుగ బోధించి యొకమత్యమును వెంపొందింపవలయును. నిజమగు స్వపరిపాలనమునకు స్వార్థత్యాగ మవసరము. ప్రజల స్వార్థత్యాగమును బట్టి చూచుటకు భారతప్రభుత్వమువారి 3వకాశము గలదు. భారత ప్రభుత్వ భారత, అంగ్లమిత్రులకీర్తి యవకాశమును భగవంతుడు గల్పించినందులకు నేను కృతజ్ఞుడను. వెలుపుచున్నాను. సత్యమును ధర్మమును నిలుపుటకు ప్రతిభాగ మనలంబింపక ఆత్మనిగ్రహము గలిగియుండుట భారతదేశమునకీ గగినది. ఈ విధానమునలన ప్రపంచమునందు కాంతి పాతమగును. ఈ దేశములోని యితరదేశములలోని దివ్యజ్ఞాన సామాజకులకును నావందనము లర్పించుచున్నాను—భగవాన్ దాసు.

అనిబిసెంటుగారి లేఖ

ప్రస్తుతస్థితి పరిణామమేమి అన్నికేటల నాయకులును అర్ధరూ సమావేశము కావలెను. వారిలో గాంధీ గారికాతగా నుండవలెను. వారు సమన్వయమేమైనా కలదా అని చర్చింపవలెను. అట్టిదేదైన కుదిరినచో అసహాయ, మితవాద, జాతీయ హోమురుబులగు సంఘ సభ్యులను కొందరిని యితరులను కొందరిని సమావేశపరుచుటకు రాజ ప్రతినిధిగారిని కోరదగును. రాజప్రతినిధి కలకత్తాలో నుండగానే మొదటిసభ వరకు జరుపదగును. ఏదైన సమాధానము కుదిరిన మేలే. కుదరకున్నను యిప్పటి కంటె నెక్కుడు అనర్ధక మేమియును వాటిల్లదు. అట్లు కుదరనిచో నీసంఘర్షణము యిటులే జరుగును. జాతీయైష్యవ్యక్తులు మరిత ప్రభులును. రెండు జాతులకును ప్రభుల పోయియు ప్రపంచమునకు దారుణ స్వప్నమును కలుగును. కడపట బలంతు లెవరో వారు నెగ్గెదరు. భరణిదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము నొసంగుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రమాణ మొనరించుట— విప్లవము యీ రెంటిలో నేను మొనట వచ్చినంత రాబట్టుటకే సమ్యుతింతును. ఉచిత మార్గమును గుర్తించుటకు సర్వేశ్వరుడు మన కందరికును విజేకము నొసంగుగాత అని అనిబిసెంటుగారు తీడరుపత్రికకు వ్రాసెను.

కలకత్తా జాతీయవాదుల ప్రకటనము

నర అనుతోచనాచరి, నర. పి. సి. రే, వివేకచక్రవర్తి పాలుగార్లు సంతకము చేసి పరియేక ప్రకటనముగా వినిపించిరి. వారు గాక మరియెక్కుమంది జాతీయవాదులునుడ సంతకములు చేసిరి. వారు ప్రభుత్వవిధానమును నిరసింపిరి. మేము పరిశ్రమలను బాగుగా పరిశీలించితిమి. ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధవిధానమును తాత్కాలికముగా విరమించి ప్రజలకలకము తొలగవలెను. ఆసహాయవాదులను యితరులను సమేతముగా ఏదోయొక అనుకూలమార్గామునకు రాగలరు. అట్టిసమావేశమును రాజ్యప్రతినిధిగా రికనాలస్యముచేయక వెంటనే ఏర్పరుపవలెను. ఇటీవల నిర్బంధింపబడిన వారి నందరిని వదలివేయవలెను. దొంగతనమువారి కట్టు చేయలేని అతిశయించుచున్న కలవరమును తగ్గిరియట తమ విధానమును సవరింపకొనలేని అన్ని కక్షల వారును సంఘర్షణమున చేరుట తలపించును. వారు తాత్కాలికముగ తమ భిన్నాభిప్రాయములను మరచి ఏకమగుట తలపించును. గాన వివేకముతోను రాజనీతితోను తెంటునే పనిచేసిన ఆంధ్రకమును సులభముగా నివారించవచ్చునని వారు వివరించిరి.

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు

జీ. 16 వ తేదీ వ్రతయమున కాశీనగరమునుండి అలహాబాదుకు వచ్చిరి. ప్రస్తుతస్థితి నాకర్మకవనోన్మేషము కలిగించుచున్న. గత 15 దినములనుండి జరుగుచున్న నిర్బంధవిధానము వారు కలిగించుచున్న ప్రజల నోవోన్మేషంబులతోను చెప్పటకు గూడ నాకలవిగాకుండ నున్నది. నేను నా జీవితములలో నాకర్మమును గౌరవగోరుచున్నాను. ఫలితము దైవాధీనము. అని విరూపక్షితా ప్రతినిధితో చెప్పి అటనుండి కలకత్తాకు వెళ్లిరి.

పూనాలో ఆజ్ఞాతిరస్కరణము

పూనాలో దుకాణములవద్ద నీతిబోధ చేయగూడదను నుత్తరపున పూనానగరవాసులు యొకమ సల్లంఘించుచునే యున్నారు. 24 గురు ప్రముఖులు వేరువేరు జట్లుగా 16 వ తేదీన నీతిబోధ చేసిరి. వారిగూడ పోలీసుస్టేషనుకు తీసికొని పోయి వేరులు వ్రాసికొని వదలివేసిరి. దాక్టరు హర్షదీక్షకు, నేటు చనినీలుగా రాజ్ క్షేత్రంపున మొనరించినందులకు వారికి ఛెరి 80 రూపాయలు జూర్యో నా లేనిచో చెరియొక నెల విడితైదు విధింపబడెను. నలుగురు వలంటీరులకు చెరి రూ 15 లు జూర్యోనా లేవన్న చెరి 15 రోజులు విడిఖిందు విధింపబడెను. అందరును చెరసాలకపోయిరి. కంట్రోలు మెంటుకేసులు 19 వ తేదీన విచారణ జరుగును. 16 వ తేదీనకు 100 మంది ఆజ్ఞోల్లంఘన మొనరించిరి.

పారసభ

14 వ తేదీ సాయంత్రము శివాజీనందిరావరణమున కెల్లూరుగారి అధ్యక్షతక్రింద సభజరిగినది. దాగుగారు మున్నగు వారి స్వార్థత్యాగము భిన్నమందుచు తీర్మానమును భోజులొత్తగా రుప పాదిం చిరి. దామే, గాడియర గార్లనువదించిరి. నీతిబోధ కూడదను ప్రతిభుత్వ అక్రమము. వాని సల్లంఘించవలె నను తీర్మానమును డి. వి. గోక్షేగారు పాదించిరి. దాక్టరు లోహకరు లోహగేగార్లు మున్నగువారు బలపరచిరి. ఎల్లవారును ఆజ్ఞోల్లంఘన మొనరించువారిలో చేరవలెను. అని కెల్లూరుగారు హెచ్చరించిరి. 24 గురు నామ జట్లుగా ఏర్పడి 15 వ తేదీన బోధించిరి. వారివదరిని పేర్లు వ్రాసికొని వదలివేసిరి. కంట్రోలు మెంటువారు 24 గురు న గ ర ము వారు 50 మంది ఆజ్ఞోల్లంఘనము గావించిరి. నగరమున కలవర పథికముగా నున్నది.

పూనాదక్కనుసభ సమావేశము.

15 వ తేదీ సాయంత్రము కామతుగారి అధ్యక్షతక్రింద సభజరిగినది. సారా దుకాణములవద్ద నీతిబోధ కూడదను ప్రతిభుత్వ అక్రమము, అనుతీర్మాన మొనరింపబడెను. ఈతీర్మానమును అందచేయవలెననివారికందరికిని అందచేసిరి. వలంటీరు లింకను ఆజ్ఞోల్లంఘన మొనరించుచున్నారు. పోలీసువారు వారి చేరులను వ్రాసికొని వదలివేయుచున్నారు. ప్రముఖుల నెవరిని పట్టుకొనలేదు. పూనా నగరములోని నాయకులు చెరసాలకు పోవలరు. కాంగ్రెసుసభకు అధికసంఖ్యగా రావలెనని గాంధీగారు వ్రాసిరినని తెలిగ నున్నది.

లాహోరులో నౌక వలంటీరుమృతి

ఒక పోలీసుభటుని లట్టాకర్రతోను తగిలి గుర్రాండితా అను వలంటీరు చనిపోయెనను వృత్తాంతము నిరాధారము. దెబ్బ

తగిలినట్లు నిజము. అతని వైద్యశాలలో నుంచనేతరు. 18 వ తేదీ నకడు లేచి తిరిగెను. లాహోరు నెంట్రులు జయిలలో కొందరు ఖయీదీలు నిర్ణయించబడిన పనులను చేయనందులకు తీసింపబడిరి గాని మరెందులకును గాదని దొంగతనమువారు ప్రకటించిరి.

లాహోరులో స్ట్రోక్సుగారి కేసు

15 వ తేదీన సెంట్రలు జయిలలో జిల్లామేజ స్ట్రోటు విచారణ చేసెను. నేను అసహాయవాదిని గాన చెరసాల కేసుటకు సిద్ధముగా నున్నాను. నేను ద్వేషమును కలిగించుట కేమి ప్రోత్సాహ మొనరింప లేదని స్పష్టపరుచుచున్నాను. గాంధీ మహాత్ముని హితబోధల ననుసరించి ద్వేష, దౌర్జన్యములను పూర్తిగా త్యజింపవలెనని నేను కెక్కు విధముల ప్రజలకు బోధించితిని. ద్వేషమును ఆచరమును అంధకారమున ముంచును గాని ఫలసిద్ధి నొసంగకని నేనువ్రాసిన వాసములు ప్రజల ఎదుట నున్నవి. నేనెంతకేసును నిరంతరమును ఘోషించుచుంటిని. మాటయందును చేప్తయందును గూడ దౌర్జన్యముకూడదని నేనుబోధించితిని. బ్రిట్యూను పత్రికలోని "రాజభక్తిపరీక్ష" అను వ్యాసములన్నియు ధారావాహక ప్రమాణములగును. ఆవాదమపుడు ద్వేష ప్రోత్సాహము గాక యుక్తియుక్తరని తేలిపడగలదు. నేనుసరించిన దారి సరియైనది చారిత్రిక పరిశోధనములన రుజువుపరచవచ్చును. గాంధీ మహాత్ముని ఆజ్ఞలను ముమ్మాటికి తలదాల్చి ఆయన కధికబలమును సమకూర్చుట ముఖ్యకర్తవ్యము. అమహాత్ముని దివ్యక్షితి దేరియులనందరిని ఏకముచేసి జాతీయ ఆత్మవికసనమును పొధింపగలగును. అసహాయవాదులను సంతృప్తికొందించుట అసాధ్యమని తలచుట పొరబాటు. అసహాయవాదులకు కెక్కుమంది మహాయధ్వనములను మనఃపూర్వకముగా ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడిరి. నేనే నిలువనీడలో పనిచేసినాలోట సంతను ప్రభుత్వమునకు వశపరచి మనుష్యులనందరిని నేనలోనికిపంపితిని. ప్రస్తుత ప్రభుత్వము నిక్కమున మనఃపూర్వకముగా ప్రజలకు సహకారమగుటకు సంసిద్ధముకాదని మేముగ్రహించినందుననే మేముప్రాతి కూల్యమును వహించితిమి అన్ని విషయములలోను ప్రజలు లాంగవలెనని ప్రభుత్వము వారు విధించిరి. ప్రజలను ప్రభుత్వవిత్తానసారము మెలంగవలెనని కోరక ప్రజలనాకామును ప్రభుత్వము సరిగా గ్రహించినచో అసహాయోద్యమమే కలిగియుండదని ప్రోత్సాహము నుడిచిరి.

ధిల్లీ నాయకులకు శిక్షలు

ధిల్లీ కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి టాకీ, దాక్టరు అబ్దుల్ రహీంగార్లు పూచీకత్తుల నియ్యననినందున చెరియొకవీడు విడితైదు చేయబడెను.

ఆంధ్రదేశ నిర్బంధములు

గుత్తి

గుత్తిజిల్లాలు పెక్కుటిగారు మా కిట్లు తంతివార్త నివృత్తున్నారు:— యాదిలికాంగ్రెసు పెక్కుటియగు కప్పా నారాయణ రావుగారు 108 సి.పి.సి. పెక్కునక్రింద ఆరెట్టుచేయబడి, గుత్తి నగర జయిలలో నుంచబడిరి. గుంతకల్లులో 20 వ తేదీ విచారణ జరుగును. వీరు యాదిలిలో ప్రచారము చేయు యాకతులు. అమితోత్సాహముతో పనిచేయువారు. అవలమ హృదీయులు యాయన కెంతయేని సహాయము చేయవలసింది. వారిపుడు యెక్కువ యుత్సాహముతో నున్నారు. కాంతముగనున్నది.

సి. వి. ఈ. ఎ. ఎల్. సి.

విరుదములకు రాజీనామా

ఎస్. శ్రీనివాసలయ్యగారు.

శ్రీగోట, డిసెం 16:—మదరాసు న్యాయవాదులలో ప్రముఖులును, విశ్వవిద్యాలయ పత్తుమున ప్రాతినిధ్యము వహించిన కాననభాసభ్యులు వగు శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసలయ్యగారు మోపాలాకేసులో కల్లీటకు వెళ్లియుండి యిట్లు ప్రకటనార్జము వ్రాసిరి.

భారతదేశమునందంతటను ఈ రాష్ట్రమునందును అవలంబించుబడుచున్న నిర్బంధవిధానము నాకేవలం గలిగించినందున నా సి. వి. ఈ విరుదమును కాననభాసభ్యులను విశ్చించుట యావశ్యకమైనది. జాతీయవాదియైన నా పౌర్యవిధానమునందు విశ్వాసము గలిగియుంటిని. జాతీయవాదులందఱు కేవలమార్గము అధినివేశ రాజ్యముల తక్షణ సంపూర్ణస్వపరిసాలమును మద్యముటకు సంఘభావమే మార్గముని తలచి నున్నది. అందువలన పాతకాలల, కోర్టుల, కానన

సభల బహిష్కరణ, కానోల్లంఘనములగుర్చి. గాంధీ మహాత్ముడును కాంగ్రెసును నిర్ణయించిన కార్యక్రమము నాకు ప్రాంతభమునండియు నచ్చలేదు. కాంగ్రెసువైపును కాంగ్రెసు నాయకులవైపును కాంగ్రెసు అనువదలవైపును అవలంబించబడుచున్న నిర్బంధవిధానమును మదరాసు రాష్ట్రములో ప్రవేశపెట్టి బడిన 1908 వ సంవత్సర క్రిమినల్ లానువసరణ చట్టమును పేరుల స్వాతంత్ర్యమును అక్రమముగ సరికట్టుచున్ననని నేను తలంచుచున్నను ఈ విధానమునల జాతీయవాదులలో నొకడైన నేను తీవ్రముగ నాయాక్షేపణ తెలుపకలసి వచ్చింది. నా కధికసంఖ్యకులగు సమ్యుతుల సోపంగియుండిన గ్రామ్య యేట్లు నా సభ్యోమునకు రాజీనామా నొసగుచున్నందుల కోరికరింతు రని నేను విశ్వసించుచున్నాను. మంత్రులును, అధికారపక్షములోని ఒకరిద్దరు ప్రముఖులును మూత్రమే గాక క్రిమినల్ లానువసరణ చట్ట ప్రవేశమును గూర్చిన చచ్చకు గూడ యడ్డుపడి కాననభాసభ్యులు గూడ నిర్బంధ విధానము నామోదించినారు. ఈసందర్భములలో నిట్టివిధానము నకు కట్టుపడి కాననభాసభ్యుడనై యుండబాలను. నాదేశము నెడల ప్రభుత్వమువారి విధాన మిట్లుండగ ఆ విధానమునందు నేను సంపూర్ణముగ నయ్యుముగ నుండఁ ప్రభుత్వము వారు నా కొసగి బిరుదము నిక నుంచికొనబాలను. నాకింకను నుండు యూహావియను మితవాదమిత్రులు నాయాభావమును గౌరవించురు గాక! బహిష్కారములనుకానోల్లంఘనమును ఆంగీకరించని పక్షముల వారెల్లరు వెంటనే సంపూర్ణస్వదేశీ నవలకలించు రని, సంపూర్ణ మద్యపాననిరోధమునకును జాతీయ విద్యావిధానమునకును గడంగుగ రియ్య బ్రాహ్మణ, బ్రాహ్మణేశ్వర, సహకార సహకారనిరాకరణ, హిందూ ముస్లిము సభ్యుల చెం పొందించుటకును కృషిసలుతుడనని విన్నవించుచున్నాను.

ఆంధ్ర కాంగ్రెసు స్పెషలు

గుంటూరునుండి సీతారామకాశ్రీ గాథ మా క్రిందితలెత్తి వార్త పంపుచున్నారు:— అహలదాబాదునకు వెళ్లదలచు కొనిన కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు దేశవాదాస్తవ్యులగు దాక్టరు రామచంద్రరావు గారికి 20 రూపాయలు పంపవలెను. కిట్లుపంపినవారికి రయిలులో స్థలము రిజర్వుచేయబడెను. 23 తేదీ 24 వ తేదీలలో బయలుదేరుట యుక్తము. ప్రతినిధులసంఖ్య సంపూర్ణముగ నుండవలయు నను మహాత్మునిసలహాను అందరు బాగుగ గమనించవలెను. ఆంధ్రప్రతినిధులు అధికముగ కాంగ్రెసుకు వెళ్లుట అవసరము. ఈసంవత్సరపు సమావేశము అతిప్రాముఖ్యమైనదని వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు.

కాకి హిందూవిశ్వవిద్యాలయమువారి యాజమాన్యముక్రింద "స్వాతంత్ర్య సమరవిజయమునకు సుకమాదోళనము ఉత్తమ మార్గము, కార్యాచరణ ముత్తమార్గము" అను పిషయమును గురించి వాగ్దోరణి పోటీవర్ష 15 వ తేదీన జరిగెను. చర్చయందు శ్రీవిద్యార్థులు కూడ పాల్గొనరి. బహుమతులను బడసిన వారందరు కార్యములకు గడంగుటయే ఉత్తమార్గమని వాదించిరి. ప్యారీ తాలిబుద్దీను అను లాహోరు కన్యక ఒక బహుమానమును బొందెను.

రాజ్యప్రతినిధి తంపతులు కలకత్తానగరమునందున్నారు. 15 వ తేదీ మధ్యాహ్నము వైసడీయలో వసభోజనము జరిగెను. రాత్రి రాజ్యప్రతినిధి అనేకమంది ప్రముఖులతో సంభాషించెను. "రిడింగు ప్రభ్యు భారత శ్రీలబ్ధి"కి చందాలను నోరుచు రిడింగు ప్రభ్యు వార్తాపత్రికల కొక లేఖ వ్రాసినది.

కలకత్తా అడ్వకేటు జనరలు రాజీనామా

కలకత్తా న్యాయవాదులు రాజ్యప్రతినిధికి విందుకోయ సంగీకరింపనందున అడ్వకేటు జనరలు గిబ్బన్సుగారు రాజీనామా నిచ్చిరి గాని రాజ్యప్రతినిధిగారు దాని సంగీకరింపలేదని గిబ్బన్సుగారు ప్రకటించిరి.

దంత చూర్ణము

జల దిశ్చి 1.4 0.2.0 12.5 యా 1.4.0
ఈ దంత చూర్ణముతో దుండుతో ముటకుల గట్టికడకు
అక్షయమిది రత్నము అంబికంఠము.

తామర తయిలము

రాజారాణిగల దచ్చెలో డిండును. వెల 0.2.0.
అమృతాలవలెను డిపో: బొంబాయి - మదరాసు.

మ ద రా ను శా స న స భ

(-o-)

స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘసభ్యులు రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయుట

విల్లిగుండకో ప్రభువుగారి ఉపన్యాసము

విన్నపభాగ్యము మదరాసు శాసనసభ ఫలహారానం తనము 2 X 30 నిమిషములకు 55. పి. రాజగోపాలాచార్యులుగారి అధ్యక్షతనకు సమావేశమయ్యెను. స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘసభ్యులు రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయవలెనని స్థానిక స్వపరిపాలనాంగమంత్రి గౌ. పానుగంటి రామశాయణింగారు ప్రవేశ పెట్టిన బిల్లుమీద తీవ్రమగు చర్చ సాయంత్రము 5 X 10 నిమిషములవరకును జరిగెను. అల్పసంఖ్యాకులు తమ తీవ్రమగు ననమ్మతిని వెల్లెబ్బిచ్చినను, బిల్లు అంగీకరించబడెను. సాయంత్రము సభను ముగింపక పూర్వము గవర్నరుగారు ప్రస్తుత రాజకీయ స్థితిని గురించి ఉపన్యాసించిరి.

1920-వ సంవత్సరపు మదరాసునుండల పురపాలక సంఘములచట్టమును, మదరాసుస్థానిక సంఘముల చట్టమును సవరించుట కొకబిల్లు.

శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకట్రమణయ్యంగారి బిల్లు చెప్పిరి. సెనెటిర్మానుయొక్క మూలసిద్ధాంతములను ఆ టేబిలింగ్ తీర్మానమునకు ప్రతిపాదన వహించ నుద్దేశించుచున్నాను. ఈ బిల్లు ప్రకారము ఇంతకు పూర్వ మొకటియు లభ్యములేక పట్టబడిన పట్టణ సభ్యులుగా నుండినవారును, ఇప్పుడు సభ్యులుగ నుండు వారును, ఇకవిూడట సభ్యులుగ జేరబోవువారును రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయవలసియుండును. బిల్లుయొక్క అభిప్రాయములు సూచించబడినవి గాని, కారణములను గురించి ఏమి గనబడదు. స్థానిక స్వపరిపాలనాంగ మంత్రిగారి ఉపన్యాసమును బట్టి సహాయనిరాకరణావలంబులను ఈ సభలలో జేరకుండ జేయుట కి బిల్లు ఉద్దేశించబడినట్లు ఉన్నది.

గౌ. డి. బి. రామారాయణింగారు:— నే నట్లు చెప్పలేదు.

శ్రీమాన్ వెంకట్రమణయ్యంగారు:— సగము రాత్రికి ఈ బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడునని మాకు నోటీసు అందినది. రాజభక్తి ప్రమాణముచేయ నిష్ప్రపదనివా రీబిల్లుప్రకారము సభ్యులు కాజాలరు. సహాయనిరాకరణావలంబులు ఈ సభలలో ప్రవేశించి గలభా జేయుటకు వీలుగలుగుకుండ చేయుటకు కాబోలు, ఈ బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడుచున్నది. సభ్యులందరు మేము సహాయనిరాకరణావలంబులముకాము అని ప్రమాణము చేయవలసినట్లు సరసింహాచార్యులుగా రొకతీర్మానము నుపహరించ బోవుచున్నారు.

ఈ బిల్లులను సహాయనిరాకరణావలంబులు సభలలో ప్రవేశించకుండ ఉండెదరా? సహాయనిరాకరణావలంబులు రాజులనిరాజ్యము నపేక్షించినయెడల, వారు ఈ సభలలో ప్రవేశించరుగాని ప్రకృతతరణముందు వారికి అట్టి ఉద్దేశములు లేవు. వారితోపాటు స్వరాజ్యము రావలెనను అపేక్ష మనకుకూడ గలదు. విజిన చంద్రపాలుడు స్వరాజ్య మనగా అధినివేశములకున్నట్టి స్వపరిపాలన మని అర్థము చెప్పెను. సహాయనిరాకరణావలంబులుకూడ ఇట్టిస్వపరిపాలన నంగీకరించుటకు సిద్ధముగా నున్నారు. మనకు కావలసినది సక్రమాందోశము.

ఆంగ్ల దేశములో గూడ రాజభక్తి ప్రమాణము చేయు కొందరు రాజులని రాజ్యమును బడయగోరుచుండురు. రాజే అక్కడలేదని ఒకడు పలుకుచుండెను. సహాయనిరాకరణావలంబుల కిట్టి ఉద్దేశములులేవు. వారు నిరభ్యంతరముగ రాజభక్తి ప్రమాణముచేసి సభలలో ప్రవేశింతురు.

ఇప్పుడు శాసనసభాసభ్యులు మాత్రము ఇట్టి ప్రమాణము చేయుదురు. ఈ ప్రమాణము ఇకవిూడట స్థానిక స్వపరిపాలక సంఘముల సభ్యులకును, జైల్లీలకును, గ్రామకరణములకును తలారులకును పెట్టినయెడల, ఆ ప్రమాణమునకు మర్యాద ఏమి ఉండగలదు? మైకోర్టుజడ్జీలు, మంత్రులు, కార్యనిర్వాహక సభాసభ్యులు, గవర్నరు ఇట్టి గొప్పవారికి రాజభక్తి ప్రమాణము తగినది. యూనియను సభ్యునికి ఈ ప్రమాణము ఏ?

ఈ బిల్లుకు ప్రతిపాదముగ మూట్టాడు, పి. శివరావు గారి ట్టా టేబిలింగ్. “ ఈ నూ త న శా స న ము న నేమి ఆవశ్యకతగలదో నాకు దోచినది కాదు. ఇట్టి మార్పును చేయవలసినదని జిల్లాబోర్డు ప్రసిడెంట్లు పురపాలక సంఘముల అధ్యక్షులు ప్రభుత్వమువారికి వ్రాసికొన్నట్లుగూడ నగపడదు. ఇప్పుడెట్టి అపాయములను, దురుద్దేశములను కాశనము చేయవలెనో నాకు తెలియదు. కొందరు జిల్లాబోర్డు ప్రసిడెంట్లు

ఈసంస్కరణము నపేక్షించినట్లు మంత్రిచెప్పెను. వారెవరు? కారణము తెలియ? పురపాలక సంఘాధ్యక్షులెవ్వరైన ఈ శాసనము గోరివారా? ఇందుకుగురించి స్థానిక సంఘముల యొక్కయు, పురపాలక సంఘములయొక్కయు అభిప్రాయముల నాహ్వానించి యుండవలసినది. ఈ బిల్లు సహాయనిరాకరణావలంబులను సభల నుండి పాటగొలకాలదు. వారు సంతోషముతో ఈ రాజభక్తి ప్రమాణమును జేయ గలరు. ని రా క రణో ద్యమ నాయకుడు మహాత్మా గాంధీగూడ ఈ ప్రమాణమును చేయును. అదియునుగాక ఈసభలలో సహాయనిరాకరణావలంబులనంఖ్య అతి స్వల్పము.

ఈ బిల్లులో మరెయొక ప్రధానబోషము గలదు. మూడు మాసములలోగా సభ్యులు ఈ రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయవలయునట. అనగా ప్రమాణముచేయ నిష్ప్రపదనివారుకూడ మూడు మాసములు సభలలో నుండ గలరు. శత్రు కలెక్టరాఫీసు గుమాస్తా ఎల్లుండి గ్రామకరణము ఈ రాజభక్తి ప్రమాణము చేయవలసి వచ్చును. ఈ ప్రమాణమునకు ఏమాత్రము విలువఉండదు.”

దేవరాజులు వాయుడుగారు, దేశికాచార్యులుగారు, తంగ వేలపిళ్ళగారు బిల్లు కనుకూలముగ మాట్లాడిరి.

శ్రీ 21 యల్. ఏ. గోవిందరాఘవయ్యగారు బిల్లు ప్రతిపాదముగ మాట్లాడుచు నిట్లు చెప్పిరి. బిల్లు యొక్క ప్రధాన సిద్ధాంతమును గురించి నే నా టేబిలింగ్. ప్రధానోద్దేశముమాత్రము వెలువడినది నాకు తోచుచున్నది. సహాయనిరాకరణావలంబులు రాజభక్తి ప్రమాణమును చేసి సభలలో ప్రతికార్యమున కాటంకములు, విఘ్నములను కలిగించుచుండగలరు. నామకార్యము ప్రమాణముండి ఏమి ప్రయోజనము? ఈ ప్రమాణము చేసికూడ, అతడు కాన్వోలం ఘనమును చేయగలడు. ఈ ప్రమాణమును దీసికొనికూడ ఒకడు అధినివేశముల స్వపరిపాలనమును భారతదేశమునకు గోరవచ్చును, స్వరాజ్యము నభిలషింపవచ్చును. మనదేశమునందు దినదిన ప్రవృద్ధి మనకుచున్న ఆకాంతికి నిజకారణములను విచారిం చినయెడల, సహాయనిరాకరణావలంబులకు ఆంగ్ల సంబంధము గూడ దను ఆశ వనోవాక్యా యకర్మములందును తేనట్లు స్పష్ట పడును. కాబ్యాంగమును మార్చుటకు వారు యత్నించుచున్నారు.

ఈ బిల్లు సంగీకరించినయెడల, ప్రపంచమంతయు భారత దేశములో ఏమివిపరీతస్థితులుగలవని ఆచ్యుత వొందుచుండును. ప్రజలలో నేమి విపరీతముగలదని వారు ఆలోచించుచుండురు. ప్రాచీనచరిత్రాంశములలో నిట్టిబిల్లుచట్టను గానబడదు.”

ఈ బిల్లు ప్రయోజనరహితము గాకపోవుటయే గాక, అనవసరము. వర్తమాన యుగమునందు రాజకీయ విగోళులు ఒకచోట సమావేశమై తమ భేదాభిప్రాయములను గురించి చర్చించుచుండురు. అట్టిసందర్భములందు మనము సహాయనిరాకరణావలంబులను త్యజించవచ్చువా? ఇట్లుచేయుట యుక్తమా? వారితో మనము పేచీపెట్టుకొనియెడల, పన్నులను కట్టవలదని వారు దుర్బుద్ధిచేసి అనేకస్థలములందు చీరాల, పేరాల పరిస్థితులను సౌమింపగలరు. స్థానిక సంఘసభలలో వారు ప్రవేశించినయెడల, అచిరకాలములోనే వారు తమబాధ్యతను గుర్తించి సహాయనిరాకరణమును వదిలొందురు. సక్రమాందోశాభివృద్ధికొరకు వీరిని ఈసభలలోనికి ప్రవేశపెట్టనియ్యవలెను. కాలక్రమమున వారు తమపౌరబాటును గుర్తించి సక్రమాందోశకు లగుదురని, శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకట్రమణయ్యంగారు చెప్పిరి.

ఇటీవల ఆలోలాలో జరిగిన మహారాష్ట్ర సభయందు జయకరు సహాయనిరాకరణభావకార్యక్రమమును మార్చుకత నని గోచెను. అన్ని పక్షములవారును కార్యకేసు సభ్యులుగా నుండ వచ్చునని గాంధీగారు తమ “యంగు ఇండియా” పత్రికయందు వ్రాసిరి గాన సహాయనిరాకరణావలంబు లికవిూడట సభలలో ప్రవేశింపవచ్చును. ఈ బిల్లు అత్యవసర మని డి. తనిక్కాచలం శెట్టిగారు చెప్పిరి.

డి. బి. మోచర్ల రామచంద్రరావుగారు బిల్లు పనికి రాదని ఆ టే పిం చు చు నిట్లు చెప్పిరి. “ప్రభుత్వపద్ధతికి నిరోధ మవలంబించినవారు పరిపూర్ణరాజభక్తులుగా నుండవచ్చునని ఇటీవల రాజ్యపరిధి కలకత్తాలో నుపన్య

సించెను. సహాయనిరాకరణావలంబులు కూడ రాజభక్తి ప్రమాణముచేసి సభలలో నిరోధము నవలంబింపవచ్చును. భారత ప్రమాణముల చట్టము భారతశాసనసభవారిది, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము వారిదికాదు. ఆంగ్ల దేశమునందుగూడ గొప్పపదవుల నంగీకరించు వారే రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయవలెను గాని, సామాన్యుల కిట్టి ప్రమాణములు లేవు. గౌ. సర్ లయనల్ డేవిడ్స్ గారు నాతో చెప్పిరి. గౌ. డేవిడ్స్ గారు గైకొను ప్రమాణమును గ్రామకరణము, గ్రామముననుకూడ గైకొనినయెడల, సత దేవునునుకొనును?”

గౌ. సర్ లయనల్ డేవిడ్స్ గారు:— నే నేమి అనుకొనను.

గౌ. డి. బి. రామారాయణింగారు:— ఈ బిల్లు నిరపయోగముగనని కొందరు సభ్యులు పలుకుచు న్నారు. స్థానిక సంఘములనుండి, పురపాలక సంఘముల నుండి సహాయనిరాకరణావలంబులను వెదలగొట్టవలసినదని నా ప్రధానోద్దేశ మైనట్లు నే నెచ్చటను చాటించలేదు. (వినండి, వినండి యనుకేళలు.) ఈ రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయనివారు ఈ స్థానిక స్వపరిపాలక సభలలో సభ్యులుగానుండరాదని బిల్లు యొక్క ముఖ్యోద్దేశము. మూడుమాసముల తరువాత వీరు ప్రమాణముచేయకుండ తిరిగి సభ్యులు గాగలరని ఆ టే పిం చు బడినది. ఇందుకు గాను కొన్ని నిబంధన లేవనెబ్బించబడును.”

బిల్లుయొక్క సిద్ధాంతమంతటా సభిక సంఖ్యాకులచే సంగీ రించబడెను. బిల్లును ప్రత్యేకమిటీకి బంపరాదని గౌ. రామారాయణింగారుకోరిరి. ఇట్లు తొందరపడి బిల్లును ఆలోచించకుండ సంగీకరించరాదని రా. బి. అమంచర్ల సుబ్బకృష్ణరావు, ఎ. రంగవధం మొదలయ్యారు. శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకట్రమణయ్యంగారు, దివానుబహదూరు యల్. ఎ. గోవిందరాఘవయ్య, రు. డి. బి. మో. రామచంద్రరావుగారు ఆ టే పిం చిరి. ఆ టే పణలు వ్యర్థమయ్యెను.

పి. శివరావుగారు:— మదరాసు కార్పొరేషను కేల ఈ బిల్లు అన్యాయించదని ప్రశ్నించెదను. కార్పొరేషన్ అధ్యక్షు డే. మార్పునుగోరలేదు. అట్టిపార్శ్వ వచ్చినపుడు, మదరాసు కార్పొరేషనుకూడ ఈ బిల్లుతో శరేర్బంధునని గౌ. దివానుబహదూరు రామారాయణింగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

స్పెషలంకమిటీవారు బిల్లునుగురించి ఆలోచింప నవసరములేదని అధిక సంఖ్యాకులచే సంగీకరించబడెను.

అంతట బిల్లునందలి కొన్ని పదములు, వాక్యములు మార్పుబడి బిల్లు సంపూర్ణముగ సభిక సంఖ్యాకులచే సంగీకరించబడెను.

విల్లిగుండకో ప్రభువుగారి ఉపన్యాసము

ప్రస్తుత రాజకీయ స్థితి

గవర్నరు ప్రభువుగారంతట సభకు వచ్చి శాసనసభా సభ్యుల ట్టా పక్ష సిందిరి:—

“సభాధ్యక్ష, శాసనసభాసభ్యులారా, తేజమందలి సామాన్యపరిస్థితులను గురించియు, ముఖ్యముగా భారతదేశమందు నానాభాగములలో జరుగుచున్న అసాధారణ అల్లరులను గురించియు నా అభిప్రాయములను మీకు తెలుపుట నావిధియని తలచి ఈసభ ముగియకముందు మీతో మాట్లాడుట కిచ్చటికి నే నరుదెంచితిని.

సమితి చట్టమును మదరాసు రాష్ట్రమునందంతటను అమలులో పెట్టవలెనని కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు చేసిన తీర్మానము కొంతమంది గౌరవనీయు లగు శాసనసభాసభ్యుల కసమ్మతముగా నున్నట్లు నేను గ్రహించుచు న్నాను. ప్రభుత్వమువారిని కలవరపఱుచుట తమ కేమాత్రము ఇష్టముగాకని కొంతమంది గౌరవనీయులగు సభ్యులు నిస్సందేహముగ ప్రకటించిన తరుణమున మే మొనర్చిన కార్యమునకు హేతువు లేదో శాసనసభాసభ్యులకు వివరముగ తెలుపుట నా ప్రధానకర్తవ్య మని నాకు తోచుచున్నది. ఈ సమితి చట్టమున అమలులో పెట్టినపుడు, ముందుగా జాగ్రత్తపడుటయే ఘాప్రధానోద్దేశమన శాసనసభా సభ్యులకు నేను రూఢిగా జెప్పెను. ఈ చట్టమునందలి అంశములను ప్రయోగముచేయుట కవసరముండదని మేము సంపూర్ణముగ గోరచున్నాము.

భారతదేశమునంతట ఇతరరాష్ట్రములందంతటను కొంతమంది వ్యక్తులు, ప్రజాసమూహములు చేరి ప్రభుత్వపరిపాలనను, బెడరించి, విరోధముతో నానెంచుచున్న పనులను మనము గనుచున్నాము ఇట్టివిప్లవకరమగు నాందోశమును ప్రతిఘటిం చుటకవసరమగు చర్యను ముందే దీసికొనుట మావిధ్య కర్తవ్యమని శాసనసభాసభ్యులలో ప్రతి యొక్కరూను సంపూర్ణముగ అంగీకరించుచున్నారని నేను విశ్వసించుచున్నాను రాజకీయ పౌరబాటులను మనము దీర్ఘ కాలము జ్ఞాపకమునం దుంచుకొన

కాలకుండుట నిజముగ నుండవచ్చునుగాని ఈ ఆంధోళనము ఫలితముగ జరుగుచున్న అతిభూతగురు మాపిలాల విప్లవమును, వానికి సంబంధించిన భూరక్త్యములను మన మింతకొలదికాల ములో మఱవకాలము.

ఆంధోళకుల నిజాభిప్రాయ మేమో మనము ఊహించుటకు శక్యము గాకున్నది. వారికార్యములను బట్టియు, కార్యముల యొక్క ఫలితములను బట్టియు వారి నిజాభిప్రాయములను కనుగొన్న పక్షమున, విప్లవము, అరాజ్యము వారియాశయము లని విశదపగుచున్నది. మహానీయులారా! మీరీశాసనసభయందు స్వయంగానున్నారు. నియమబద్ధమైన ప్రభుత్వమే మీకు ఇష్టము అని మీరు చాటుచున్నారు. ఈ ప్రభుత్వమును ఆచరణము లో సంపూర్ణ బాధ్యతాయంతప్రభుత్వముగ చేయుటకు మీరు యత్నించుచున్నారు. (వినండి, వినండి), ఈగమ్యస్థానమును చేరుటకు మీరు అతివేగముగ అభివృద్ధిపొందు చున్నారనియు, ఇందువలననే ప్రభుత్వపరిపాలనయందు ప్రభుత్వాధికారమునందు శత్రుత్వముబూని సలుపబడుచున్న ఆంధోళనము నాకేమాత్రము ఇష్టము లేదనియు, ఈ ఆంధోళనమును అపివేయుటకు ప్రయత్నించనిపక్షమున ఇంక ఎవ్వరైన అల్లరులు, గలభాలు జరుగకతప్ప వనియు, కేకాభివృద్ధి అనేక సంవత్సరములు వెనుకకు మరలు ననియు నేను త్రికరణకుద్ధిగా జెప్పుచున్నాను.

ప్రభుత్వమువారి కర్తవ్యము

నియమబద్ధమగు అధికారమును, శాసనములను, సక్రమమును మనరాష్ట్రమునందంతటను రక్షించుట నాప్రభుత్వము యొక్క ప్రధానకర్తవ్యమై యున్నది. గౌరవనీయులగు శాసనసభాసభ్యులలో ప్రతి యొక్కరను, రాజభక్తి శాసనగౌరవములుగల ప్రతిపాతుడును ఈ పని చేయుట యందు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడెదరని నేను నమ్ముచున్నాను. తన విశ్వక్రధర్మ నిర్వహణమునందు ప్రతిపాతునికి ఏలాటితొందర, నిర్బంధము, అటంకముగలుగుకుండ జేయుటగూడ మనకర్తవ్యము ఆధర్మమును మనము విశ్వాసపూరితులమై నిర్వహించవలెను. శాసనోల్లంఘనము చేయునదేమియనవచ్చునో నా ఈ అధికారము నుపేదించిన పక్షమున, మనము వారి బెదిరింపులకు భయపడక శాసనక్రమములను రక్షించెదమని నిష్కాయముతో జెప్పవలెను. ప్రజాక్షేమముకొరకు మనము నిర్వహించుచున్నధర్మము నిష్పంది విధాన ప్రయోగ మని పిలువబడుచున్నది. ఇది ఎన్నటికిని నిర్బంధవిధానప్రయోగము గానేరదు. శాసనోల్లంఘనము చేయని ఏమానవుడుగాని శాసనముల నిర్బంధమును జూచి వణకనక్కఱలేదు. సామాన్యపౌరుసకు శాసనములను జూచిగాని, శాసనములను ప్రయోగించు అధికారులను జూచిగాని ఏలాటిభీతి అక్కఱలేదు. అతనికి వేరేభయముగలదు. తన కిష్టములేనిపనులను చేయవలెనని బాధ్యతలేని మనుజు లతనిని నిర్బంధించుదురు. ఇట్లు శాసనోల్లంఘనము చేయవలెనను నిర్బంధము కలుగుటకు పిలువకుండ జేయుట నిర్బంధము గావాలదు. ఇతరుల నిర్బంధములేకుండ మన మతనిని రక్షించుచున్నాము.

శాసనసభాసభ్యుల ప్రధానకర్తవ్యము

శాసనసభాసభ్యులందరు నాకు సహాయపడవలెనని నేను ప్రార్థించుచున్నాను. ఈ ప్రార్థన వ్యర్థము గాబోదని నేను నమ్ముచున్నాను. మాపిలాలవిప్లవపట్టుండనిమ్ము మనమదరాసు రాష్ట్రముయొక్క సక్రమాభిలాష, నూత్నబుద్ధి, రాజభక్తి నిష్కళంకమైన దనవచ్చును. మలబారు అపకీర్తిని బోగొట్టుకొనుటకు రాజసానియంతయు దీక్ష వహించియున్నదని నేను నమ్ముచున్నాను. మీరు నాకును ప్రభుత్వమునకును తోడ్పడరను అవిశ్వాసమేమి నాకులేదు కాని మీ మండలములందును, నగరములందును మీకు విశేషముగ పలుకుబడి, అధికారము గలదుగాన మీ బాధ్యతలను గమనించి ఈ బాధ్యతల ఆచరణములోనే విశేషముగ వర్ధిల్లగలవు ముఖ్యముగానిన ప్రజలలో అన్ని విషయములను గురించి సంభాషించుచుండవలెను అని నేను గోరుచున్నాను. వారిమధ్య జరిగెడు సంఘటనములు జేతములో నితరభాగములందు జరుగు శంకుటనములను గురించి విన్నప్పుడు వారిమనము లుకల వరపడవచ్చును. ప్రభుత్వమువారు సహనముతో వేచియుండుట అధికారము లేకగాదు అని వారుమీవలె అర్థముచేసికొనజాలరు. వారిక్షేమాభివృద్ధికి వారిప్రతిభలు కాంతిక్రమములను రక్షించుట కేలాటిచర్య దీసికొనుచున్నారో వారు గ్రహించజాలరు. ప్రతినిధులతోబాటు కాంతిక్రమముల రక్షణమునందు తమ కేలాటిబాధ్యత గలదో వారు తెలిసికొనజాలరు. ఇట్టిభయములను వారిమనములనుండి బాహుద్రోలి, ప్రభుత్వాభిప్రాయములను గు

బి. వేంకటపతిరాజుగారు

ప్రస్తుత నిర్బంధవిధానము

మగూర్చి వెన్నుటి సాయంకాలము గోక్షే మందిరమున లిబరటు లీగువా రొసగిన వింతు సందర్భమున నిట్లు నడిపిరి:- మంచి సందర్శనయమును నేనీ జేతమున విడనాడిపోవుచున్నాడను. ప్రభుత్వవిధానము ఏ రాజకీయోద్యమ సంఘమువారికిని వచ్చలేదు. ఒక ఇండియాలోనున్న ప్రభుత్వమువారికే ఈ విధానము వచ్చినది. రాండుటేబిలు సభ ఈ కిష్ట సమస్యను పూరించగలదు. ప్రభుత్వమువారి తంతమాత్రము పైనికలము నుపయోగించి ప్రభుత్వ క్రిపరాయణలను సంపాదించజాలరు. వారు వేలకొలది నాయకులను బంధించి నీ నను తమ కార్యమును ప్రభుత్వమువారు సాధింపజాలరు. అలవాదలలో ప్రయోగించిన సంపూర్ణనిర్బంధమువలన సంపూర్ణ హరతాళము తలపించెను. 24 తేదీనిగూడ కలకత్తాలో గూడ పూర్తిగ హరతాళము జరిగెనను నాకు ఆశ్చర్యములేదు. మద్రాసు సంగతేమని సభ్యులలో నొకరడుగ మద్రాసులో గూడ క్రిమినల్ అమెండుమెంటు అట్లు అమలులో బెట్టి. దానివలన కల్ల ప్రతిఫలములను నాకు తెలియవలెను. ఆసహాయ వాదులు ఉత్సాహపూర్వకముగ చెరసాలకు బోవుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు భగ్ను మనోరథులగుచున్నారు. అసహాయవాదులు న్యాయమును దప్ప వేరొక దానిని ప్రభుత్వమునుండి అపేక్షించుటలేదు. రాజకీయపరిస్థితు లెట్లున్నను ఒక సంగతి నాలోచింపుడు. ఒకయెవరి, యబల భిక్షు వస్త్రములను విక్రయించినందులకు నిర్బంధించబడెను. దీనినిబట్టి చూడ ప్రజలకుంపేదలసిన ప్రాథమిక స్వత్వములు గూడ మనకు లేవని నువ్వత్కము. మన మేరాజకీయాభిప్రాయములను గల్గియున్నను ప్రజలలో ప్రబలిత అసంతృప్తిని ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేసి ప్రజల ప్రాథమిక హక్కుస్వత్వములను వారు, ప్రభుత్వమువారు గుర్తించుటలు జేయవలసి మనది. మరికొన్ని సంస్కరణములు, మరి కొన్ని గొప్పయద్యోగములు మనకునిచ్చిన లాభములేదు. మనకు గావలసినది సమాన ఆదరణము. నల్లవారికి తెల్లవారికి పాలనమున విభేద ముండరాదు. తమ జన్మస్థానములోనే సమానస్వత్వములు ప్రతిపత్తిలేని ప్రజలను వివేకములకంటె అచటనున్న మన జేతయులకు వారితోబాటు సమానప్రతిపత్తిని గలుగజేయుటకు రాయబారమును పంపుటగా ఆర్థములేదు. ప్రయోజనము లేదు. మన యూహలను స్వేచ్ఛగ తెలియజేసిన విప్లవము గల్లునని ప్రభుత్వమువారు భయపడుచున్నారు. అసహాయోద్యమము వలన పరివర్తనము గల్గినను అయ్యది రక్తపాతవిహీనమై కాంతియుక్తమైనదిగ నుండునని యభయ మొసగుచున్నాడను ప్రభుత్వమువారికి ప్రజలమనసున రగులుచున్న ప్రబల యసంతృప్తిని తెలియజేయవలెను. అసహాయవాదులపద్ధతులతో మనము ఏకీభవించకున్నను మనకిరువురకును గమ్యస్థాన మొక్కటేకాన డిల్లీ శాసనసభ సభ్యులును స్థానిక శాసనసభ సభ్యులును ప్రభుత్వమువారికి మన యసంతృప్తిని తెలియజేయవలెను.

మర్మతులకు తమకాఖిలము విజయముగ సాగించుటకు సంపూర్ణస్వార్థంత్రయము ఆధికవిషయములపై నుండవలయునని. పైనికన్యాయమునకు మడింపువేయబడిన 68 కోట్ల రూపాయలలో 20 కోట్ల రూపాయలను కేగించిన క్రొత్త పన్నులకు అవసరమండదు. మర్మతులు తమధర్మములను ప్రజలకు లాభకరముగ నంపనట్లు నిర్వహించియుండెడివారు.

రించి వారికి అభయప్రధాన మొసంగి, బలవంతము, నౌజన్యముల నెనుగొనుటయందు వికచత్వముతో నుండవలెనని వారిని ప్రోత్సహించి, ఈనూతననాకులతోగూడ వారు నిర్వహించవలసినధర్మములను బాధ్యతలను సంపూర్ణముగ గ్రహించి వారు రాజభక్తితో ప్రభుత్వమువారికి సహాయము చేయవలసినట్లు మీరు చేసెదరని నేను ప్రార్థించుచున్నాను.

మదరాసు రాష్ట్రముయొక్క క్రింది సందర్శించుట కొరకు భారతదేశముయొక్క మర్యాదను గాపాడుటకొరకు రాజభక్తి గల ప్రతి పౌరుడును, శ్రతిసభ్యుడును శాసనగౌరవమును గాపాడి మిమ్ము మీగమ్యస్థానమును జేర్చుటకు ప్రభుత్వము వారికి తోడ్పడెద రని నేను ప్రార్థించుచున్నాను.

శాసనసభ తిరిగి 1922 వ సంవత్సరము జనవరి 14 వ తేదీని సమావేశమగును.

రాజీనామాలు

గోదావరిజిల్లా, బోపకాయలపల్లి, గ్రామకరణం, మునసమును, కొర్రకోట, చీమలపల్లి గ్రామమునను, నెల్లూరు జిల్లా, ఊటుకూరు, గ్రామకరణం, అసిస్టెంటు కరణములను, గరగపల్లి గ్రామ అసిస్టెంటు కరణమును, నెల్లూరుతాలూకా, ఈపూరు అసిస్టెంటు కరణమును, ఎర్నగూడెంతాలూకా, భర్తవరం గ్రామకరణమును, అసహాయోద్యమము నమసరించి తమ పదవులకు రాజీనామాలు నొసంగిరి.

* * *
మహారాజశ్రీ, యేలూరుతాలూకా తహసీలుదారు వారికి:-

పోతునూరు గ్రామమునసపు వ్రాసికొన్న గ్రామమున సపు రాజీనామా అట్టి:-

అయ్య:- ఈ గ్రామమునకు మాకుటుంబమువారు అనేకతరములనుండి గ్రామమునకే మంచిప్రవర్తనతోను చేసి మంచిపేరు గడించినారు. నేనును సదరుగ్రామమునను 12 సం॥ గ్రామమునకే చేసి మంచిపేరు తెచ్చుకొంటిననే నా అభిప్రాయము నాకుగా మా పూర్వులకు గాని యితరులకు ఎట్టి లోటు పైవారివల్లనుగాని తదితరులవల్లగాని కలుగలేదు. అయినప్పటికి ప్రస్తుతపరిస్థితులను బట్టి నాకు మొన్న యీనతేదీరే హేయమని మనశ్శాంతిగా తోచినందునను, కాంగ్రెసు తీర్మానమును శిరసావహించవలసినబాధ్యత ప్రతిమానవుని యందు వున్నందున నాకు హేయమనితోచి నా నవ్వుకరికి రాజీనామాయుచ్చుచున్నాను. కనుక నాయందు దక్షయించి డిసంబరు 1 వతేదీనాటికి నన్ను యీనతేదీలోనుండి తొలగించి ఇందుకు సంబంధించిన రికార్డు నొప్పించుకో కొరతాను. డిసంబరు 1 వతేదీనుండి గ్రామమునను సంబంధించిన పనులు యీన నేను చేయుటకు నాకు నామనస్సు సహించదు. కనుక త్వరలో ఆర్డరు జారీచేయించకొరతాను. మరిన్ని మీపనులు నెరవేరకపోవుటయే గాక గ్రామమునకు విజయంచేసిన అశ్వినరథకు నావల్లను ఎట్టిస్వల్ప యిసుదుపాయములు జరుగకపోవుటవల్లను యిబ్బంది పడుదురనే సంకోచము గలదు. కాన త్వరలో ఆర్డరుపంపించ కొరతాను. లేనియెడల డిసంబరు 1 వ తేదీని నాడగరయన్న రికార్డు కమిటీ నుకు పంపించడంగాని లేక ప్రస్తుతమున్న గ్రామ నవ్వుకరికు యిచ్చి చేయడముగాని జరుగునని తమతో విశదం నిమిత్తం వ్రాసి నాను.

వివృచిత్రమునకు తేవలెను.
ఇట్లు త్వరిత ఆర్డరునిమిత్తం నిరీక్షించు
కె. ఆంజనేయులు.
గ్రా. ము 20-11-21.

అని పంపించుకోగా:-
మా తాలూకా తహసీలుదారువారు Roc 2168 of 21 రు గల మిమో యీ విధముగా 22-11-21 తేదీని ఆర్డరు చేయగా నాకు 30-11-21 తేదీని అందినది.

మిమో
పోతునూరు గ్రామపాడ్డునకు:-
నీవు నీవుద్యోగమునకు రాజీనామా యిచ్చియుంటివి. గాన నీవద్దవుండే రికార్డు యావత్తు నీవు 1-12-21 తేదీని మీ గ్రామ అసిస్టెంటు హేడ్కును (మనేదారుకు) వప్పించి ఒప్పించిన రికార్డు తఫీలు వ్రాస్తూ ఆసంగతి మాకు రిపోర్టు చేయవలెను.

సంతకం తెలియలేదు.
తహసీల్ దారుకుగాను
22-11-21.

ఇందుపయిన మాగ్రామ మణేగార్నిపై ఆర్డరు ప్రకారం రికార్డు నొప్పించుకోవలసినదని కోరగా వారున్నూ రాజీనామా యిచ్చినామని చెప్పినందున మాగ్రామ అ. పాడ్డుకరణం గార్ని కూడా రికార్డు నొప్పించుకోవలసినదని అడుగగా ఏకారణంచేతనే సందేహించినారు. తరువాత 3-12-21 వ తారీఖున కుడై ఆర్డరుప్రకారం నావద్దనున్న రికార్డు తాలూకాఅశ్వీను పంపించితిని.

ఈ విధముగా జరిగినపిదప మాతాలూకా డివిజనల్ ఆఫీసునుండి Roc 2424, 2500 of 21 రు మిమో 11-12-21 సం॥ తేదీని అందినది. అందుకు తర్జుమాచేయగా యీవిధముగా వున్నది.

“రాజీనామాలు అంగీకరించబడలేదు. ఉత్తరువులకొరకు సంఖ్యలు కలక్టరుగారికి తెలియపర్చడమయినది.”
రివిన్యూ డివిజన్ ఆఫీసు. } సంతకం తెలియలేదు.
మిలారు. } రివిన్యూడివిజన్ ఆఫీసునకు
6-12-21. } గాను 7-12-21.

జాతీయ యోగము

(ప్రాంతీయ భేదము)

భేదము మాతాతన గుండమున నున్నది. ప్రస్తుతమగుపడుచున్న శాంతివాహనము, గొప్పచుపాన పట్టునున్న ప్రభుత్వమును కలుగు శాంతి వీధి. రాత్రి సేనలపడుటకుముందు గోచరించు విశ్వమునఁ జేసిన వినయవ్రతాచారము క్రింద ప్రజలను ప్రభుత్వమునందొకటమింప జూచుచున్నది. ఇట్టి సుఖమును నుట్టి మహాత్ముల రాజకీయమున బడయుటకు మూలాధారమును ఘనతమైనైతిక శక్తియునును ప్రజానాయకమును బడయుటకు యుద్ధముగలవారిట్లు నటించుచున్నారు. ఇరు తెగల వారును తమవిధానము భర్తృబద్ధమని సమర్థించుకొనుచున్నారు. సహజాత్ర అంచుల బండ్లిగండినది. యిక పొంగి పొరలనున్న దని రెండు వర్గములవారును తలచుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముడు శాంతివైఖ్యమును సునిధి మొనరించుచు వారిలో కఠినతముగ నైతికతను విధించుచున్నాడు. అసహాయవాదుల సంబంధముల వివరములపట్టును వారిసలపట్టికను ప్రభుత్వమువారు కరగతముచేసుకొనిరి. ముఖ్యాంశములగు నాయువుపట్ల నిరదేహింపగల వారును ప్రత్యేకముగ గుర్తించుచున్నారు. కలకత్తా అనామదా బాదు ఢిల్లీగరములలో వీకరంకణమును గంగములందు విగరిరి ఆవీరకంకణము నెల్లరును గ్రహించిరి. తన నివాసస్థలమునండియే పూజామను నడుపవచ్చునని మహాత్ముడు తలచెను గాని చరిత్ర మరెయొకరీతిని వ్రాయబడినట్లున్నది. ఇచ్చట వంగరాష్ట్రమున కొన్ని గోళములు నడలబడిన- కొంతమంది నాయకులను పట్టుకొనిరి. జాతీయ శాంతివైఖ్యలు వైరులని నిరూపించిరి. ప్రజలు గూడ ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. సంఖ్యాపూరణమునకు వందలకొలదిగా ప్రజలు వచ్చుచున్నారు. తొలగిపొండునడియే ప్రస్తుత సందేశము. తటస్థులు రంగమును నడలవలెను. ఈ ప్రక్కనో ఆ ప్రక్కనో ఏదోయొక ప్రక్కను చేరవలెను. అసహాయవాదుల కాధారము కోటిజనము-అక్షరాస్యులు-కోటిరూపాయలు. ప్రభుత్వమునకు వైఖ్యము-శత్రుత్వము-చరతుపాతులును గలవు. ఇట్టి మహా అవస్థాంధనమునకు ఏకత్వమును సమగ్రముగా లేదు. కాన వారు తటస్థులసహాయమును కోరుచున్నారు. అలిమిక్కిలి తటస్థి చినపు డాతటస్థులకేమే ఏదోయొక పక్షమునచేరి ఏదోయొక వర్గమునకు అనుకూలముగ ఫలితమును నిర్ధారణచేయును. ఇట్టి ఘనతమైన తనసంగ్రామములకు కారణములను ఫలితములను సంర్థములను ఆ గ్రాహ్యములు వైయున్నవి. వీనిఫలితమును తేల్పునది ప్రభుత్వసంఘటనముగాదు. ఆంత్యసంఘటనమే. పాశ్చాత్య మహాయుద్ధమునకు దమెరికాసంయుక్త రాష్ట్రముల వారి వలె యీ సంఘర్షణమును గూడ తటస్థులు రంగమున ప్రవేశించుటయే జరుగునని వారే సవత్వమును మార్చి వేసెదరు. అప్పుడు పరమపవిత్రమగు కరుణత్రయమున జరిగిన కరుణాపాదన సంగ్రామమున నిష్పాక్షికత వహించిరినది ప్రకటించిన శ్రీకృష్ణుడు గూడ శోక చక్రమును కారవులవై ప్రయోగించినట్లే యిప్పుడు జరుగగలదు. అప్పుడు భీష్ముడు ఆయుధముల పరిత్యజించి నిజముక్తికి దైవప్రార్థనము చేయవచ్చును. గాని శ్రీకృష్ణుడు చేపట్టుచున్న తోడ్పడునను విషయమును గూర్చి మాత్రము చరిత్రకారులు నిరాశముతో పరిశంప వలసియున్నది.

గాంధీ మహాత్ముడిదివరకు తలచిన రంగము లన్నియు మారిపోయి కలకత్తానగరమే ప్రధానరంగము కావచ్చును. జాంబాయిలో శాంతి కలకత్తా భిన్నమైన పిమ్మట ఎల్లర దృష్టియు నీవంక చే మోగింది. యువరాజుగవనదినము-త్రావులెలుగల గాంధీటోపిల వారి నిర్ధారణ దినము నగు డిశంబరు 24 వ తేదీ యుద్ధయమో సాయంకాలమో ముఖ్యావసరమగునని ఎల్లరు నిశ్చించుచున్నారు. ఇచ్చట నిరుత్సేహవారును దృఢసంకల్ప ముతో నడుగు కడల్పులంద నిలచియున్నారు. రాష్ట్రపాలకుడు (గవర్నరు) శంఖధ్వజ మొనరించి హెచ్చరించెను. అసహాయనాయకులు గూడ నీజ శంఖముల పూరించిరి. "మా వుత్సవము జరిగి తీరవలెను" అని ప్రభుత్వము నుడువ "మా వారతాశము జరిగి తీరవలె"ని నాయకులనిరి. ఇట్టి అనివార్య పరిస్థితి విచ్చేసములను నవారింపగలవాడు సర్వేస్వరడొక్కడే. అసహాయవాదులు తమ యిచ్చినవచ్చినట్లు ఢిక్కారముల ప్రకటించుట, వారతాశముల విధించుట, ప్రయాణికుల నిరోధించుట, ఉత్సాహనడముల విఘ్న మొనరించుట, భేదమున పోలికలు వైఖ్యలు చేపడవలసిన కార్యములను తామే నిర్వహించుట, సిపాయి పాత్రధారులను జూచి ప్రేక్షకులు హాసించుటలు ప్రభుత్వవైఖ్యలను పోలికలను జూచి పరిహాసించుట మున్నగు కార్యముల నొనరించుటకు ప్రభుత్వమువారు సమర్థించుట లేదు. "కూడదు. అసహాయవాదు లటుల చేయరాదు. వారట్లు

చేసికొని ఆంగ్లేజము హిందూచేతమున స్థిరముగ వశపరచుకొనిన రాష్ట్రములలో చెప్పగొప్పమునకు పిమ్మట కంగరాష్ట్రమే మొదటిదని ఆవాదు మేము యజువుచేసెదమని" ప్రభుత్వమువారు నుడువుచున్నారు. దానినే చేయుట కసహాయవాదులు గూడ ఏర్పాటుల నొనరించి సమర్థులను గ్రహించుచున్నారు గాని వారేమియును చేపట్టలేదు. ప్రభుత్వసేనాని తన కష్టసంభావనను జాతీయశాంతి వైఖ్యాధీశుడగు చిత్రరంజనదాసు గారి కోసగను. అదియుక్తమే నరియినదే. ఇప్పుడు ప్రజలు మొనయ నెంచుటలేదు. వారు ప్రభుత్వాపూతములకు గురియగుటకు మార్తమే నిశ్చయించిరి. వారు తమ దౌర్జన్యరాహిత్య వీక్ష నించుకైన నతిక్రమించకుండురేని అప్పుడు శత్రుప్రయోగ మొనరించువా లొక ప్రభుత్వకృతువారే అగుదురు. అందు వలన కలకు రక్తపాతమునకు ప్రజలు తర్రవాదులు కాకుండురూ తమకే కేవలము నిర్మలప్రేమయందును కష్టసుభూతియందును మాత్రమే కలదుగాని బాహుబలమునందు లేదని ప్రజలు స్పష్టముగా గ్రహింపవలెను. ఈ ముఖ్యసంగ్రామమున అసహాయ వాదులు ఒకసార్వభౌమవైఖ్యగాని ఒకశ్రీమైఖ్యగాని ఒక్కరాయి విసరినను ఒక్కక్కనైతికతను వారినొక్కడూర్పామయాడినను ఆంతరిక్షముననుండి యీ సంగ్రామమును తలకించుచున్న శ్రీకృష్ణుడు వారిని పూర్తిగా త్యజించి వివాదమునకు పాలు చేయునని అసహాయవాదులు ముఖ్యముగా గ్రహింపవలెను. ఈ సంగ్రామము ఆత్మసంతుష్టికి కఠినపరీక్షయని వారు గ్రహింప వలెను. జాంబాయి నగరమునందువలె కలకత్తాలో అసహాయ వాదులలో రాక్షసుగణమువారేరును లేకుండునట్లు ప్రతిశాంతి యోధునిబాగుగాపరీక్షింపవలెను అసహాయవాదులకుంటురులకు నా(గుండాల) ప్రజలచిల్లర మూకలకును ఎడదొలిగి యుండవలెను. గుండాలనుగాని అపరీక్షితులనుగాని శాంతివైఖ్యమున చేర్చుకొన గూడదు ఎవరైన చేరియున్న వో వారిని నిష్కరుణముగా తరిమి వేయవలెను. ఈ ముఖ్యసంగ్రామమును గుండాలకు వాపులేదు.

పెంటు ఆంధ్రానువిందునాడు గోవాల్లే ప్రభువు క్రమాభివృద్ధి-విప్లవములనుగూర్చి ముచ్చటించును. చాలకాలముక్రితమే అవిషయమునుగూర్చి ప్రాంతీయభేదము 1 వ సంపుటము 30 వ పేజీలో చిత్రరంజనముననే విశులముగా వ్రాయబడినది. సుకమాభివృద్ధి-విప్లవములను రెంటిని భావవిధానములందు మించు నట్టి మూడవవిధానమునుగూర్చి స్వల్పముగ నందునూచింపబడినది. అదియే ఆధ్యాత్మికపరివర్తనము. అదియే జాతీయయోగ మార్గము. అదియే మన ఆంతరసాధనము: దానికి మూలాధారము శతము. ఏలనన అన్ని భూభాగములనును బోధనములను యధార్థ జీవనాధారముననే యేర్పడినవి. ఈ జాతీయయోగమునకు ప్రథమసాధనము యధార్థజీవనాధారముల నలవంచుకొనుటయే. పరిశుద్ధము, స్వేచ్ఛాయుతము, సమగ్రము, ఆత్మవిశ్వాసయుతము నగు జీవితము నలవరచుకొనవలెను. యధార్థజీవిత వైఖ్యముల రహస్య మొక్కసారి సాకల్యముగా విదితమైన వో ప్రతి వి. మ. మ. స్థితిని నుల భ ము గా తొలగించుకొనుట కదియే కీలక మగును. రెండవసాధనము పరిశుద్ధి. ఆత్మేచ్ఛనమానసిక సంకల్పములను పూర్తిగా మార్చిపాదనన్నిధానమున సమర్పించుటవలననే ఆపరిశుద్ధత చేకూరును. అప్పుడు మనపాక్షికాశయములుగాక మాత్రమేతా దివ్యసంకల్పమే నెరవేరగలదు. మాత్రమే ప్రాచీనగౌరవమునుగూర్చి మన మెరింగిన స్వల్పవిషయ మత్యల్పము. భావికాలమున కేమాత్రమే చేకూర నున్న మహోన్నత పదవినిగూర్చి తెలిసికొనుటకు మనజ్ఞానమును దృష్టియు నత్యల్పములు; గాన మనము చనవ్య క్రిసంఘ అసంభావములను పూర్తిగా జాతీయ మాతృపాశాంతికమున సమర్పించి ఆమె సమగ్ర ఆంతరంగిక దృష్టి చే మన మలవరచుకొనుట యే త్రమమేగాదు. ముఖ్యావసరము. ఇదియొకసారి సమగ్రమైనవో, స్థిరమును క్రమబద్ధము నగు జీవితము మనకు లభించినవో, దానిని పరిశుద్ధ మొనరించుకొనినవో, జాతీయత్వ ఆంతరంగిక సంపూర్ణవాంఛానుసారము మనవనస్థితిని సరించుకొనినవో, మన ముద్ధరింపబడుదుము. మనము తేనికొరకు ప్రయత్నించుచున్నామో అది లభించి తీసు. మనవ్యక్తి అసంకారమునత్యర్థ మొనరించుటవలననే మనము ఏకత్వసామరస్యములను బడయుగలుగుదుము. అదియే మన మహోన్నతాశయమును సమకూర్చగలదు. మన మిసాధనను ప్రారంభించితిమి. మూతన యధార్థజీవితరహస్యమును మనము గ్రహించితిమి. మనము వానిని పరిశుద్ధ మొనరించుచున్నాము. మాత్రమేతర ఇచ్చానుసారముగా దానిని నిర్మించుచున్నాము. మన చిన్మగ్నమున మన ప్రాతిపదిక స్వరాజ్యమున మనము జాతీయయోగమును జాతీయశుద్ధి ముక్తి భుక్తి నిర్మలకొరకు ప్రారంభించితిమి. మానవప్రపంచ సమన్వయవిధానమే మనపరమావధి.

యువరాజు, విద్యార్థులు
ఒక లాకారజీవితవిద్యార్థి మాక్కిట్లు వ్రాయుచున్నాడు :-
ఈ దిగువ వ్రాసిన రోజున నోటినుబట్టె నున్నది. అది చూచినయెడల సందర్భము లర్థమగును. - నెనెటునులో యువరాజుగాని సందర్శించుటకు ప్రిన్సిపలు నియమించుచున్న విద్యార్థుల ప్రాతినిధ్యమును గురించి యొకమహాజరును 80 మందికిపైగా సంతకములుచేసి విద్యార్థుల ప్రతినిధిసంఘమునకు బంపిరి. ఆ కృత్తిలువా శ్రీకిందితీర్థాన మామోదించిరి. ప్రిన్సిపలు దానితో పొందుపరచిన యభిప్రాయములతో నొప్పుకొనిరి. "యువరాజును దర్శించుటకు ప్రిన్సిపలు నియమించినవిద్యార్థులు, యువరాజుగాని సన్మానించుటకు వ్యతిరేకాభిప్రాయము గల యధిక సంఖ్యాకులైన విద్యార్థులయొక్క ప్రతినిధులు కాకాలరు. వారియభిప్రాయములు విద్యార్థులయభిప్రాయములు గావు." ఈ తీర్మానమును శయనారు గారపపాదించి భట్టుగారు బలపరప నేకగ్రీవముగ నామోదించబడినది.
ప్రిన్సిపలుగారి అభిప్రాయము.
విద్యార్థుల రాజకీయభిప్రాయభేదముల ననుసరించి నియమించుటలేదు. ఎవరికైన నిష్ఠములేనిపక్షమున, పిలిచినపక్షమున మానవచ్చును. (హిందూ)

ప్రకటన
నెల్లూరు, తెనాలి మొదలగు కోస్తాఖియ్యం ఫలసరుకులు, కాయధాన్యములు, వక్కులు, కాఫీగింజలు, కీకాయి, మిరియాలు వగైరా పటపటితిరత ముగంధద్రవ్యములు, శుద్ధ స్వతఃబట్టల రకములు, చిల్లరగాన, భారీగాను విక్రయింపబడును.
చేబియ్యం వె. కట్రామయ్య తి బ్రదర్సు,
జనార్ద హర్సంట్సు, కవివక్ యేంకెంట్సు, తిరుపతి.

సరసముగా విక్రయించబడును
శంకరనారాయణ డిక్షనరీల కాపీరైట్లున్న మోటరు బండ్లు వగయిరాలున్న, మంచములు వగయిరా సామానులున్న, గొప్పపుస్తకముల నముదాయములున్న విక్రయించబడును.
నోటినులున్న వివరములున్న 41 హరిస్సు రోడ్డు - బ్రైట్ అండు కంపెనీవారికి వ్రాసి తెలిసికొనవచ్చును. (3288)

WANTED.
SUB SELLING AGENTS in the Presidency of Madras, Ceylon, Mysore and all other Southern India States, for the sale of Kerosene Petrol, Candles, Crude and lubricating oil and all other products of the UNITED REFINERIES (BURMA) LTD., Please correspond with Messrs Diamond & Co., Bezawada, (Sole Distributing Agents for UNITED REFINERIES (BURMA) LTD.)

ప్రసిద్ధ వైద్యగ్రంథములు.

అంగ్లేయ వైద్యచింతామణి	రూ 4
అంగ్లేయకాషధగుణాదిపిక	రూ 3
అంగ్లేయకాషధయోగములు	రూ 1

శ్రీ గాంధీమహాత్ముని ఆరోగ్యదర్శి ఆ 12

నేతు బ్రదర్సు, మైలాపూరు, మద్రాసు.
నిష్ఠముగ తయారుచేయబడిన కృత్రియ ఔషధములు.
ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీలో పొరకును.
తెలుగుభాషయందు గా, ఇంగ్లీషుభాషయందు గాని క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.
మేనేజరు, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ,
19, హరిస్ రోడ్, మాంటూరోడ్ - మదరాసు.

హెన్రుల కాలిసోదాబుడు

జర్మనీ మేడ్ బుడ్డ ప్రాంత బాస్టిగానున్నది. వెంటె 1 కి 6 డిగ్రీలు చొప్పున భద్రముగా ప్యాకు చేయబడియున్నది. గ్రాసు రూ 62-8-0 వంతున యితర ఖర్చుల తోక మద్రాసు నందు డెలివరీ చేయబడును. జర్మనీ ఎస్కెస్సులు లిక్విడ్ రంగులు తక్కువ ధరల కివ్వబడును. M. N. Paidu & Sons. 130, Big st, Triplicane, Madras.

దేశాభిమానులు గండు!

మేలైనకడుగు వంద రు ౧-౨-౦
దిండ్లు వంద ౦-౫-౦
స్వదేశీవస్తువులతో తయారు కాబడిన నలుపు నూలు పీసె ౧-౬
వలయువారు ముందు వైకము పంపవలయును.
కా. వెం. రంగయ్య కరిగిరిడర్లం, నెల్లూరుజిల్లా.

ఇమిటేషన్ రోల్స్ గోల్డ్ అనగా నీమ బంగారముతో చేయబడిన X జైల ఒడ్డాణంపై చెప్పిన ఒడ్డాణమునకు ముకము నందు లక్ష్మీయును కండు ప్రక్కల చి లకలు చెక్కబడి బహుగుండరముగా యుండను. చూచిన వారికిండ్డకు రూ 200 లు మదింపు కలదిగా తోచును. మొదటి తరగతి పెన్సెలు రు 6-0-0? 2||పెన్ రు 5-0-0 రెండవ తరగతి పెన్సెలు రు 3-0-0 2||పెన్ రు 2-8-0 యంకా అనేక సామానాలు మాద్దనున్నవి. కావలసిన వారు ఆర్డరు చేసి తెలిపించుకోవచ్చును. కో. దొరసామి మొదలి అందు కంపెనీ, నెం. 1/22 క్రిష్ణపు మొదలిపిడి, తిరువల్లి క్లబ్బి, మద్రాసు.

సంస్కారామాయణము (ప్రమా)

ఇది వాటకసమాజములవారి ప్రదర్శనమున కను కూలముగ నుండునటుల ఒక్కరాత్రికి సరిపోవునట్లు ఆద్యులమైన కీర్తనలతో రసవంతమైన పద్యములతో బహుచక్కగా జి. కోటిశ్వరాచార్యగారిచే వ్రాయబడినది. చదివితీరవలెను. నెల రు. 1-4-0.
ఈ నెలఖర్చులగా ఆర్డరుచ్చువారికి మూలము రు. 1-0-0. పోస్టేజి రు. 0-6-0.
శ్రీ కన్యకామ్మవారి పాటలు నెల రు 0-5-0. పోస్టేజి రు 0-5-0.
ఇందు వైశ్యుల ౧౦౨ గోత్రములు పరములున్న గలవు.
హాస్య గ్రంథములు ప్రతి 1-కి అనా ఖరీదు.
(1) అంతాకమ్మకు, (2) రైలుతిర్రం, (3) బోగం పేరు, (4) ఆదంగుల ముచ్చట్లు, (5) ఆడబోతు, (6) మగ బోతు, (7) కలివార్త, (8) కళ్యాణపుష్కరం, 9 ధనుస్రైతము, (10) పదుడు పెండ్లాము, ముసలిమగడు, (11) తిన్న, (12) కథల కామరాజు.
పోలి శెట్టి రామయ్య.
శ్రీ సీతారామాంజనేయకంపెనీ, బజారు, బెజవాడ.

అద్భుత వివిష్వత్ ఫలదర్శిని

ఇది మంచి ఆశ్చర్యకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము ప్రతి మనుజునకును ప్రతిదినమున మిక్కిలి పుణ్యముగకరము. ఇది చూచుకొనుటకు జాతకము, పుట్టినతేదీ, నక్షత్రము, మొదలగునవి అపునరచులేదు. నులకమైన తెలుగులో వ్రాయబడినది. గొప్ప నల్లపిత్తలనుల పొందినది. నెల 1 రూ ప్రస్తుతం ఏలూరు సబ్ జడ్జిగారకు ఆరీ శారాయణరావు కంతులు. డి. ఏ. డి. ఎల్. గార్జిల్లు వ్రాసిరి. "రాగల దానికెలిసికొన గోరువారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని సంతోషము కలిగించునని నా నిశ్చయము." పుస్తకములవలయువారు నీగున చిరునామాకు వ్రాయవలయును.
తాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము.
28/9/18 హిందూగు, చిరాలజిల్లా, జిల్లా

ముఖ్య గమనింపు.

యోగ్యతావ్రములు 2942
(1) నేను పేగుల సంబంధమైన వ్యాధిచే 7 సంవత్సరములనుండి బాధపడుచుంటిని. బెనారస్ సీటీ డ్యూరా మెడికల్ చార్ వాటెకోజిక్ ఆ నెడి స్పెషల్ డొవధమున నేనించిన తరువాత స్వస్థమాయెను.
ఉజ్జయిని } ఎల్. సి. కపూర్,
28-9-18 } తల్ ప్రాఫెసర్.

క్రిస్టుమస్, నూతనసంవత్సరము బహుళులు.

చిత్రమగు వస్తువులు, పిల్లలకు ఆటబొమ్మలు

క్రిస్టుమస్ కార్డులు మావద్ద సిద్ధముగా నున్నవి.

తక్షణం దయచేసి వచ్చి చుమును పరీక్షింపుడు.

చల్లారాం గెయానుచందు

గొప్ప అద్దములతో అందముగ నుండు మాపు
9, 10, 11, రత్తన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

వ్యవసాయము

గానుగపిండియెరువు

సువ్వలు
హిందూదేశముం దంతట సువ్వలను వైరుచేయుదురు. మద్రాసురాజధానిలో ముఖ్యముగా నేలము కోయంబుతూరు ఉత్తరాక్కాడు దక్షిణాక్కాడు గోదావరి వికాఖపట్టణ జిల్లాలలో వైరుచేయుదురు. ఇనుక నేలను 7 రుద కేలును ఈ వైరుకు శ్రేష్ఠము. ఎకరమునకు 16 మొదలు 20 రత్నలరై నములు చాటును. ఏప్రిలు నెలలో పొలముదుర్చి తయారుచేసి మే జూను నెలలలో విత్తనములు కల్పదురు. మూడు నెలలలో పండును. ఎకరమునకు 800 మొదలు 900 రతుల సువ్వలు లభించును.

రెండుజాతు లున్నవి-తెల్లవి, నల్లవి. తెల్లజాతిసువ్వల నూనె శ్రేష్ఠతరమైనది. నూనె పనులు ఎరువురంగు కలిపివిధముగా కలపబడును. వాసనలేదు నిలువ యించిన కుళ్ళుకంపు కొట్టును. వంటపనులకును నేతిలో కలిపి చేయుటకును నబ్బి చేయుటకును తలంకు స్నానమునకును మందులకును విశేషముగా నుపయోగించుచున్నార. నల్లక వ్వలనూనె మందులకు శ్రేష్ఠతమైనది. పరిమళద్రవ్యములకు వినియోగపడును. ఏళువములపరిమళము నూనెకు రావలెనని కోరుదుకో, ఆ పూలను తెచ్చి సువ్వలను తడిపి పువ్వలపొరల మధ్యన సువ్వలను పోసి 12 మొదలు 18 గంటలకాల ముంచి అటుతరువాత నూనెను తీయుదురు. తెల్లకవ్వలలో మికాయుదిననుల చేసి భుజింతురు.

సువ్వల గానుగపిండి

మనదేశమంతటను యీపిండిని పశువులకు వేయుదురు. కరవు కాలములందు ప్రజలు సహితము భుజింతురు. కొన్ని జిల్లాలలో సువ్వలకు తంకేడు చెక్కగాని కుమ్మబంకగాని కలిపి నూనె తీయుట అలవాటు. అట్టిగానుగపిండి శ్రేష్ఠమైనదని చెప్పదురు.

సువ్వలవ్యాపారము చాల గొప్పది. బర్మాదేశముందు సువ్వలు విశేషముగా ఫలించుచుండినను అనేకీయలు నేతికి బదులుగా నూనెను వాడుచుండుటవలన మిగతాప్రదేశముల నుండి సువ్వలు విశేషముగా ఎగుమతి యగుచున్నవి. నూనె అరేబియా ఏడను యీజిల్లు దేశములకును, సువ్వలు ఫ్రాంసు మొదలయిన యూరపుదేశములకును ఎగుమతి చేయబడుచున్నది
సువ్వలపిండిని యెరువుగా నుపయోగింతురు. కాని అము ద్రవపిండి కునుంబాపిండియంత శ్రేష్ఠమైన యెరువు కాదు.

కునుంబ
దీనిని నూనె రంగు మొదలయినవాటికి వైరుచేయుదురు. సాధారణముగా మిశ్రప పొగాకు గొడుములు కందులు మొదలయినవాటిలో వైరు చేయుదురు. పువ్వలనుండి ఎజ్జరంగును చేయుదురు. గింజలునుండి నూనెను తీయుదురు. నూనెలో సచ్చును మైనపుగుడ్డలు నూనెగుడ్డలు మొదలయినవాటిని చేయుదురు గాక బొక్కినను మొదలయిన తోళ్ల సామానాలు నీటిలో నుంచబడినప్పుడు గట్టిపడకుండుటకుగాను యీనూనె ను పూయుదురు.

గానుగపిండి
దీనిని శకువులకు సేపకమ్మను కాని క్రమముగా అలవాటు చేసుకొనియును. జెల్లము చెటుకు పరి మొదలయిన వైర్లకు చాల శ్రేష్ఠమైనయెరువు.

నూర్యానవర్తని

ప్రాద్దుతిరుకుడుచెట్టును వైరు చేసి దాని నూనెను యూరపుఖండముందు వంటపనుల కుపయోగింతురు. సుబ్బుకు చాలశ్రేష్ఠమైన నూనె. కోళ్లకు పావురములకు ఆగింజలవొడ చాలాప్రీతి. సకువులు శిశువులు లేకకొమ్మలను తినును. ఈచెట్టు ను మనము వైరు చేయుటలేదు. కాని ఉద్యానవనములందు సాధారణముగా పెంచుదురు. గానుగపిండియందు క్రోనియు స్ఫురికమును అధికముగా నున్నందున మంచి యెరుగునను. నూనెయు పిండియు రెండును వినియోగపడును కాన వైరు చేయుట మంచిది.

పొగాకు కాండములను కాడలను శ్రేష్ఠమైన యెరుగు కను. వీటిని ఎండబెట్టి పొడిచేసి అమ్ముదురు. దానియందు 6 మొదలు 10 0/0 పొటాష్ ఉండును. కాని స్ఫురికములేదు. చుట్టులుచేసెడి కాగ్నావాలలో పొగాకు కాడలు విశేషముగా దొరకగలవు. వాటిని పొగాకువైరుకు వేసినయెడల వైరు బాగుగ నెరుగును. చిన్నజాతిపండ్లు కాచెడి చెట్లకు సహితము నుంచుదురువు. అంతే గాక చీడపురుగులను తరిమివేయును. పొటాష్ నత్రితత్త్వితో సున్నందున 500 పానుల సోడియత్రి తముందును 200 పానుల పొటాసియ గంధకతమునందును ఎంత నత్రిత మున్నదో ఒక టన్ను పొగాకు కాడలలోను అంత యున్నది. మరొక అనుకూలము కలదు. పొగాకు కాడలలోని పొటాష్ నందు హరిదము లేదు.

ఏయే గానుగపిండి యెరువులలో ఎంతయెంత వృక్షా హరపదార్థము లున్నది ప్రతిష్ఠిపితుడు తెలిసికొని యుండవలయును. "దక్షిణ హిందూదేశమందలి ఎరువులు" అను గ్రంథముందు హరిజను అను శాస్త్రజ్ఞుడు ఈ విధముగా వ్రాసి యున్నాడు.

శత్రుని ఏయే పింఛింతులు ఎంతెంత యున్నది తరువాతగా త్రావబడినది. అందులకు వీరి జీవితం ఎంత శ్రేష్ఠతరమైనది బోధపడగలదు.

ఆకలిక

వేరు	శత్రుని శుభ్ర పొటాష్	టన్ను ఎంకె/100	వేరు	శత్రుని శుభ్ర పొటాష్	టన్ను ఎంకె/100
1 శత్రుని శుభ్ర పొటాష్	8.04	1.4	1.21	88	7.8
2 అమడపుండి (తెలుపు)	6.42	2.61	1.24	70	5.6
3 అమడపుండి (నలుపు)	5.83	1.48	0.82	—	—
4 అమడపుండి (నలుపు)	5.04	1.21	1.69	68	4.5
5 అమడపుండి (నలుపు)	4.86	0.92	—	—	—
6 అమడపుండి (నలుపు)	4.50	1.86	0.70	54	4.5
7 అమడపుండి (నలుపు)	3.58	1.24	0.66	45	3.4

2. శుభ్ర కాల్షియం శుభ్ర మైన యెరువుగా గణించిన యెరువు పది జీవితం నెక్కువ శ్రేష్ఠతరమైనది క్రమముగా వ్రాయబడినది.

1 అమడపుండి (తెలుపు)	2.61	0/0	శుభ్ర కాల్షియం
2 " (నలుపు)	1.88	"	"
3 అమడపుండి	1.48	"	"
4 అమడపుండి	1.40	"	"
5 అమడపుండి	1.34	"	"
6 అమడపుండి	1.81	"	"

3. పొటాష్ ముఖ్యమైన యెరువుగా గణించిన యెరువు పది జీవితం నెక్కువ శ్రేష్ఠతరమైనది వ్రాయబడినది.

1 అమడపుండి	1.69	0/0	పొటాష్
2 అమడపుండి (తెలుపు)	1.24	"	"
3 అమడపుండి	1.21	"	"
4 అమడపుండి	1.48	"	"
5 అమడపుండి (నలుపు)	0.70	"	"
6 అమడపుండి	0.86	"	"

తెన్ని అను కాల్షియం శుభ్ర మైన యెరువుగా గణించిన యెరువు పది జీవితం నెక్కువ శ్రేష్ఠతరమైనది వ్రాయబడినది.

1. శత్రుని శుభ్ర పొటాష్ వినియోగించే యెరువు పది జీవితం నెక్కువ శ్రేష్ఠతరమైనది వ్రాయబడినది.

వేరు

వేరు	శత్రుని శుభ్ర పొటాష్	టన్ను ఎంకె/100	వేరు	శత్రుని శుభ్ర పొటాష్	టన్ను ఎంకె/100
1 శత్రుని శుభ్ర పొటాష్	7.6	1.5	1.5	—	—
2 అమడపుండి	5.9	1.4	3.2	—	—
3 అమడపుండి	5.9	2.1	—	—	—
4 అమడపుండి	5.8	1.9	—	—	—
5 అమడపుండి	5.0	1.2	1.0	—	—
6 అమడపుండి	4.4	—	—	—	—
7 అమడపుండి	8.7	2.0	1.8	—	—
8 అమడపుండి	8.5	1.6	1.9	—	—
9 అమడపుండి	3.0	1.8	6.0	—	—
10 అమడపుండి	2.5	1.2	2.4	—	—

2. శుభ్ర కాల్షియం శుభ్ర మైన యెరువుగా గణించిన యెరువు పది జీవితం నెక్కువ శ్రేష్ఠతరమైనది వ్రాయబడినది.

1	నూర్యాన వర్షిని పిండి	2.1	0/0	శుభ్ర కామము
2	కొబ్బరి	2.0	"	"
3	కుసుంభా	1.9	"	"
4	పాగాకు కాడలు	1.8	"	"
5	పుంగం	1.6	"	"
6	వేరునెనగ	1.5	"	"
8	నవ్వుల	1.4	"	"
7	ప్రతిగింజలు	1.2	"	"
9	అమదపు	1.2	"	"
10	వేప	—	"	"

3. పొటాష్ శుభ్ర మైన యెరువుగా గణించిన యెరువు పది జీవితం నెక్కువ శ్రేష్ఠతరమైనది వ్రాయబడినది.

1 పొగాకు కాడలు	6.0	0/0	0/0
2 నువ్వుల పిండి	3.2	"	"
3 పత్తిగింజల	2.4	"	"
4 పుంగం	1.4	"	"
5 కేరుకనక	1.5	"	"
6 కొబ్బరి	1.8	"	"
7 ఆమడము	1.0	"	"
8 మార్కానురి పిండి	2.0	"	"
9 మనుగదా	"	"	"
10 వేక	"	"	"

దరిశి చెంచయ్య.

ది సౌత్ ఇండియన్ అలైట్ టిక్ అసోసియేషన్, లిమిటెడ్.

1921-22 వ సంవత్సరీక వ్యాయామములు, వేడుకలు
వేడుక జరుగుదినములు

1921 సం॥ రం డిసెంబరునెల 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31

1922 సం॥ రం జనవరినెల మొదటితేది
దక్షిణ ఇండియా వ్యాయామ సంఘమువారి మైదానము, పీపిల్సుపార్కు.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి సెక్యూరిటీ కేసు

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు
ప్రతి 1-కి రూ 0-14-0.

పండిత మదనమోహన మాధవ్య గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి

ప్రతి 1-కి రూ 0-8 0.
వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండుసన్ను, 392, ఎస్.ప్లస్, చెన్నపురి.
తంజివిలాసము:- వావిళ్ల, మదరాసు. (1487-547)

ఎలక్ట్రో బంగారు అక్షరములు 150 గజలు కట్టిన మేలు
రకపు లక్ష్మీవిగ్రహము కలిగిన వజ్రాభరణము 3-0-0
మెంచి 1/2 కానుకలందడ రు 8
మెంచి 1/4 కానుకలందడ రు 5
కపట గడియారం గొలుసు 6

రెండు పేట గడియారము గొలుసు 1-కి రు 2-0-0
గజలు కట్టిన జడవాగరం 1-కి 1-4-0
నిక్కిల్ గడియారము 6-4-0, మెంచి గడియారము 9-0-0
డిటో మేలరకం 15-0-0, రాత్రియందు గంటను చూపునది

7-0-0, డిటో వాలుగు మూలలది 8-0-0
గడియారములతో కూడ చేతికి ధరించు పట్టు గాని గొలుసుగాని కోరిన విధముగ పంపబడును.

కె. నాదముని అండు సన్ను, 184 చె నాబజార్ రోడ్డు, మదరాసు.

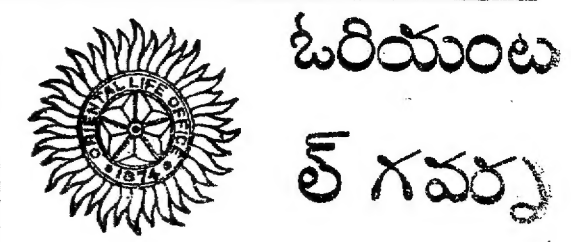
కరవత్తిరిన కలములు

కవ్వము కలుగ తేయని ఫౌంటెను కలములు
వ్రాసిన అనందము
నాటరు మేను, స్వామి, బ్రాహ్మణ, హద్దవేరు, నెత్తునను, కంపేట్
వత్తుకధలు—అర్ధర ఈయండి.
గిరిబదర్సు, ప్రియవర్సు, టిప్టి కేసు, మదరాసు.

అమృతము (1842)

బంగారు, వెండి, రత్నముల నగలును, యితరవస్తువులును, వాపసు ఇచ్చినపుడు కొనివెక్తము యివ్వబడును.
ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ, 25, చెనాబజార్ రోడ్, మదరాస్

నగలు వాణ్యముగాను పూచీతోడను సరియైన భరలకు తయారుచేసి విక్రయించుటకు వుంచబడును. తయారుచేసినవాటిని అతి క్షిప్రముగ అర్ధర మేరకు తయారుచేసి యివ్వబడును. ఒకసారి అర్ధర యిచ్చి నగలు తయారు చేసికొన్న వారివలన మానముకము తెలిసికొనవచ్చును.

ఓరియంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ
మొంటు సెక్యూరిటీ
లైఫ్ అన్యురన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్
1874 సం॥ స్థాపితము.
హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి.
మానేజరు:— ఆర్. పాటర్ సన్ బ్రదర్స్

ఫస్టును రూ 5,46,00,00 వైగానే యున్నది.
19 0-వ సంవత్సరము నందు వరంజిడి 91,03,388-0-11
ఇక్వాలిటీ జరుగు చున్న అవ్వా
రెన్యుల మొత్తము 15,44,24,596-11-8
మునుపటికంటె ఇక్వాలిటీ పాలిసి
దాన్తుకు బా స్తిగా చెల్లించిన మొత్తము 6,50,00,000
ఈ కంపెనీ తరపున జనిచేయుటకు ఏజెంట్లు కావలయును. వారు అనుభవ శాలితుగ నుండవలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.
ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాసి మువకు వ్రాయుడు. 672
Apply to:—
F. E. Vaid Esq, Branch Secretary
Oriental Assurance Building,
Post Box No. 8, Madras

Big Shipments of all Sizes
OF
(2995)
Sofa Springs (English)
Received Regularly.
Immediate Deliveries Prices Lowest.
R. H. Vora & Co.
Lohar Chawl Bombay.
TELEGRAMS. { TELEPHONE.
"Railstores" { No. 5380.

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ అపూర్వ గ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యొగదప్పి, నాటకమునము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మర్రికాశ్రమము, భూత వైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్ల కేరమా నులు వివిధ విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయమచేయుట, మామిడి చెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, శరీరములని తలకాయచేత మూటలాడించుట, భూమిపై గజము ఎత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విశిష్టములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేటికో చేయగల రని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. డినిటెల రూ 4-0-0 లు. (2118-668)
సి. ఆర్. జవార్దనం నాయుడు, ఒంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

అమూల్య గ్రంథములు (849)
(1) అర్ధకాశ్రమము కల రూ 1-4-0; (2) స్వరాజ్య దర్పణము 0-8-0; (3) యొగంధరవిజయము(నవల) రూ 2-4-0
(4) తద్విని (నవల) 1-4-0; (5) రామకథన జీవితము 0-8-0.
యం. ఆర్. కృష్ణారావు అండు కో., నల్లూరు.

అన్నిచోట్లను ఏజంట్లు కావలెను.

